

fužinar

Leto XX

Ravne na Koroškem, 15. aprila 1983

Št. 4

JEKLO IN KRUH

Praviš, jeklar, da je tvoje delo odtuženo, ker nisi od začetka do konca navzoč pri delovnem procesu.

Lahko je, meniš, kmetu, ki seje in žanje, pa tudi zmelje žito in speče kruh, ki ti ga ponosno ponudi, rekoč: »To je moj pridelek.«

Ti pa ne veš, kaj vse bodo naredili iz jekla, ki ga izdeluješ. Bo nož ali sablja ali sidro za ladjo, bo topovska cev ali rezilo pnevmatičnega stroja?

Ce ti narediš dobro jeklo, ne moreš biti kriv, ako iz njega nastane slab izdelek. Če kovač ingotane ne more prav skovati in valjar gredice ne prav zvaljati, ništa kriva, ako pod kladivo in pred valjčnice ništa dobila pravega materiala. In če brusilec pri stroju, orodjar ali vzmetar ne morejo narediti prvovrstnega izdelka, nišo krivi, ko pa so obdelovali jeklo z napako.

In če si že vsi v proizvodni in predelovalni verigi umijemo roke, še vedno lahko rečemo: oni so krivi, ki nam niso priskrbeli dobrih surovin. In: prodajna služba se premalo trudi.

Pa vendar med kmetovim in tvojim delom teče veliko vzporednic. Če on jeseni ne bo pripravil zemlje za setev in če ne bo pravi čas sejal, žito ne bo raslo, kakor želi — še tako mu kdaj zima ali toča uniči pridelek.

In če ti, topilec, in ti, obdelovalec pri stroju, ne bosta vzdrževala svojega delovnega sredstva, se lahko zgodi, da ne bosta dolgo delala. Škodila bosta sebi in družbi.

Ce kmet požanje zeleno žito, bo zrnje puhlo in moka ne bo kaj prida.

In če ti, jeklar, izliješ šaržo, preden so se končali vsi potrebni kemijski in fizikalni procesi, tvoje jeklo ne bo dobro. In če obde-

lovalci ne opravijo vseh delovnih postopkov, bodo njihovi izdelki slabi.

Kmet lahko iz kupa sadja »napreša« cvičo, ki se je še popotnik v puščavi ne bi razveselil, če pa zna, in če rad dela, nam bo iz svoje kleti prinašal iskrečo se kapljico, ki ozdravi bolno telo in dušo razveseli.

Saj, tudi ti, ravenski jeklar, znaš delati plemenita jekla, ki raznašajo slavo naše železarne po svetu. In vi, ki oblikujete to našo plemenito kovino, z vsakim gi-

bom izpisujete ime naše tovarne in z vsakim gibom sodelujete v velikem procesu — pečenju kruha za tisoče ust.

In če je kmetu lahko, ker bo sam jedel svoj kruh in okušal svoj mošt, vedi, železar, da je tudi tvoje jeklo nazadnje — vendarle kruh!

Zato je tvoje delo vredno praznika.

Čestitke za 27. april in 1. maj!

Mojca Potočnik

Iz dela sindikata

LETNA AKCIJSKA KONFERENCA

31. marca je bila letna akcijska konferenca osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne Ravne.

Na njej so delegati med drugim ocenili dosedanje delo konference osnov-

nih organizacij in sprejeli njene nadaljnje usmeritve.

ZA NAMO JE OBDOBJE PESTREGA POLITIČNEGA DELOVANJA

— Družbenopolitične in samoupravne dejavnosti so bile glede na prejšnje leto bolj usklajene. V veliki meri so zato zaslužni center za razvoj samoupravljanja in informiranja, vodstveni delavci in družbenopolitična koordinacija na ravni železarne.

— Konferenca osnovnih organizacij je tvorno sodelovala pri spreminjanju samoupravnih splošnih aktov. Njena stališča so večinoma upoštevali, razprave pa so bile zaradi tega boljše.

— Skupščina občine je v svojem programu prvič po večletnih težnjah upoštevala pripombe sindikata železarne.

— Pri obravnavi zaključnega računa je bil narejen velik kakovosten premik. S pomočjo strokovnih služb v računovodstvu in posebni finančni službi je konferenci skoraj popolnoma uspelo uresničiti zahteve republiškega sveta Zveza sindikatov Slovenije.

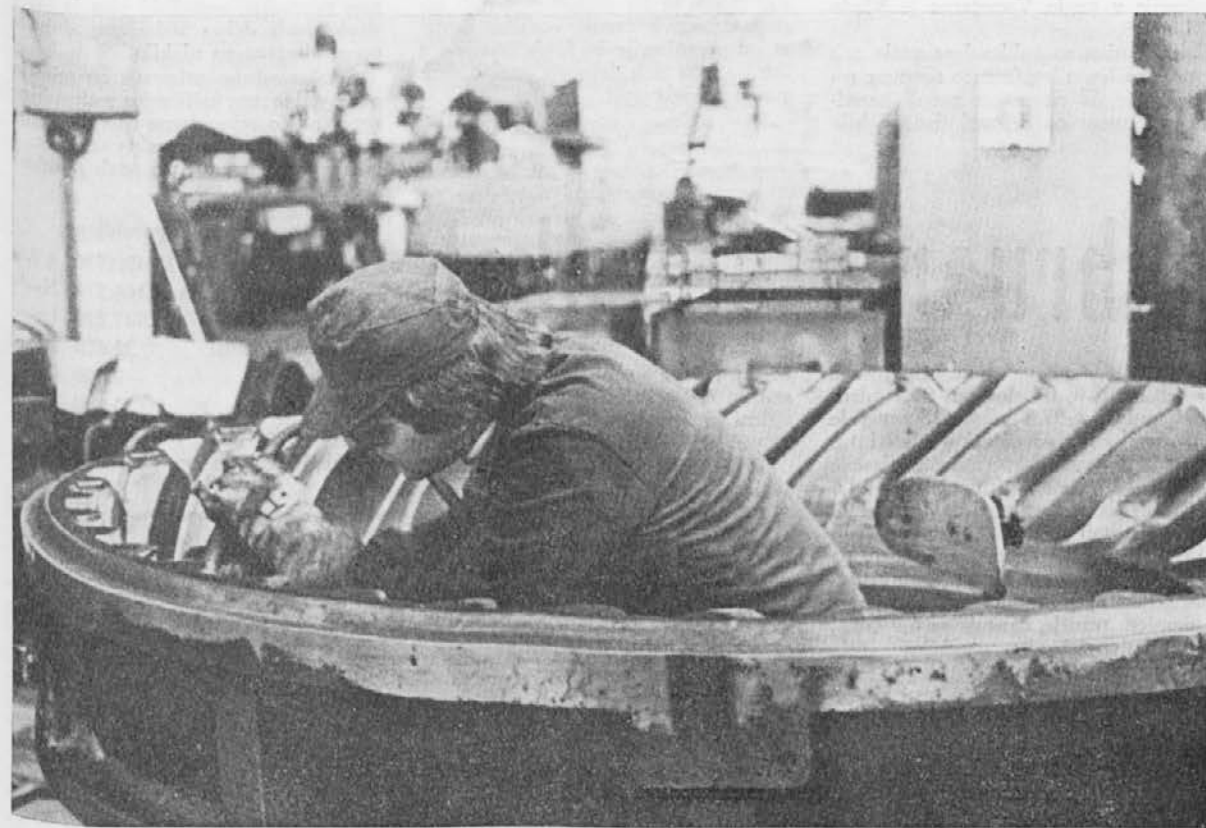
— Pri osebnih dohodkih, dohodku in čistem dohodku smo v delovni organizaciji s spreminjanjem samoupravnih splošnih aktov dosegli večjo usklajenost.

— Prek članov delovnih skupin se sindikat vključuje v akcijo za usklajevanje osebnih prispevkov z rezultati dela. — S predstavniki družbenopolitičnih organizacij tozgodov spremljajočih dejavnosti je bila okrogla miza o odnosih svobodne menjave dela.

— V varstvo pri delu in varstvo okolja smo vložili veliko sredstev.

— Pri skupni porabi smo lani kljub zaostrovanju dosegli vidne učinke in uspeli uresničiti marsikatero nalogo iz preteklosti. Za to sta zaslužna predvsem tozda Družbeni standard in PII.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sredi izdelka

(Nadaljevanje s 1. strani)

Veliko pozornosti je konferenca sindikata lani posvečala krepitevi organizacijskih, kadrovskih in drugih pogojev tozodov in delovnih skupnosti pri izvajanju obrambnih in varnostnih nadržov ter ustanavljanju aktivov rezervnih vojaških starešin.

AKCIJSKE USMERITVE ZA NAPREJ

Izboljšati je treba delo komisij pri izvršnem odboru konference sindikata in oživitvi družbenopolitično koordinacijo po tozidih in delovnih skupnostih.

Pri nadaljnjem spreminjanju samoupravnih splošnih aktov in vodenju drugih samoupravnih političnih dejavnosti si bomo prizadevali zmanjšati število, izboljšati razprave ter dejavnosti časovno in vsebinsko bolj načrtovati.

Veliko pozornosti bomo morali posvetiti izobraževanju delegatov (vključiti kadrovske službe in Delavsko univerzo Ravne) in pripravi gradiv (z variantnimi predlogi).

O poslovanju bo treba delavce obveščati bolj enostavno in po možnosti grafično. Samoupravni organi in člani osnovnih organizacij sindikata se bodo morali v obravnavo rezultatov gospodarjenja vključiti prej, v razpravah odgovorno sodelovati in izoblikovati programe za odpravljanje negativnih gibanj.

V zdajšnjem gospodarskem položaju bo moral sindikat več storiti za boljše izrabo delovnih naprav, drugače bo treba organizirati delovni čas, uvesti bo treba večimensko delo, kjer je mogoče, in izboljšati organizacijo dela.

Še več pozornosti bomo morali posvetiti planskim dejavnostim (pri bistvenih odstopanjih takoj ukrepati) in si prizadevati za izvoz končnih izdelkov na konvertibilni trg.

Izdelati bomo morali celovit sistem obveščanja o realizaciji naložb in o njihovih učinkih.

Za panogo in sozd bomo morali izdelati pravilnik o skupnih osnovah in merilih za razporejanje sredstev za osebne dohodke.

Osebnih prispevkov bomo morali uskladiti z delovnimi rezultati, doreči minulo delo, dograditi odnose skupnega prihodka z železarni in širše ter dosledno izvesti svobodno menjavo dela.

Pri humanizaciji dela in investicijski izgradnji bo treba hitreje uveljavljati vsebinsko zasnovano tehničnega, zdravstvenega varstva v železarni (k temu obvezuje tudi osnutek zakona o pokojninsko-invalidskem zavarovanju). Za lažje reševanje socialno ogroženih si bomo prizadevali, da bi del neangažiranih sredstev konference začasno prenesli v blagajno vzajemne pomoči.

Za dobro politično in samoupravno delovanje bomo morali dosledno izvajati sklepe, sprejemati samo take, ki jih bomo lahko uresničili, o njihovi uresničitvi bomo morali dosledneje poročati in na odstopanja sproti opozarjati.

Krepiti bomo morali zavest vseh članov zveze sindikatov in jih vzpodbujati k boljšemu delu, da bomo mogli premagati neugodna gospodarska gibanja.

(Vir: Poročilo o delu konference osnovnih organizacij sindikata od aprila 1982 do marca 1983)

Po osnovnih organizacijah:

POLNE ROKE DELA

Po burnih razpravah o novem delovnem času je pripravljeno na letno akcijsko konferenco dalo osnovnim organizacijami po tozidih nadaljnje delo. Sindikalnim skupinam so morale pripraviti poročila o svojih letnih konferencah

in razložiti vsebino. Poročevalca o delu in nadaljnjih usmeritvah konference osnovnih organizacij, priganjali pa so še drugi vsakdanji problemi.

Tako zagnano delo zahteva dobro vsako osnovno organizacijo in zavzeto delo vsakega predsednika.

Jože Miklavc, predsednik osnovne odgancije v tozdu Energija, meni, da je njihovih pet samoupravnih delovnih skupin delavskih. V izvršnem odboru osnovne organizacije ima vsaka skupina po dva predstavnika, tako da je obveščanje dvostransko in zato dobro. Z izvršnim odborom sindikata imajo bolj malo neposrednih stikov, več informacij jim dajejo zapisniki in pogovori s predsednikom odbora konference. Je pa tov. Miklavc tudi član občinskega sindikalnega sveta in veliko podatkov prinese z občinskih sej, da potem svojem okolju probleme lažje osvetljuje.

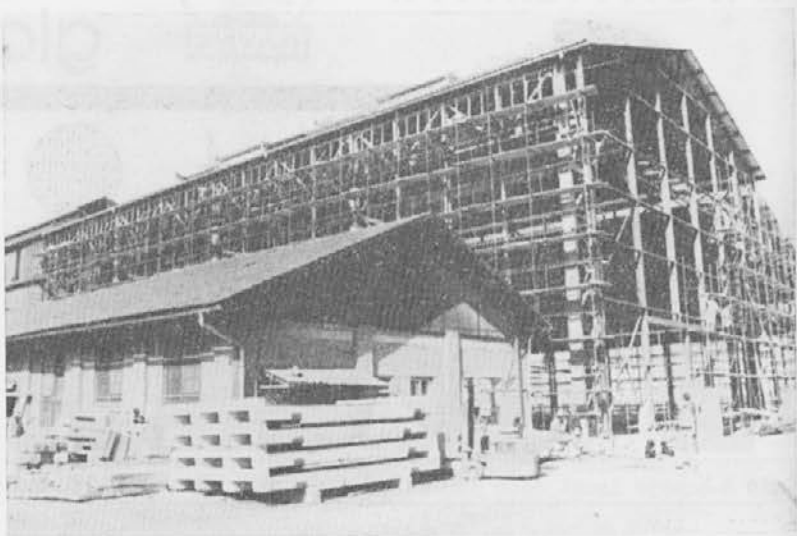
Sprotne dejavnosti tako osnovno organizacijo v tozdu Energija polno zaposlujejo, stalno pa si nalagajo še kaj posebnega. Tako bodo pripravili pomenek z ženskami o njihovih težavah na delu »kot dokaz, da se za njih ne zmenimo le ob 8. marcu«. V sejni sobi bodo uredili knjižnico marksistične literature, čisto posebno za tozdu Energija pa se trudijo, da bi našli način, kako zmanjšati porabljen sredstva (94% od celotnega prihodka jih imajo).

Osnovna organizacija v tem tozdu tesno sodeluje tudi z vsemi drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, samoupravnimi organi in delegacijami. Sestankov nimajo več ločenih, ampak se, če je le mogoče, sestajajo skupno. Tako gre manj časa in tudi podvajanja ni. Zelo ponosni so, da jim je s pravilnim kadrovanjem uspelo oživitvi osnovno mladinsko organizacijo in da se s športom v njihovem tozdu ukvarja vse več delavcev. Slabše je s kulturo. Za animatorja ne morejo najti pravega človeka in kultura ne zaživi.

Osnovni sindikalni organizaciji v Energiji je v čast tudi to, da so bili pobudniki delovnih tekmovanj za kovinarje, da so njihovi tekmovalci vsako leto uspešni in da imajo srebrni znak republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki je priznanje vsem v tozdu.

Pednesday osnovne sindikalne organizacije v tozdu Vzmetarna je Vlado Mihin.

Tudi njim so veliko časa vzele priprave na letno konferenco osnovne organizacije, ki pa potem zaradi nerodnega datuma na delovni dan ni bila

Dograditev kovačnice

najbolj obiskana, in so bili mnogi o njenem poteku seznanjeni le z zapisniki na oglasnih deskah.

Drugače tudi v tem tozdu osnovna organizacija sindikata z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in delegacijami dobro sodeluje, sestanki so večkrat skupni in potem so tudi rešitve bolj usklajene. Če se le da, pa se skupnih sestankov raje izogibajo, da ne trpi preveč proizvodnja, in rešitve iščejo individualno.

S kulturo se v primerjavi s športom ukvarjajo veliko manj. Ni pravega zanimanja in ne človeka, ki bi znal sodelavce pritegniti. Tudi za delovna čemovanja kovinarjev ni zanimanja, čeprav se sindikat zelo trudi, da bi se le kdo ojunail in konkuriral iz njihovega tozda.

V vzmetarni je še veliko problemov, ki jih sindikat s pomočjo drugih skuša reševati. Zaenkrat je šlo premeščanje delavcev v druge tozde, ker ni dovolj naročil, mimo sindikata, če pa bo v prihodnje še treba koga premestiti, se bodo družbenopolitične organizacije vključile.

Podoben kot v tozidih Energija in Vzmetarna je po drugih osnovnih organizacijah v železarni. Vsakdan zahteva od organizacije in funkcionarjev, s tem pa tudi vseh delavcev, stalno zanimanje in delavnost.

H. M.

zato močno slabijo akumulativno sposobnost TOZD.

Popravek. Januarja je tozd zaostala za planom 6,0 odst., ne 60 odst., kot je zapisal tiskarski škrat. — Livarjem se opravičujemo!

TOZD VALJARNA. Zaradi pomanjkanja vložka je na težki progji zaostala proizvodnja za 2,3 odst. Tudi na srednji progji plan ni bil dosežen, zaostanek 4,4 odst.; prekoračitev plana na lahki progji znaša 17,1 odst. Izredne težave so nastale na OFAG pečeh, ki sta dobesečno dotrajani. Težave pa nastajajo tudi pri dimenzijskih tolerancah zaradi dotrajnosti ležajev na univerzalnem ogrodju.

TOZD KOVAČNICA. Tudi v februarju so v TOZD storili vse potrebno za čim bolj uspešno proizvodnjo. Vendar sta krajši mesec in pomanjkanje vložka kriva, da ni bil plan presežen za več kot 2,6 odst. Kot že v ja-

OSKRBA Z ENERGIJO

V februarju je bila oskrba z mrazom normalna, zemeljski plin je bil v dveh dneh delno reduciran, dohoda propan-butana pa ni bilo.

S tako oskrbo primarne energije in pa z redno ter količinsko zadovoljivo proizvodnjo sekundarne energije je bila zagotovljena normalna oskrba z energetskimi mediji pri vseh porabnikih.

V februarju je bilo porabljeno:

— elektro energije	18.490.530 kWh
— zemeljskega plina	4.166.530 Nm ³
— mazuta	1.847.210 kg
— butan-propana	32.470 kg
— koksa	2.000 kg
— karbida	13.680 kg
— kurilnega olja	24.634 kg
— hladilne vode	917.352 m ³

nuarju tudi v februarju ni bilo dostavljenih gredic iz TOZD valjarne. Tako je bil plan dosežen z izrednimi naporji v adjustaži, seveda na račun zmanjšanja medfaznih zalog. Tako izmeček kot neuspela proizvodnja sta v februarju porasla.

TOZD JEKLOVLEK. Ob zadovoljivi količini vložka je TOZD presegla plan proizvodnje za 6,1 odst. Pri tem pa je za predvidenim planom zaostala proizvodnja luščenege jekla 27,6 odst. predvsem pa proizvodnja vlečene žice, kjer je TOZD dosegla le 27,2 odst.

Februar v številkah

Predvideni plan skupne proizvodnje v februarju je bil dosežen 97,2 odst., v kumulativni 97,8 odst. Odprema je zaostala za 6,9 odst., v kumulativni 1,8 odst. Zaostanek fakturirane realizacije znaša 12,7 odst., kumulativno 14,6 odst. Pri izvozu smo pri dolarski vrednosti zaostali 25,2 odst., kumulativno 35,9 odst., pri dinarski vrednosti pa znaša zaostanek 30,3 odst., kumulativno 39,6 odst. Vrednostna prodaja na domačem trgu je zaostala za 6,0 odst., kumulativa 5,2 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

TOZD JEKLARNA. TOZD je v februarju dosegla 96,6 odst. načrtovane mesečne proizvodnje. Operativni plan je bil dosežen 102,3 odst. V proizvodnji je primanjkovalo surovin, predvsem

Fe, Si, Ni metala in Fe Mo. Kakovost starega železa je bila zelo slaba. Predvideni generalni remont 10-t el. obločne peči je bil opravljen v marcu.

TOZD JEKLOLIVARNA. V februarju je TOZD dosegla z dinamičnim planom določen obseg proizvodnje. Dokaj uspešen je bil tudi izvoz ter dobave TOZD armaturam. Občuten premik asortimenta, ki ga TOZD za leto 1983 predvideva v svojem proizvodnem programu v bolj zahtevne oblike oziroma konstrukcije in strožji kakovostni kriteriji povzročajo številne težave. Te težave imajo svojo pojavno obliko predvsem v potrebi po večjem vložku delovnih ur in materiala na tono gotove proizvodnje. Nemajhne pa so tudi težave, ki nastajajo zaradi pomanjkanja tehnične opreme, s katero tozd večkrat ni kos čedalje večjim kakovostnim zahtevam. Takšne razmere

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ \$		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	feb.	kumul.	feb.	kumul.	feb.	kumul.	feb.	kumul.	feb.	kumul.	feb.	kumul.
JEKLARNA	98,6	98,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	98,3	98,1	101,9	99,1	89,4	93,9	98,0	93,3	97,0	89,9	87,5	94,9
VALJARNA	97,1	99,2	89,2	100,6	88,7	95,1	50,7	67,8	51,8	64,9	101,4	105,6
KOVAČNICA	102,6	107,4	103,2	109,7	100,7	103,9	82,2	84,8	79,0	79,9	106,2	110,1
JEKLOVLEK	106,1	94,4	114,7	98,3	98,7	86,3	100,7	85,0	109,9	84,8	96,7	86,6
ORODJARNA	106,4	85,6	114,3	83,8	60,3	63,4	-	-	-	-	67,9	70,3
STROJI IN DELI	82,3	76,0	77,5	70,8	77,2	64,8	101,8	68,6	97,4	63,9	61,2	65,5
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	89,9	100,6	91,1	85,0	86,5	78,0	94,9	61,6	86,4	57,8	86,5	85,2
- GREVICE	90,0	46,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	95,6	80,2	81,1	85,0	86,2	78,5	94,9	61,6	86,7	58,2	85,8	95,7
PNEVMATIČNI STROJI	55,8	80,2	44,3	76,2	51,9	75,9	36,0	18,0	34,5	17,3	52,0	79,7
VZMETARNA	93,7	89,2	96,4	86,4	89,2	79,4	43,0	33,0	44,4	33,4	104,1	94,7
REZALNO ORODJE	102,6	106,4	110,1	90,6	107,9	91,0	192,8	118,0	75,3	45,8	115,4	102,5
KOVINARSTVO	107,2	83,3	98,8	71,8	86,0	74,2	-	-	-	-	82,2	77,7
ARMATURE	53,9	72,2	13,3	25,0	49,2	52,9	-	13,7	-	16,8	178,7	148,0
BRATSTVO VARVARIN	57,1	48,4	60,4	43,0	48,4	45,7	-	-	-	-	63,2	50,3
KALILNICA	-	-	-	-	139,9	95,2	-	-	-	-	139,9	95,2
STORITVE DRUGIH TOZD, DŠ	-	-	-	-	144,6	94,7	-	-	-	-	144,6	94,7
DELOVNA ORGANIZACIJA	97,2	97,8	93,1	98,2	97,3	85,4	74,8	64,1	69,7	60,4	94,0	94,8

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V februarju je znašal izkoristek delovnega časa 87,03 odst., odsotnosti pa 12,97 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	2,77 %
— izredno plačani dopust	0,61 %
— službena potovanja	0,30 %
— boleznine do 30 dni	4,72 %
— boleznine nad 30 dni	3,53 %
— druge plačane odsotnosti	0,89 %
— neplačane odsotnosti	0,15 %

TOZD VALJARNA. Ob preseženi količinski prodaji 5,7 odst. znaša vrednostna prekoračitev 1,4 odst. TOZD ni dosegla količinskega plana pri prodaji grevic zaradi pomanjkanja vložka. Pri srednjih profilih je bil plan presežen za 20,1 odst., pri lahkih profilih pa je zaostal za 50,1 odst.

TOZD KOVAČNICA. Količinsko je bil plan prodaje presežen za 6,9 odst., vrednostno 6,2 odst. Zasedenost z naročili je zadovoljiva, primanjkuje le brzoreznega jekla.

TOZD JEKLOVLEK. Ob količinski prekoračitvi predvidenega plana prodaje za 4,6 odst. je TOZD vrednostno zaostala za 3,3 odst.

TOZD ORODJARNA. Ob zelo ugodni količinski prodaji, prekoračitev 36,7 odst., je bil vrednostni plan dosežen le 67,9 odst. Za predvidenimi planskimi cenami je zaostala prodaja orodja za plastično predelavo in orodnih plošč. Zasedenost z naročili predvsem zahtevnejših orodij je zadovoljiva.

TOZD STROJI IN DELI. Predvideni plan količinske prodaje je bil dosežen 56,0 odst., plan je bil dosežen le pri valjih. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah proizvodov je za-

predvidene proizvodnje. Težave so nastale v proizvodnji zaradi slabe površine vložka za vlečenje in brušenje.

TOZD ORODJARNA. Predvideni plan je TOZD preseglala za 6,4 odst., pri tem pa je zaostala proizvodnja orodnih plošč; doseženo le 38,2 odst. Zaostanek je nastal, ker novi stroji še zmeraj niso v pogonu, vse zamujeno pa bo do konca leta težko nadoknaditi.

TOZD STROJI IN DELI. Vzrok zaostanka za predvidenim planom 17,7 odst. je predvsem v izpadu ene stiskalnice ter neodpreme valjev za izvoz. Zaradi pomanjkanja vložka je iz proizvodnje izpadlo nekaj izdelkov posebej ne proizvodnje, občutno premalo pa je bilo tudi obdelanih delov za termično obdelavo v kalilnici.

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI. V februarju je za predvidenim planom zaostala proizvodnja grevic za 10,0 odst., industrijskih nožev za 2,4 odst., medtem ko je bila proizvodnja brzoreznega orodja presežena za 33,3 odst.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI. Predvideni mesečni plan je TOZD dosegla le 55,8 odst., saj je zaostala pri vseh skupinah proizvodov. Skoraj v celoti pa je izpadla proizvodnja vrtnega orodja zaradi nedobavljene trde kovine in votlosvedrnega jekla. Ve-

liko zastojev oziroma okvar je nastalo na ključnih strojih, kot so brusilni in vrtni stroji, a tudi na ostalih strojih se stalno pojavljajo manjše okvare.

TOZD VZMETARNA. Ob zadovoljivi oskrbi z vložnim materialom in z zmanjšanimi zastoji zaradi popravil strojev je TOZD zaostala za predvidenim mesečnim planom le 1,3 odst.

TOZD TRO. Prekoračitev predvidenega plana proizvodnje znaša 9,6 odst. Težave v TOZD nastajajo predvsem zaradi premajhnih kapacitet za poliranje krožnih žag, primanjkuje tudi polirnih brusilnih ploščic. Za namenski avtomatski rezkalni stroj pa primanjkuje dela.

TOZD KOVINARSTVO. Kljub pomanjkanju vložka za zobate vence in precejšnjemu izpadu delovnih ur zaradi bolniških izostankov je TOZD preseglala predvideni mesečni plan proizvodnje za 7,2 odst.

TOZD ARMATURE. Nedoseganje proizvodnje v februarju je odraz celotnega izpada izvoza tako na konvertibilno kot tudi klirinško področje. Izvoz pa je izostal zaradi nepravčasne dostave vijajčnih in tesnilnih elementov ter nerešenih kupoprodajnih odnosov z ZSSR. Težave pa nastajajo tudi zaradi pomanjkanja različnega rezilnega

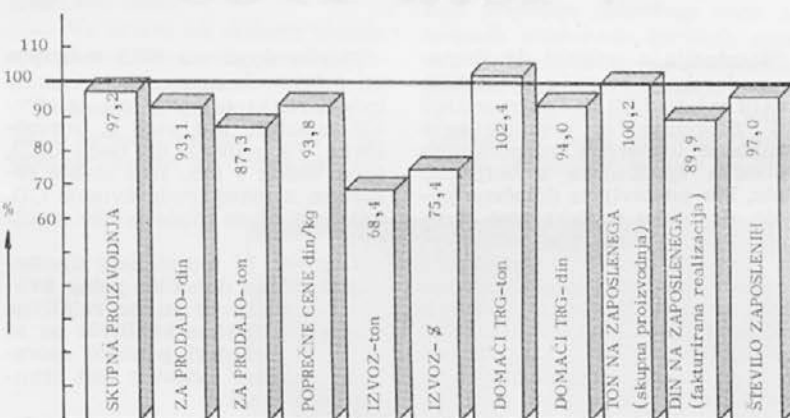
orodja, katerega nabava je vezana na uvoz.

TOZD BRATSTVO. V TOZD so izdelali 8 od predvidenih 14 t proizvodnje, kar znaša 57,1 odst. doseženega mesečnega plana, v kumulativni 46,4 odst.

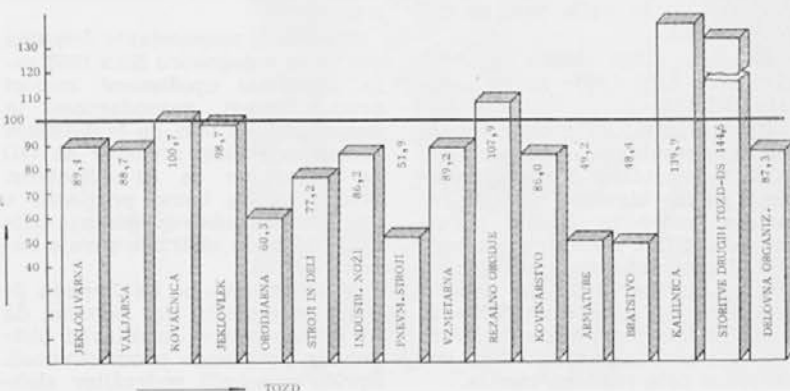
PRODAJA DOMA

TOZD JEKLOLIVARNA. Za načrtovano količinsko prodajo je TOZD zaostala za 1,4 odst., vrednostno 12,5 odst. Vzrok nedosežene prodaje na domačem trgu je zelo nizka produktivnost izvoznega programa, katere plan pa je bil v februarju presežen.

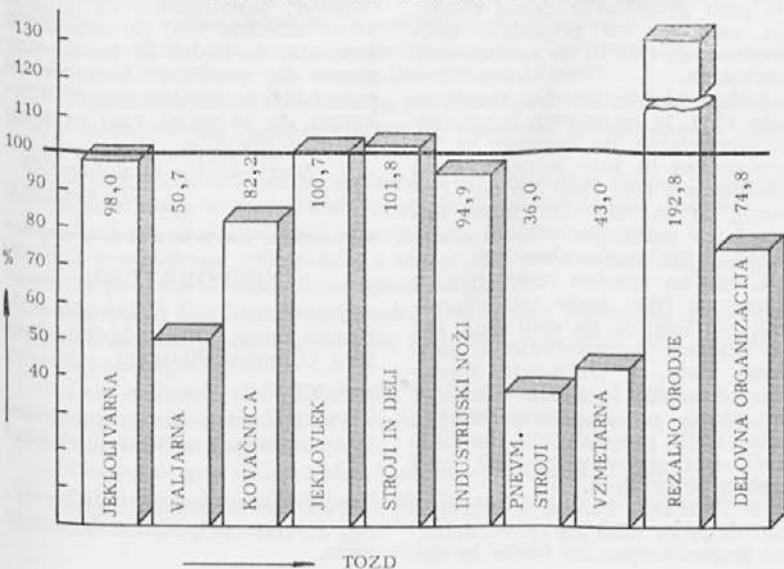
DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V FEBRUARJU 1983

FAKTURIRANA REALIZACIJA V FEBRUARJU 1983

IZVOZ V \$ V FEBRUARJU 1983

dovoljiva, precej težav pa je z izpolnjevanjem dogovorjenih pogodbenih obveznosti glede rokov dobav.

TOZD PNEVMATISNI STROJI. Predvideni plan prodaje je bil količinsko dosežen 43,7 odst., vrednostno 53,0 odst. Zasedenost z naročili kompletov je zadovoljiva, medtem ko zaradi spremenjenih obrestnih mer upadajo naročila za rezervne dele. (Rezervni deli povzročajo zaloge pri trgovskih organizacijah, te pa nimajo dovolj sredstev za financiranje zalog).

TOZD VZMETARNA. Količinski plan je TOZD presežla 5,3 odst., vrednostno 4,1 odst. Pri obstoječem programu prodaje vzmeti nastaja vedno bolj pereče vprašanje zagotovitve potrebnih naročil. V zadnjem času pa tudi pri zagotovitvi potrebnega vložka.

TOZD TRO. Plan prodaje je bil količinsko dosežen 95,7 odst. Vrednostno pa presežen 15,4 odst. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah proizvodov je zadovoljiva, precej težav pa povzročajo spremembe pogodbeno dogovorjenih dobavnih rokov.

TOZD ARMATURE. Ob doseženih 83,0 odst. prodaji je bil vrednostni plan presežen za 78,7 odst. predvsem na račun storitev, kjer znaša prekoračitev plana 393,5 odst. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah je zadovoljiva.

NABAVA

Dohod starega železa se je proti januarju zmanjšal. Iz uvoza smo prejeli le minimalne količine (preostali kontingent za leto 1982). Tudi dobava na domačem tržišču je bila slabša od pričakovane.

Nabava fero legur je še vedno v enakih težavah kot v preteklem mese-

cu, saj so dobavitelji pretežno usmerjeni v izvoz. Nekoliko pa se je izboljšala nabava nemetalnih dodatkov.

IZVOZ

Predvideni plan izvoza v februarju je bil dosežen v \$ 74,8 odst., od tega 48,0 na konvertibilno tržišče.

Na zahodnem trgu je še vedno kriza in zlasti v jeklarstvu se stanje zaenkrat še ne izboljšuje. Vzroki za nedoseganje predvidenih planov so isti, kot so bili v preteklem mesecu, to je slab odzivem izdelanega materiala, neizpolnjevanje dogovorjenih dobavnih rokov itd.

Skoraj za vse izdelke so naši termini dobav dolgi, daljši od rokov tujih proizvajalcev, le-te pa še prekoračujemo, kar pri sedanjem stanju naročil za jeklarske izdelke na tujih trgih slabo vpliva na naše poslovne kontakte.

Do kraja februarja je bilo sklenjenih pogodb za izvoz naših izdelkov v vrednosti okoli 15,6 milij. konvertibilnih dolarjev, medtem ko predvideva načrt za letošnje leto realizacijo v vrednosti 22,5 milij. \$, kar bo v sedanjih gospodarskih razmerah težko dosegljivo.

UVOZ

V februarju smo v glavnem uspeli zagotoviti najnujnejše materiale, vendar pa smo še vedno brez kakršnihkoli zalog. Le pri elektrodah imamo manjšo zalogo.

Livarske materiale smo zagotovili z uvozom prek TAM-a Maribor, ki na ta način združuje devize.

Še vedno pa je stanje kritično pri Ni, ognjevzdržnem materialu in rezervnih delih, zaradi slednjega pa prihaja večkrat do manjših zastojev v proizvodnji.

Gradimo

Počasnejša rast OD v letu 1983

Resolucija o politiki družbeno-gospodarskega razvoja v SR Sloveniji v letu 1983 in Dogovor 1983 SR Slovenije o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka spodbujata k boljšemu delu, ker postavljata določene pogoje, da lahko razporejamo sredstva za OD. Zelo pomembno je, da oba dokumenta usmerjata na enakost obnašanja v SR Sloveniji. Spomnimo se, da je npr. »Sindikalna lista« odigrala pozitivno vlogo, čeprav smo jo okvalificirali za neprimerno, namesto da bi dobre stvari v njej obdržali, jo dohodkovno dogradili, preimenovali itd. Sploh zelo radi pri nas stvari »obračunamo«, pa če so dobre ali ne, namesto da bi dograjevali — to velja tudi za dogovore SRS.

Kakšno vlogo bosta odigrali »Dogovor SRS 1983« in »Resolucija SRS 1983«?

Ugotavljamo, da zvezna in republiška resolucija nista usklajeni in da je republiški dogovor (zveznega pa ni) bistveno ostrejši kot zvezna resolucija. Znano je, da so realni OD v zadnjih dveh letih v SRS znatno zaostali za realnimi OD v Jugoslaviji in da bodo v letu 1983 po »dogovoru SRS« še bolj. Pri tem torej pride do izraza »neenakost obnašanja« — za iste rezultate dela različna merila.

Merila dogovora SRS temeljijo na relativnih razmerjih, to je na indeksiranju oziroma na relativnih uspehih, kar vodi k uravnolovki. To pomeni, da bodo OZD, ki so imele v letu 1982 slabše rezultate, z manj truda dvigale OD, kot tiste, ki so imele boljše rezultate.

Dogovor bi moral zato upoštevati količino dohodka poleg kvalitativnih kazalcev in ne relativna razmerja. Takšne kvalitete pa so že imeli nekateri panožni sporazumi, vendar dogovor teh izkušanj ni povzel.

Vprašljivo je merilo plana izvoza po SISEOT, ker je linearen in ne upošteva različnih pogojev uveljavljanja na konvertibilnem tržišču.

V sistemu razporejanja dohodka za OD so v dogovoru SRS 1983 zelo zaostreno upoštevani kazalci produktivnosti, gospodarnosti in donosnosti, ob tem, da je določeno zaostajanje rasti sredstev za OD za dohodkom za 80 odstotkov. Znano je, da bomo proglasili v letu 1983 za dobre gospodarje tiste OZD, ki bodo obdržale gornje kazalce na 100.

V železarstvu se na Zapadu že pojavlja recesija, kar pomeni, da ni pričakovati v Jugoslaviji bistvenega povečanja produktivnosti. Spričo nenehnih podražitev elek-

tro energije, surovin, repro materiala itd. je tudi težko pričakovati kakšno izboljšanje gospodarnosti in donosnosti.

V Železarni Ravne smo ob obravnavi resolucije in dogovora za l. 1983 opravili vrsto konkretnih izračunov pa rezultatih 1982. V zvezi s tem smo na dogovor 1983 posredovali pripombe prek SOZD Slovenskih železarn, skupne komisije črne in barvne metalurgije SRS, IS skupščine občine Ravne, RO ZSS in sveta za OD pri RO ZSS. Naše pripombe so bile le delno upoštene, vsekakor pa ne tiste, ki so bistvene.

Zadnji izračuni kažejo naslednje: po dogovoru SRS 1983 bi nam za leto 1982 pripadala rast sredstev za OD v višini 17,0%. Za iste rezultate nam je po dogovoru SRS 1982 pripadala rast 28,5%, z upoštevanjem vseh kvalitativnih kazalcev dogovora. Pri tem pa smo imeli rast dohodka 39,6% in primerno akumulacijo. To pomeni, da smo gospodarili dokaj dobro, da nam pa ne pripadajo tista sredstva za OD, ki so za leto 1982 normalna.

Dokaj slabše pa bo stanje v letu 1983. Iz navedenih izračunov pripominjamo, da dogovor ni bil preizkušen in zato je pričakovati probleme v letu 1983. To tudi pomeni, da bo veliko kršiteljev dogovora v prvih periodičnih obračunih kljub stagniranju OD.

Glede na izredno restriktivnost dogovora SRS bodo OD stagnirali pol leta, če ne celo dalj, kar pa nikakor ne spodbuja k boljšemu delu. V Železarni Ravne npr. dinamika planske rasti OD in merila po dogovoru SRS za leto 1983 preprečujejo kakršno koli rast sredstev za OD pred tretjim kvartalom.

V Železarni Ravne uveljavljamo dogovor SRS na ravni delovne organizacije. Za tozde in de-

lovne skupnosti pa razporejamo sredstva za OD v odvisnosti od poslovne uspešnosti. To merimo z dohodkom, produktivnostjo, izvozom, donosnostjo in izkoristkom delovnega časa. Seštevek sredstev za OD tozdo in delovnih skupnosti pa ne sme presežati sredstev po dogovoru. Sistem je stimulativen in spodbuja tozde in delovne skupnosti k boljšemu delu. Rezultate ugotavljamo kvartalno ter opravljamo ustrezne proračune OD za vse delavce v odvisnosti od vloženega dela vsakega delavca.

V Železarni Ravne imamo sistem razporejanja dohodka in čistega dohodka za sredstva osebnih dohodkov dograjen tako, da bi resolucijsko usmeritev za leto 1983 uresničili, vendar ne s stagnacijo OD, temveč s počasnejšo rastjo. To bi bilo glede na predvideno rast življenjskih stroškov bolj sprejemljivo.

Da bi v letu 1984 imeli boljši dogovor, predlagamo, da pripravimo osnutek vsaj do začetka 4. kvartala, da bi bil še čas za razpravo in preizkus. Dogovor bi moral biti sestavljen zadosti strokovno, da bi veljal vsaj za srednjeročno obdobje.

Vodja službe za sistem OD
Filip Rožanc

NESPORAZUMI

Schotland Yard ni škotska dolžinska mera, ampak igrišče moštva Glasgow Rangers.

*
Postilja ni sredstvo proti vetrovom, ampak poštna uradnica.

*
Patrona ni gostilničarjeva žena, ampak pripadnica ženskega reda.

ZA BOLJ ZAVZETO DELO ČLANOV AK OO ZK

Predsedstva akcijske konference OO ZK Železarnaravne je na 3. seji sklenilo, da bo v aprilu sklicalo akcijsko konferenco, na kateri bodo obravnavali uresničevanje gospodarskega načrta in akcijskega programa Železarnaravne.

Dogovorili se bodo o tem, kako bi okrepili povezanost komunistov v sozdu Slovenske železarnaravne in v Železarnaravne.

Osnovne organizacije ZK naj odpravijo slabosti, ki so jih ugotovili ob javni razpravi. Sproti naj rešujejo probleme. Pri delovanju naj uporabijo pozitivne izkušnje posameznih OO ZK železarnaravne, npr. OO ZKS Delovne skupnosti KSZ.

Samoupravno in družbenopolitično dejavnost je treba načrtovati. Vsi tozdi naj organizirajo družbenopolitično koordinacijo. Uveljaviti je treba načela javnosti dela, objavljati zapisnike OO ZK na oglasnih deskah, na sestankih OO ZK poročati o dejavnosti občinskega komiteja.

V informativnih glasilih je treba objavljati članke o delu OO ZK, akcijske konference, občinskega komiteja in medobčinskega študijskega središča.

OO ZK morajo skrbeti za izobraževanje in samoizobraževanje članov, pozornost morajo nameniti njihovi kritiki in samokritiki.

Metalurški, mehanski tozdi, tozdi skupnih in spremljajočih dejavnosti ter delovne skupnosti naj pripravijo skupni referat za občinsko programsko konferenco.

V nekaterih tozdih so evidentirali premalo članov ZK za članne samoupravne organe. To je treba upoštevati pri ponovnem evidentiranju.

Koordinatorji OO ZK železarnaravne bodo ugotovili, kako uresničujemo sklep dosedanjih problemskih konferenc. Poskrbeli bodo za bolj zavzeto delo posameznih članov predsedstva akcijske konference.

(Vir: zapisnik 3. seje predsedstva akcijske konference OO ZK železarnaravne)

ZADNJA SEJA V STAREM SESTAVU

Delavski svet se je v starem sestavu zadnjikrat sestel 16. 3. 1983 ter sprejel naslednje pomembnejše sklepe in stališča:

● Komisija za gospodarjenje tozda Komerciala naj odobri jugoslovanskemu smučarskemu skladu za tekače 156.608,00 din, za 14. zimске olimpijske igre v Sarajevu pa 50.000,00 din.

● Sprejel je zbirno in konsolidirano bilanco železarnaravne za leto 1982. Zadolžil je posl. odbor, naj imenuje komisijo za izdelavo sanacijskega programa za tozđ Bratstvo Varvarin.

● Razdelitev sredstev sklada skupne porabe za investicijske dejavnosti sprejema, potem ko bodo dokončno znane potrebe po predlaganih namelih.

— Ostanek sredstev iz sklada skupne porabe iz prejšnjega leta se uporabi 50% za invest. vzdrževanje objektov v Portorožu, 50% za sofinanciranje doma upokojevcov ob Suhi.

— Gornja meja sredstev sklada skupne porabe, namenjenih za občinski program, je omejena s skupnim indeksom porasta sklada skupne porabe za DO.

● Delavski svet je izrekel dobro oceno članom poslovodnega odbora in ravnateljem tozđov skupnih in spremljajočih dejavnosti in delovnih skupnosti.

● Sprejel je rezultate inventure in ugotovil naslednje:

— za popis nedokončane proizvodnje naj se izdela poseben poslovnik

— določijo naj se navodila glede rokov za popis, na kar je opozorila inšpekcija SDK

— člane popisnih komisij v tozdih je treba izbirati bolj odgovorno; v njih ne smejo biti delavci, ki neposredno odgovarjajo za delovna sredstva (npr. vodje skladišč ipd.)

— v bodoče morajo komisije po ugotovitvah pozitivnih in negativnih razlik napraviti analizo o vzrokih, o čemer mora temeljito razpravljati delavski svet tozda.

— Vsi delavci naj skrbneje ravnaajo z družbeno lastnino in posvečajo inventuri večjo pozornost.

● Sprejel je poročilo o izvajanju SaS o svobodni menjavi dela s Koroskim zdr. domom, pri tem pa ugotovil,

— da poteka izvajanje nalog zadovoljivo, razen pri meritvah fizičnih obremenitev

— v prihodnje morajo biti poročila o meritvah in drugih storitvah dostavljena takoj, ko so znani rezultati

— pobudo iz tozđov za dodatne meritve fizičnih obremenitev je treba posredovati odboru za varstvo pri delu, ki ukrepa naprej.

● Delavski svet je sprejel poročilo o varstvu pri delu za l. 1982 ter sprejel naloge in usmeritve na tem področju (o njih pišemo posebej).

● Določil je poenoten predlog uvažanja delovnega časa v železarnaravni:

— S prehodom na letni čas 27. 3. 1983 pričnejo vsi delavci jutranje izmene z delom ob 7. uri. Ustrezno se pomakne tudi ciklus drugih izmen.

— Do prehoda na zimski čas 25. 9. 1983 je treba preučiti in se dogovoriti o spremembi prihoda na delo in razčistiti vsa vprašanja, ki bi se s tem v zvezi pojavila, kar je treba storiti do 20. 8. 1983.

Pred prehodom za zimski čas bomo na zborih delavcev ponovno odločali.

V tozdih in delovnih skupnostih je treba preučiti možnost uvedbe premakljivega delovnega časa in prehod izvesti, ko bodo za to dani vsi pogoji. Prehod opraviti najpozneje do 20. 8. 1983.

Soglašal je, da preide tozđ Projektivno izvajalni inženiring s 1. 4. 1983 na premakljivi delovni čas, ker je predlog prehoda dobro pripravljen, s tem da je treba prej zagotoviti ustrezen način evidentiranja prihoda in odhoda z dela.

● Določil je osnutek pravilnika o notranji arbitraži in ga dal v javno razpravo. Vzporedno s tem je treba preučiti arbitražo na področju AOD.

SESTAVA NOVEGA DELAVSKEGA SVETA

Novo izvoljeni delavski svet železarnaravne se je sestel na svoji prvi seji 28. 3. 1983. Na njej je sprejel poročilo o delu prejšnjega delavskega sveta in njegovih kolektivnih izvršilnih organov ter izvolil za svojega predsednika **Marijana Senico** iz tozda Stroji in deli, za njegovega namestnika pa **Jozeta Trokšarja** iz tozda Jeklovlek. Izvolil je tudi predsednike in člane kolektiv-

Delavski svet železarnaravne

DELAVSKI SVET DOLOČIL USMERITVE POSLOVNE POLITIKE ZA LETO 1983

Delavski svet železarnaravne je na svoji seji 16. 3. 1983 med drugim določil za letos naslednje usmeritve poslovne politike:

— Zaustaviti moramo padanje skupne proizvodnje in doseči planirane kvalitete in količine.

— Zagotavljali bomo medsebojne dobave v reprodukcijski verigi, predvsem za izdelke, ki so namenjeni izvozu na konvertibilno tržišče. Istočasno se bomo trudili za boljše izpolnjevanje dobavnih rokov vsem našim kupcem, posebno v izvoznih poslih. V tej zvezi bomo posvetili še večjo skrb terminski uskladitvi grobega in finega planiranja ter s tem povečali solidnost in večjo ekonomsko poslovnost delovne organizacije.

— Iskali bomo takšne reprodukcijske povezave z delovnimi organizacijami izven Železarnaravne, kjer bomo iztržili največje možne devizne učinke bodisi v skupnem izvozu, v združevanju deviz ali nabavi repromaterialov za Železarno Ravne.

— Prilagajali se bomo tržnim razmeram v svetu in doma in temu prilagajali optimalnost tehnologije ter iskali nove ekonomsko interesantne proizvode. V tej zvezi bomo močnejše aktivirali tudi ostale vodilne in vodstvene kadre tozđov in delovnih skupnosti.

— Zaradi boljše dinarske likvidnosti in deviznih prilivov bomo skušali dosežati s kupci čim boljše plačilne pogoje.

— Sredstva za investicije in rekonstrukcije bomo namenjali predvsem tja, kjer bosta devizni in splošni ekonomski učinek najhitrejša in najboljša.

— Zagotavljali bomo uvoz najnujnejših materialov ter izvozne posle vezali na dobave deficitarnih uvoznih surovin (kompenzacijski posli).

— Zagotavljali bomo čimbolj enotno politiko v okviru celotne delovne organizacije in preprečevali vsakršno zaprtost oz. morebitno nekonstruktivno selektivnost v posameznih tozdih.

— skrbeli bomo za čimboljše medsebojne odnose znotraj tozđov oz. znotraj delovne organizacije ter skušali obdržati primerno socialno varnost delavcev.

— Z ukrepi na področju organizacije dela, kvalitete, discipline itd. bomo izboljšali produktivnost našega dela, z ukrepi varčevanja z materiali, energijo, časom itd. pa bomo izboljšali ekonomičnost našega dela.

— Za dosego dobrih poslovnih rezultatov je izredno pomembno, da čimprej in čimbolj izkoriščamo nove proizvodne kapacitete, zato bomo temu vprašanju namenili posebno skrb.

— Delu strokovnih služb Komerciala in drugih služb, ki si zelo prizadevajo v zaostrenih pogojih gospodarjenja v družbi, je treba dati vse priznanje in spodbudo ter ga ustrezno vrednotiti.

— Čimprej je treba rešiti problem kvalitete — sortiranja — vložka.

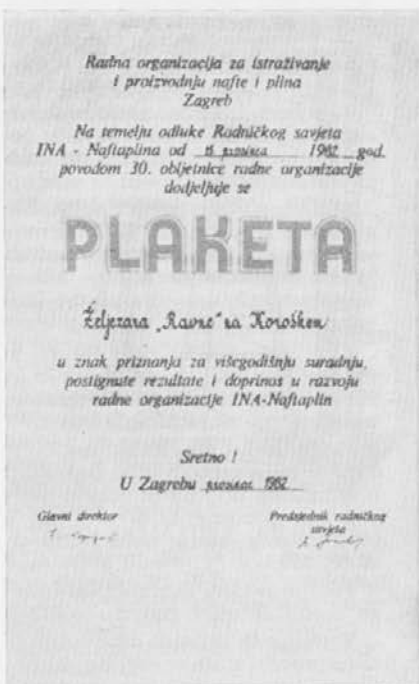
— Delavce je treba spodbujati za boljše delo, ob tem pa racionalizirati samoupravne aktivnosti.

(Vir: sklepi in stališča del. sveta železarnaravne)

Natančnost ženskih rok

PRIZNANJA ŽELEZARNI RAVNE

nih izvršilnih organov in sprejel svoj program dela do konca leta 1983.

ČLANI DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE

Ferk Bojan, Jeklarna, Klančnik Janez, Jeklarna, Kotnik Jože I., Jeklarna, Jambrožič Fanika, Jeklolivarna, Koprmajer Pavel, Jeklolivarna, Lasnik Ivan, Jeklolivarna, Pučelj Maks, Jeklolivarna, Širnik Anton, Jeklolivarna, Glavar Mirko, Valjarna, Herman Franc, Valjarna, Skalčič Alojz, Valjarna, Hrnčič Vladimir, Kovačnica, Kocen Franjo, Kovačnica, Rutar Ivan, Jeklovlek, Trokšar Jože, Jeklovlek, Kralj Anton, Kalilnica, Zadravec Jože, Kalilnica, Kolar Jože, Stroji in deli, Kušej Alojz, Stroji in deli, Leitgeb Branko, Stroji in deli, Senica Marijan, Stroji in deli, Gorenšek Emil, Orodjarna, Gutman Franc, Orodjarna, Plestenjak Rafael, Pnevmatični stroji, Zorman Ivan, Pnevmatični stroji, Laznik Janjo, Vzmetarna, Pepevnik Jože, Vzmetarna, Ranc Leopold, Industrijski noži, Zmrzlak Robert, Industrijski noži, Leskovec Alojz, TRO, Hancman Leon, TRO, Ramadanovič Emil, TRO, Jovanovič Ljubivoje, Bratstvo, Pavlovič Miodrag, Bratstvo, Rakun Anka, Kovinarstvo, Zerovnik Rafael, Kovinarstvo, Stojan Ivan, Armature, Strmčnik

Slavko, Armature, Kopal Slavko, Energija, Oderlap Franc, Energija, Hočevar Ivan, ETS, Vugrinec Karel, ETS, Breznik Ivan, SGV, Lasnik Hinko, SGV, Plohl Jože, SGV, Rihter Stanko, SGV, Dornik Jože, Transport, Kralj Drago, Transport, Dobi Dorde, RPT, Globočnik Ivan, RPT, Merkač Filip, Kontrola kakovosti, Pahor Dušan, Kontrola kakovosti, Butolen Milan, PII, Radovič Olga, PII, Plestenjak Monika, Komerciala, Rudel Franc, Komerciala, Mozner Jože, Družbeni standard, Skufca Mihael, Družbeni standard, Klančnik Ivan, KSZ, Kranjc Bojan, KSZ, Grögl Peter, Gospodarjenje, Kotnik Beno, Gospodarjenje, Mlačnik Danica, PFS, Štifter Ivanka, PFS, Gerdeč Stefan, Računovodstvo, Vehovar Gabrijele, Računovodstvo.

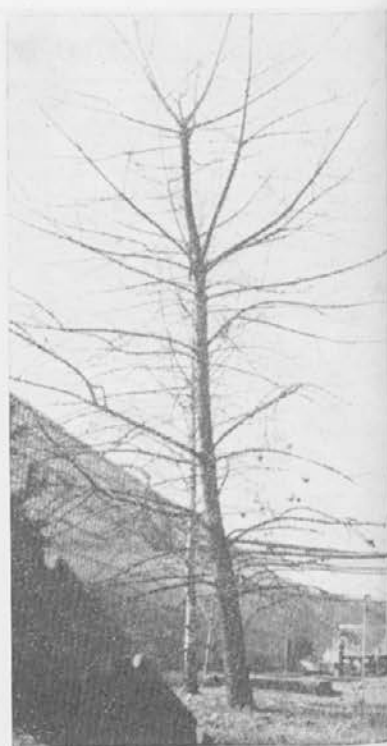
ČLANI ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Dračbaher Dušan, Jeklarna, Tušek Danilo, Jeklolivarna, Hrašan Alojz, Valjarna, Planinšek Jože, Kovačnica, Zorčič Jože, Jeklovlek, Jurčič Leopold, Kalilnica, Trebovc Ernest, Stroji in deli, Jezernik Andrej, Orodjarna, Golob Irena, Pnevmatični stroji, Horvat Janez, Vzmetarna, Vidrih Jože, Industrijski noži, Lapuh Jože, TRO, Ločičnik Marjan, Kovinarstvo, Pisnik Zdrav-

ko, Armature, Vučko Jože, Energija, Živič Marjan, ETS, Juh Otmar, SGV, Knez Jože IV., Transport, Junger Branko, RPT, Piko Franc II., Kontrola kakovosti, Šipek Anton, PII, Pandev Zinka, Komerciala, Fabijan Boris, Družbeni standard, Gorenšek Janez, KSZ, Gologranc Alojz, Gospodarjenje, Rutar Doroteja, PFS, Vastl Marija, Računovodstvo.

ČLANI SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE

Vušnik Anton, predsednik, Transport, Rudel Anton, namestnik predsednika, KSZ, Orter Franc, namestnik predsednika, Jeklolivarna, Pogorevčnik Ivan, Jeklarna, Škrubej Jože, Jeklarna, Tominc Rozalija, Jeklolivarna, Rus Stanislav, Valjarna, Slemenjak Franc, Valjarna, Cifer Ivan, Kovačnica, Jazbec Martin, Kovačnica, Klep Edo, Jeklovlek, Kušej Miha, Jeklovlek, Paradiž Maks, Kalilnica, Prikeržnik Peter, Kalilnica, Hovnik Miha, Stroji in deli, Lampret Peter, Stroji in deli, Pavlak Janez, Orodjarna, Rožič Feliks, Orodjarna, Kaker Gabrijela, Pnevmatični stroji, Tušek Stanko, Pnevmatični stroji, Cizerl Jože, Vzmetarna, Kočet Dragutin, Vzmetarna, Horjak Majda, Industrijski noži, Nabernik Jože, Industrijski noži, Novak Martin, TRO, Potočnik Matevž, TRO, Kurnik Marjan, Energija, Penec Srečko, Energija, Konič Jože, ETS, Orešnik Dušan, ETS, Cas Jože, SGV, Krof Ivan, SGV, Zlebnik Jože, Transport, Barbič Alojzija, RPT, Gradišnik Jože, RPT, Juvan Mojca, Kontrola kakovosti, Zabel Ivan, Kontrola kakovosti, Gornik Franc, PII, Pastirk Darko, PII, Butolen Marija, Komerciala, Topler Ludvik, Komerciala, Ačko Jožica, Družbeni stan-

Brstenje

dard, Pavše Ljuba, Družbeni standard, Krajnc Maks, KSZ, Očepek Milan, Gospodarjenje, Štruc Mirko, Gospodarjenje, Lužnik Marija, PFS, Piko Magdalena, PFS, Čegovnik Marjeta, Računovodstvo, Delopst Metka, Računovodstvo.

(Vir: zapisnika 18. in 1. seje delavskega sveta DO)

O ZNAČILNOSTIH DANAŠNJEGA OBVEŠČANJA

1. marca 1983 je Medobčinsko študijsko središče, politične šole pri CK ZKS za Koroško, na Ravnah priredilo enodneveni seminar za novinarje, dopisnike in urednike občinskih in internih glasil v OZD, vodje INDOK centrov in predsednike svetov in komisij za informiranje o aktualnih vprašanih informativne dejavnosti.

Uvodno besedo so imeli gostje iz Ljubljane. Lenart Šetinc je govoril o vlogi informiranja in sredstev informiranja v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja, Jože Poglajen o aktualnih nalogah ZK v družbenem sistemu informiranja, Primož Žagar pa o novem zakonu o informiranju.

Slišali smo dosti koristnega, pa tudi precej kritičnega. Čeprav gredo že na ravni republike veliki denarji za informiranje (okoli tisoč starih milijard dinarjev), obsega le-to bolj klasične oblike tiska in RTV ter ne streže odločanju, npr. v zborih skupščine SRS in silih. Ti si zato pomagajo z lastnimi tiski — raznimi delegatskimi poročevalci, ki tudi dosegajo visoke naklade. Podobno je v občinah in v združenem delu.

Tako prikazano stanje bi seveda zahtevalo racionalizacijo, vendar še ni videti poti zanjo ne velikih prizadevanj v tej smeri.

Jernej Kožar, predsednik komisije za informativno propagandno dejavnost pri MS ZKS za Koroško je podal oceno informiranja na

Koroškem. Med drugim je poudaril, da bi bilo treba pisati manj negatorsko in kritizersko. Vsako pisanje naj temelji na analizah. Glasila delovnih organizacij so premalo konkretna, premalo mobilizatorska. Tudi Koroški radio bi moral bolj prikazovati družbeno-politično klimo v regiji.

V razpravi so navzoči novinarji prikazali predvsem svoje pogoje dela. Tako npr. na Koroškem radiu nimajo realnih možnosti za stimuliranje novinarskega dela. Po koroških občinah novinarji še vse prepogosto poslušajo od odgovornih stari refren: »Počakaj, to še ni zrelo za objavo.« Tudi DPO v nekaterih občinah kronično slabo obveščajo novinarje o svojem delu itn.

Pri črnogledem pisanju je tako, da danes po nepisanem pravilu vsakdo, ki daje podatke o delu svoje delovne organizacije, začne prej s težavami kot z uspehi. Zato ni vedno lahko poudarjati svetlih strani. Novinar je nasploh zelo odvisen od okolja, iz katerega piše.

Udeleženci so ocenili, da je bil seminar uspešen. Ponovno se bodo sestali za okroglo mizo, ko bodo predsedniki medobčinskih svetov ZK, SZDL in sindikata spregovorili o aktualnih nalogah pri nadaljnjem razvoju koroških občin.

M. Kolar

KAJ SMO JANUARJA IN FEBRUARJA OPRAVILI POSLOVNO NA TUJEM

MOŽNOST SODELOVANJA PRI UVAJANJU PROCESNEGA RAČU- NALNIKA Z BOLGARI

Janez Znidar in Jože Šegel sta se z vodilnimi delavci bolgarske železarnice Lenin v Pernikih pogovarjala o naši ponudbi za računalniško podprt informacijski sistem za pet področij. Bolgari imajo že tri konkurenčne ponudbe z Zahoda. Našo ponudbo bomo izdelali skupaj z Iskro Delto.

Bolgari želijo večje sodelovanje tudi na področju AOP, zlasti na področju naročil, organizacije banke podatkov DLI in kalkulacij.

PRIDOBIVANJE ZAHTEVNEGA ZNAJANJA

Beno Kotnik in Avgust Krajnc sta se udeležila 40-urnega tečaja »uvod v 4050 grafični sistem« v ZDA in ustreznih vaj. Pridobljeno znanje je osnova programerju, ki bo uvajal grafično postajo pri avtomatiziranem tehničnem risanju.

TRDI POGOJI ZA IZVOZ V BOLGARIJO

Anka Drezgic in Kolman Vrečič sta se pri firmah Tehnoimport in Rudmetal v Bolgariji seznanila z ostrimi zahtevami glede dobavnih rokov in z dejstvom, da moramo cene naših nožev znižati, če hočemo biti konkurenčni na tem tržišču.

Bolgari so potrdili naročila za kovanje in valjano jeklo v skupni vrednosti 386.494 \$. Če hočemo dobiti naročila za 2. polletje, moramo spoštovati dobavne roke 15. oz. 30. maj 1983.

KONKURIRATI S KVALITETO AVSTRIJCEM IN ŠVEDOM

Stanko Vrhovnik je v Bolgariji urejal reklamacije naših nožev, ker prehitro

zatopijo. Tudi v prihodnje bodo tam kupovali naše nože, če bodo enake kvalitete kot Böhlerjevi ali Sandwikovi.

ARMATURE ZA AVSTRIJO

Milan Dobovišek, Jože Matitz in Alojz Karničnik so se v Beljaku pri firmi Rudolf Schmidt dogovorili, da ji do oktobra letos dobavimo 3960 gotovih zasunov v vrednosti 594.000 \$.

NE KUPIMO MAČKA V ŽAKLJU

Rado Rebernik je pri firmi Varinelli v Italiji prevzel stroj za povlačenje in ga predtem tudi preizkusil. Preizkus je potekel v redu.

SODELOVANJE Z ROMUNI

Alojz Rebernik in Anton Štern sta v Tirgu Jiu v Romuniji pregledala dokumentacijo in stopnjo mehanske obdelave zvarjencev za našo železarno ter se domenila o vsem, kar je treba.

Anton Godec se je pogovarjal v Romuniji o dobavah našega jekla v zameno za romunske gredice. Obstajajo tudi možnosti prodaje drugih naših izdelkov v to državo.

NABAVA AVTOMATOV

Janez Bratina in Mitja Zivič sta si v Alfeldu in Kasslu v ZRN ogledala delovanje dveh, za nas zanimivih naprav, in se domenila o nabavi. Kaluparska naprava je popoln avtomat. Skladnost posameznih delovnih operacij omogoča integracija med elektroniko in hidravliko. Brusilni manipulator je še bolj prefinjena integracija različnih elementov tehnike. Ves avtomat se upravlja z eno roko.

(Vir: potna poročila)

zultati za leto 1982 manj ugodni, zato to še ne pomeni, da so slabi.

Med delovnimi organizacijami so velike razlike v uspešnosti poslovanja. Za Železarno Jesenice že nekaj let ugotavljamo, da je njen dohodkovni položaj kritičen. Podobno je v Verigi in izrazito so se stvari obrnile na slabše tudi v Impolu in Tovilu, ki je bil sicer vedno med najbolj uspešnimi. Tovarna dušika Ruše in Mariborska livarna sta bili tudi lani med uspešnimi, pri čemer pa predvsem za slednjo velja, da ji je šlo lani precej slabše kot prej. Med najuspešnejšimi proizvodnimi delovnimi organizacijami je bila Cinkarna Celje, čeprav se je pred leti otepla z resnimi gospodarskimi težavami.

Poprečni osebni dohodek je v dejavnosti lani porasel za 25%, kar je nekoliko manj od povprečne rasti v gospodarstvu Slovenije (26%). Seveda so tudi v rasti OD med posameznimi delovnimi organizacijami velike razlike. Najhitreje so OD porasli v Tovarni dušika Ruše (za 36%), relativno najmanj pa v Impolu (za 15%). Če upoštevamo še storitvene organizacije,

potem pride Inženiring Bled na prvo mesto.

Vse delovne organizacije so OD izplačevale v okvirih, kot jih dovoljuje družbeni dogovor, kršile pa so sporazum črne in barvaste metalurgije. Po merilih tega sporazuma je namreč kar polovica proizvodnih delovnih organizacij namenila za OD več sredstev, kot bi jih smela.

Vloga družbenega dogovora je bila pri usmerjanju delitve vsaj v letu 1982 dokaj nenavadna. Po eni strani praktično ni omejeval rasti OD, na drugi pa je v bistvu spodbujal k njegovemu izenačevanju ne glede na rezultate poslovanja. Zato bi si morali prizadevati za nove, kvalitetnejše prijeme. Ugotovimo lahko, da so bivši panožni sporazumi kljub pomanjkljivostim imeli pri usmerjanju delitve družbeno koristnejšo vlogo, kot jo ima sedanji družbeni dogovor.

O investicijah objavljamo poseben članek.

(Vir: Izvajanje samoupravnega sporazuma za leto 1982)

Investicije v Slovenskih železarnah v letu 1982 in sedanje možnosti

Z letom 1982 je preteklo že drugo leto srednjeročnega plana razvoja, načrtovanega za obdobje 1981—1985. Ko pregledujemo uresničevanje postavljenih ciljev na področju investicij za pretekli dve leti, lahko samo ugotovljamo, da so že doslej nastala velika odstopanja in ni bila realizirana niti polovica tega, kar smo po dinamiki planirali.

V srednjeročnem planu je bilo predvideno, da bomo porabili v prvih dveh letih za načrtovane naložbe 8116 mio dinarjev, in to pri upoštevanih cenah iz leta 1980. V resnici smo porabili 4381 mio dinarjev ali 53% predvidene vrednosti. Zaradi podražitev investicijskih del in opreme ter zaradi devalvacije so nastopile doslej tolikšne razlike vrednosti, da bi morali za planirano realizacijo investicij v prvih dveh letih porabiti vsaj okoli 12.000 mio dinarjev, da bi uresničili načrtovani fizični obseg investicij.

Ker je bilo že v času priprave srednjeročnega plana investicij jasno, da bodo nastopile težave pri zagotavljanju finančnih sredstev in ker je omejitve možnosti uvoza opreme imela svoj vpliv že na investicije, ki so bile v teku pred letom 1981, smo se odločili, da iz srednjeročnega plana izberemo tiste investicije, ki so za razvoj v Slovenskih železarnah najpomembnejše, ter smo se za to dogovorili tudi za prednostno zaporedje in dinamiko.

V prvih dveh letih uresničevanja srednjeročnega plana so bile v teku predvsem tiste investicije, ki so bile pričete že pred letom 1981. Pričete so bile tudi nekatere druge, sicer tudi važne za razvoj, vendar doslej še nobene izmed predvidenih prednostnih. Ne samo, da ni bila pričeta nobena izmed prednostnih investicij, omejitve pri uvozu opreme in občasne težave financiranja so povzročale kasnitve in

Iz SOZD Slovenske železarne

6. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na sejah izvršilnega odbora delavskega sveta in delavskega sveta sozda konec marca so obravnavali lansko poslovanje in izvajanje investicij, sprejeli informacijo o poteku podpisovanja samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah, zunanjetrgovinsko in devizno bilanco sozda za leto 1983 in načrt združenih sredstev sklada skupne porabe za leto 1983. Imenovali so tudi kolegijski poslovodni organ sozda, med sprotnimi zadevami pa odobrili letošnji prispevek za organizacijo FIS A tekmovanja v smučarskih tekih v Bohinju ter sprejeli pokroviteljstvo nad 7. proizvodno-delovnim tekmovanjem kovinarjev Slovenije in informacijo o uskladitvi delovnega časa v sozdu.

POSLOVANJE V PANOGI

Ker samoupravnega sporazuma o razporejanju čistega dohodka v črni in barvasti metalurgiji po družbenem do-

govoru vsebinsko ne izvajamo več, je analiza formalno neveljavna, a vseeno uporabna za obveščanje o poslovanju panoge.

Število zaposlenih se je v dejavnosti povzpelo na povprečno 29.297 delavcev, kar je 2% več kot leto poprej. V poslovanju angažirana sredstva so se povečala za 39% in so rastle nekoliko hitreje kot splošno cene. Družbeni proizvod je porasel za 31%, kar je blizu rasti cen. Realno se družbeni proizvod glede na leto 1981 ni veliko spremenil. Dohodek je v vsej dejavnosti porasel le za 24%, davki in prispevki za 27%. Za osebne dohodke je bilo porabljenih za 26% več sredstev kot leto poprej in njihova rast je bila nekoliko hitrejša od rasti dohodka. Zato je seveda nazadovala akumulacija, ki je celo nominalno nižja kot v letu 1981.

Pri ocenjevanju lanskoletne poslovne uspešnosti pa ne smemo prezreti, da je bilo za črno in barvasto metalurgijo (še predvsem za barvasto) leto 1981 nadpovprečno uspešno. Če se re-

Težko delo

podražitev še pri tistih investicijah, ki so bile že v teku.

Po srednjeročnem planu je bilo predvideno, da bi morali za načrtovane investicije porabiti v obdobju 1981 do 1985 skupno okoli 17.000 mio dinarjev. To je veliko denarja in za to bi morali poleg lastnih sredstev združevati še sredstva sovlagateljev in najeti kredite poslovnih bank. Za zbiranje sredstev sovlagateljev je bil aprila 1982 pripravljen samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah. Do marca 1983 je sporazum podpisalo nad 80 kupcev, ki bodo v tem letu t. j. 1983, združevali nad 700 mio dinarjev; z vsakim dnem pridobivamo nove sovlagatelje. Gotovo je tudi, da je za poslovne banke ugodnejše in lažje, da skupno pokrivajo interese združenega dela s področja posameznih temeljnih bank in skupno kreditirajo kapitalno tako zahtevne investicije, kot so v črni metalurgiji. Zato so banke formirale bančni konzorcij, ki je organizacijsko zaživel proti koncu leta 1982 in je tako dan nadaljnji pogoj, da bi še letos le zaključili način financiranja prednostnih investicij v Slovenskih železarnah.

URESNIČEVANJE NAČRTA INVESTICIJ V LETU 1982

V letnem planu je bila predvidena za investicije poraba 4634 mio dinarjev. Če bi upoštevali, da je bilo porabljeno leta 1981 le 1900 mio dinarjev, v srednjeročnem planu je bila pa za leto 1982 predvidena poraba 4908 mio din, potem bi pričakovali, da bo načrtovana vrednost za leto 1982 večja od predvidevanj v planu, posebno še, ker so nastopile medtem že izdatne podražitve. Investitorji so upoštevali vse težave, ki jih prinašajo s seboj stabilizacijski ukrepi v gospodarstvu in so namesto planirane vrednosti po srednjeročnem planu (podražitev sploh niso mogli upoštevati) načrtovali za leto 1982 še nekaj manj, t. j. 4634 mio dinarjev.

V letnem planu je bilo predvideno, da bosta pričeti dve prednostni investiciji, in sicer: »Jeklarna 2« v Železarni Jesenice in »Modernizacija valjarne« v Železarni Ravne. Pričeta ni bila nobena! Skupna poraba sredstev za investicije je znašala 2481 mio dinarjev ali 53,5% v letnem planu predvidene vrednosti naložb. Leta 1981 je znašala poraba 1900 mio dinarjev, in če bi upoštevali 30% podražitev, potem je poraba v letu 1982 praktično enaka porabi iz preteklega leta. Leta 1981 je

znašala minimalna amortizacija za Slovenske železarne 90% porabljenih sredstev za investicije. Investicijska poraba je bila sicer manjša od akumulacije (amortizacija + ostanek dohodka), vendarle večja od minimalne amortizacije. Leta 1982 je pa znašala poraba sorazmerno precej manj, in to samo 85% minimalne amortizacije.

Stanje realizacije načrtovanih investicij je po delovnih organizacijah dokaj različno. V najslabšem položaju so gotovo v Železarni Jesenice. Realizirali so le 25,2% načrtovane vrednosti investicij, kar predstavlja 40% minimalne letne amortizacije. Njihova osrednja investicija v Jeklarno 2 ni bila pričeta in ne samo, da se draži investicija, večajo se tudi stroški vzdrževanja starih peči in s tem tudi proizvodnja. Lastni proizvodnji jekla dajejo prednost, čeprav je gospodarnost vprašljiva, da bi lahko v čim večji meri izkoriščali obstoječe zmogljivosti valjarne. Investicijo, katero smo obravnavali za jesniško železarno že pred leti, to je naprava za vakuumiranje v jeklarni, je bila v gradnji še v letu 1982 in bo predvidoma dograjena sredi leta 1983.

Med železarnami je pri realizaciji investicij v najugodnejšem položaju Železarna Ravne, kjer so preteklo leto nadaljevali investicije, pričete že pred letom 1981. Ob pričetku leta so dobili soglasje za pretečni del uvoza opreme, na katero so čakali več kot leto dni. Investicijska dela so lahko dokaj nemoteno izvajali in tako so lahko realizirali 94,2% načrtovane vrednosti naložb za leto 1982. Višina porabljenih sredstev za investicije je skoraj dvakrat večja od njihove minimalne amortizacije.

Modernizacija jeklarn v Železarni Ravne se nadaljuje in so doslej končana naslednja dela: mehanizirano slačenje ingotov v obeh jeklarnah, električna obločna peč 5 ton, druga naprava za pretaljevanje pod žlindro, skladišče starega železa in obzidava ponovc. Dela bodo v teku še v letu 1983, ko bosta dogotovljeni napravi za vakuumiranje in večina preostalih del. Projektirani rezultati investicije bodo dosegljivi še po letu 1984.

V novi livarni, kjer so čakali na soglasja za uvoz opreme več kot leto in pol, so dela nadaljevali tako, da bo mogoče pričeti s poskusnim obratovanjem predvidoma letos v maju. Vse dopolnitve manjkajoče opreme bodo gotove kasneje in del še v drugi polovici leta 1984 po sedaj dogovorjenih rokih.

V kovačnici, ki uspešno obratuje, manjkajo samo še peči za toplotno obdelavo, katere bo mogoče dograditi tu-

di še v drugem polletju leta 1984, medtem ko bodo druga dela v kovačnici in adjustaži gotova predvidoma še letos.

V letu 1982 so dogotovili in objavili naslednje investicije: Mehansko obdelavo torzijskih osi, obrat nerjavnih armatur ter halo in razširitev proizvodnje krožnih žag in trdin. Uspešno so uvedli tudi proizvodnjo v tovarni pil v obratu »Bratstvo« v Varvarinu v SR Srbiji.

V Železarni Štore so realizirali približno 46% načrtovane vrednosti investicij za leto 1982. Glavna dela so potekala na jeklovleku, kjer so pričeli postopno septembra s selitvijo strojev iz starega obrata in v oktobru že s poskusno proizvodnjo. Selitev vseh naprav iz stare lokacije bo končana letos do konca prvega četrletja, nekaj novih naprav bo pa dobavljenih in montiranih do konca leta 1983.

Med nove, v letu 1982 pričete investicije, spada tudi prva faza sanacije Livarne 2 v Štorah z izgradnjo linije za litino za hidravliko. Dela potekajo približno po predvidenem programu in naj bi bilo poskusno obratovanje možno letos do oktobra. Ker je bila v Železarni Štore investicijska poraba celo 13% višja od minimalne amortizacije, lahko ugotovimo, da je samo pri Železarni Jesenice majhna poraba sredstev za investicije vzrok, da smo v SOZD-u Slovenske železarne skupno investirali manj, kot je znašala minimalna amortizacija za leto 1982.

Pri delovnih organizacijah predelovalcev žice so letni plan investicij realizirali dosti ugodno. Delež realizacije je kar 92,5% in so le v Žični Celje s 67,8% izpolnitvijo načrta povzročili, da ni bil skupen plan investicij realiziran.

V Verigi Lesce so bila osrednja dela na rekonstrukciji oziroma izgradnji nove linije za galvaniziranje in naprave za čiščenje odpadnih vod. Poskusno obratovanje prve linije za galvaniziranje je bilo pričeto v decembru 1982 in je še v teku. Dobave opreme kasnije, tako da bo druga linija dobavljena in montirana še v prvi polovici 1983. leta. Poleti bodo predvidoma končana tudi dela na napravi za čiščenje odplak. Letni plan so izvršili 99,7% ali bolje rečeno, porabili so približno toliko

sredstev, kolikor so načrtovali. Njihova letno oblikovana minimalna amortizacija je pa kar 39% višja, kot je znašala njihova poraba sredstev za investicije.

V Plamenu Kropa so porabili celo 12,9% več, kot so imeli predvideno v letnem planu, vendar tudi 28% manj, kot je njihova minimalna amortizacija. Zgradili so si skladišče gotovih izdelkov in ga sodobno opremili ter s tem odstranili ozko grlo v njihovi zadnji fazi proizvodnje.

V Tovilu v Ljubljani so bila ob koncu 1982. leta končana še zadnja dela na objektu in napravah galvanike ter na napravah za čiščenje odplak. Pridobili so obratovalno dovoljenje in pričeli s poskusnim obratovanjem. Letni načrt porabe sredstev za investicije so izvršili s 105,5%. Zaključena še ni dobava celotne opreme za toplotno obdelavo vijakov. Od uvozne opreme, ki je bila predvidena v investicijskem programu, še del manjka in bodo morali verjetno kar brez tega zaključiti investicijo. Njihova investicijska poraba je bila 8% manjša kot minimalna amortizacija.

V Žični Celje je bila v letu 1982 v teku izgradnja hale, da bi lahko vse proizvodne dejavnosti preselili na skupno lokacijo. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev so realizirali manj, kot so predvidevali in so letni plan dosegli le 67,8%, kljub temu so pa porabili več kot dvakrat toliko, kolikor znaša njihova minimalna amortizacija.

Primerjava porabe sredstev za investicije v višini oblikovane minimalne amortizacije podajam zato, da imate neko merilo, koliko znašajo naše naložbe, čeprav že itak vemo, da malo. Ta primerjava seveda ne daje prave slike o investicijskih sposobnostih posamezne delovne organizacije. Če so bile v preteklih letih izvršene velike investicije, ki obvezujejo delovno organizacijo za vračanje kreditov, je lahko ponekod tudi taka poraba sredstev za investicije, ki je manjša, kot je minimalna amortizacija, skrajna možnost za finančne sposobnosti investitorja. Za Železarno Jesenice to vsekakor ne velja, saj jim za nove naložbe ostaja dobršen del akumulacije.

(Konec v naslednji številki)

Milan Marolt

Topilci hočejo narediti več in bolje

V sedanjih težkih gospodarskih situaciji je bolj kot kdajkoli pomembno, da si prizadevamo za dobro in učinkovito delo. S to mislijo se vodstvo Jeklarnne že dalj časa obrača na delavce v obeh topilnicah in jih poziva, naj se zavzamejo, da bodo dosegli letne in mesečne proizvodne plane.

Lani in tudi letos v januarju so ostali nekoliko pod planom, zelo razveseljivo pa je letošnji februar, saj so skupni plan proizvodnje presegle kar za dobrih šest odstotkov, samo pri 40-tonskih pečeh pa so izdelali za blizu 600 ton več od planiranih 10.080 ton.

K uspehu so pripomogle vse izmene v novi jeklarni, največ pa 2. izmena, ki jo vodi delovodja Marjan Lupša, saj je v februarju njihov osebni prispevek za količino celo presegel 30 odstotkov.

SKUPINA LUPŠA IZRABLJA REZERVE

Pri drugi izmeni so se dobri rezultati začeli kazati že lani, predvsem v

juliju in decembru, na začetku letošnjega leta pa so se — po Lupševih besedah — zmenili, da bodo storili vse, da bo proizvodni plan izpolnjen.

Delovodja Lupša sem poiskala na njegovem delovnem mestu v jeklarni. Bil je v bližini 8. peči, iz katere so nekaj minut prej izlili šaržo. Delo njegove izmene se je bližalo kraju.

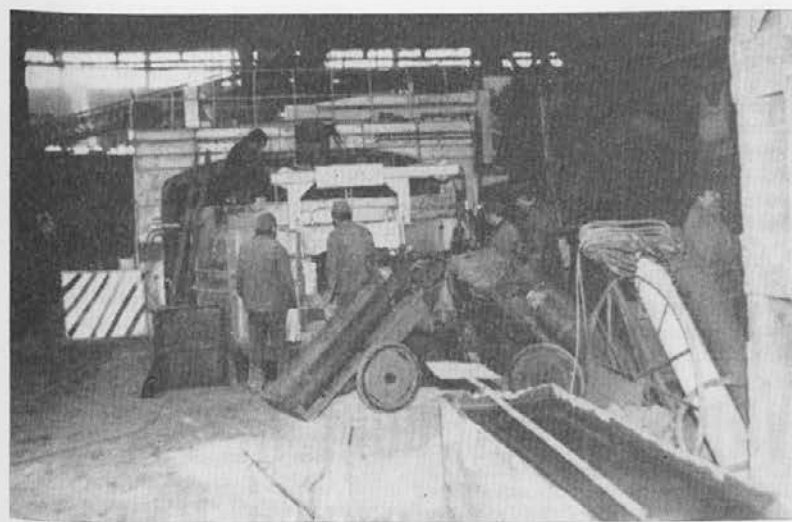
»K uspehu nam je veliko pripomogla dobra organizacija dela — tako pri peči kot v livni jami. Največ pa je seveda odvisno od ljudi. Imamo dobro, uglašeno ekipo. V zadnjem času nismo imeli bolniških in drugih izostankov, tako smo delali v polni zasedbi. Vsak ve, kaj mora v določenem trenutku storiti, da lahko gre delo nemoteno dalje. Ljudje se zavedajo, da jim bo pridno delo omogočilo večji zaslužek.«

»Največ je odvisno od delovodje,« je poudaril topilec Prosenec, ki se nam je pridružil v pogovoru. »Zna organizirati delo, vedno pa tudi priskoči na pomoč, če je potrebno, in dober zglede pritegne tudi druge. Vendar,« je dodal, »za svoje prizadevanje ni

Čakanje

»Se bo dajala jeklo!« so poudarili vzdrževalci tozdov SGV in ETS, ko so februarja in marca uspešno opravili generalni remont 10-tonske elektro obločne peči v stari jeklarni.

ustrezno nagrajen, saj je njegov osebni dohodek odvisen od poprečja tozda. Njegova stimulacija je torej nižja od delavcev na izmeni, ki jo vodi.

»Ste storili vse, kar je mogoče, ali je produktivnost pri 40-tonskih pečeh mogoče še povečati?«

»Zelo smo skrčili čas za popravila — vedno si vnaprej pripravimo material za krpanje peči, v livni jami že ves mesec nismo imeli zastojev. Skrivno bimo, da je košara za zalaganje peči vedno pravočasno napolnjena, imamo tudi dobrega žerjavovodjo. Mislim, da smo mi, kot posadka, izkoristili vse rezerve. Produktivnost pri naših pečeh pa bi bilo mogoče še povečati, če bi imeli boljšo pripravo vložka. Naša delovna organizacija je sovlagala v gradnjo terminala Surovine v Mariboru. Od tega smo veliko pričakovali, vendar zdaj ne delajo tistega, kar so obljubljali, saj nam bo to prihranilo veliko časa, ki ga zdaj porabimo za razrez in tlačenje vložka.«

Delovodja Lupša je mlad metalurški tehnik, pozna tehnologijo izdelovanja jekel in jasno vidi pred seboj cilj, ki ga hoče doseči:

»Letos želimo izpolniti plan proizvodnje in storili bomo vse, da bomo uspeli. Upam, da bodo tudi druge izmene dobro delale. Tedaj, če le ne bo primanjkovalo surovin in energije, bomo letos izdelali več jekla kot lani. Želim pa, da bi tudi delavci v drugih tozdih in delovnih skupnostih delali tako zavzeto kot mi.«

Lupša in Prosenec sta še povedala, da so fantje v njihovi izmeni tudi družbenopolitično zelo aktivni, precej je članov ZK, predvsem pa so vsi čisti proletarci, ki z vso močjo delajo na štitu, saj ne iščejo postranskih zaslužkov.

SO MEJE V PEČEH...

Ko smo se poslovali, sem se odpravila še k popoldanski izmeni, ki je že zamenjala Lupševo dopoldansko.

Delovodja Klančnik me je povedel k peči št. 8 Bila je prazna, znotraj razbeljena, potrebna popravila. Žerjav je ravno pripeljal železno »krpo« nad peč in topilec se je jezil na žerjavovodjo, češ, kaj sedi v žerjavu, če ne zna voziti.

»Šaržo so izlili ob 13,25.« mi je razlagal Klančnik, »pa niso pripravili materiala za krpanje, kaj šele, da bi krpani. Ko smo prevzeli delo, smo morali pripraviti material, od izlita šarže pa se je peč že tudi precej ohladila, zato bomo potrebovali več časa za raztaličev naše prve šarže.«

»Lupševa izmena forsira,« je po premisleku nadaljeval Klančnik, »če se le da, založijo peč takoj po izlitju prejšnje šarže. S tem prihranijo precej energije, pečna obloga in dno se manj obrabljata, vendar pa je to tudi veliko tveganje. Mi si peči ne upamo založiti, če nismo prepričani, da bo obloga vzdržala. V tem primeru bi namreč nastal prodor, ki bi povzročil neprecenljivo škodo.«

»Kaj vas, razen popravil, še ovira v produktivnosti?«

»Vsi jeklarji imamo težave s surovinami, morda se nekateri topilci bolj prilagajajo (ne)kvaliteti vložka in izbirajo lažjo pot, tako da vrsto jekla, ki ga izdelujejo, prilagodijo vsebnosti posameznega vložka. Mi se skušamo držati programa, ki nam ga daje vodstvo Jeklarne, to pa pomeni, da naše šarže pogosto trajajo dalj, kot določajo normativi, saj predvsem procesi odzemanja odvečnih elementov vzamejo veliko časa, pri tem pa se lahko zgodi, da naredimo slabo jeklo, ker nekaterih snovi, npr. bakra, ne moremo odstraniti.«

»Kakšna je v vaši izmeni organizacija dela in kako je z osebnim prispevkom posameznih delavcev?«

»Delo teče po ustaljenem redu. Kdor ga zna opravljati, ve, kaj je njegova naloga. Žal pa nam primanjkuje ljudi. Naš žerjavovodja je neizkušen, dva topilca sta bila poškodovana, nekaj delavcev so poslali drugam, nekaj jih je pri vojakih. Posadka ni popolna, v izmeni imamo ljudi, ki še niso vpeljeni v delo. Še teže bo, ko bo začela delati vakuumska peč, pri kateri bodo potrebovali strokovno usposobljene delavce. Menim, da v naši delovni organizaciji ne skrbimo dovolj za izobraževanje topilcev ob delu.«

»NAREDITI ŽELIMO KAR NAJVEČ IN DOBRO«

Za mnenje o delu pri 40-tonskih pečeh sem vprašala še delovodji ostalih dveh izmen. Jancz Polovšek vodi 4. izmeno, ki je po količini izdelanega jekla na drugem mestu.

»Tudi mi bi radi naredili kar največ, saj vemo, da nam uspešno delo prinaša večji dohodek. Žal imamo v naši izmeni precejšnje kadrovske težave, tudi disciplina ni idealna. Dobra priprava vložka bi veliko pripomogla k večji produktivnosti — pri nas imamo namesto priprave vložka samo skladišče starega železa. V Jeklarni bi morali — kolikor se najbolj da — skrbeti za usklajeno porabo električne energije, da ne bi bilo toliko izpadov

električnega toka v konicah. Želimo si tudi dober repromaterial, kajti le tedaj so popravila res učinkovita.«

IZ SLABŠEGA — BOLJŠE

Milan Čulafić je najstarejši izmed četrice delovodij pri 40-tonskih pečeh. Visok, osivel mož. Iz njegovih besed veje izkušnost in ponos starega jeklarja. Pa mogoče kanec domotožja za nekdanjimi časi.

»Že trideset let delam v železarni, pri pečeh. Bil sem inštruktor za vzdrževanje elektro peči v drugih republikah. Vem, kako jih je treba vzdrževati in od svojih ljudi tudi zahtevam, da delajo, kot je prav. Zame je pomembno, da je peč tehnološko pripravljena za vsako novo šaržo in da tudi vsako šaržo tehnološko pravilno izdelamo. Ni mi mar stimulacija in norma, sicer pa — norme so samo za delavce v proizvodnji, za tiste v pisarnah jih pa ni.«

»Kakšna je razlika med delom topilca včasih in danes?«

»Pred dvajsetimi leti, na primer, smo imeli kvalitetnejše surovine in boljši repromaterial. Danes imamo zelo slab vložek. Če hočemo narediti dobro jeklo, porabimo več časa, če delamo šaržo prehitro, je kvaliteta jekla nizka. Primanjkuje materialov za krpanje peči. Sinočnja izmena, na primer, ni imela dolomita. Za krpanje je uporabila magnezit, pa krpa ni prišla. Oni so porabili čas za krpanje, ki ni uspelo, mi, ki delamo za njimi, pa smo morali neuporabni material izkopavati iz peči.«

»Primanjkuje nam tudi ljudi. Če gre kdo v bolniško ali na dopust, morajo njegovo delo prevzeti tisti, ki so na šlitu. Zamenjav ni. Razumljivo pa je, da neizkušen delavec slabo zamenja kvalificiranega topilca.«

»Kaj bi lahko v vaši izmeni storili za večjo proizvodnjo?«

»Če bi imeli dober vložek, dober repromaterial in dovolj ljudi, bi lahko izdelali precej več in kvalitetnejšega jekla. Ljudje bi radi več naredili, saj se s tem tudi osebni dohodek poveča. Vendar velikih rezerv ni. Na vseh izmenah moramo enako skrbeti za vzdrževanje in opravljati vsa postranska dela ob šaržah, le tedaj bomo lahko kot celota uspešni. Če katera izmena bistveno izstopa, gre to vsaj delno na račun drugih.«

»Manjka nam discipline in poštene odnosa do dela,« je pristavil izmenovodja in jami Oto Košutnik. »Premalo pazljivo ravnamo z izolacijskim materialom. Dela se škoda. Morali bi bolj skrbeti, da bi imeli vedno pravo-

časno pripravljen material za obzidavo plošč. Tako ne bi bilo nepotrebnih zastojev v livni jami.

Priprava vložka se začne že pri nas. Ko izlijemo šaržo, nastajajo tudi ostanke — čiki in kore. Mi jih signiramo, nihče pa ne skrbi, da bi jih razvrščali po vrstah jekla. Tako se včasih visoko legirana jekla porabijo za čisto navadne šarže.«

KAKO JE S PRIPRAVO VLOŽKA

Vodje vseh štirih izmen pri 40-tonskih pečeh so izrazili nezadovoljstvo z vložkom. Vodja priprave vložka, Oto Plevnik, je povedal, zakaj vložek ni tak, kot bi si želeli.

»Naši delovni organizaciji primanjkuje deviz za nakup surovin. Zato je precej časa čutimo pomanjkanje vložka. Nimamo zaloga, vse sproti porabimo, zato materiala tudi ne moremo razvrščati po kvalitetah. Dobivamo pa tudi zelo slab material s primesmi, ki so za našo proizvodnjo jekla zelo neprijetne.«

»Kako dela terminal Surovine v Mariboru?«

»Žal še ne tako, kot bi moral. Imajo težave z vzdrževanjem žerjavov, škarje za razrez železa še ne delajo, tudi paketirka za pločevino ne. Tam bi morali razvrščati ves dospeli material po kvaliteti in ga sortirati, izločiti nekovinske primesi in barvne kovine. To delo še ni steklo, upajmo pa, da bo v bližnji prihodnosti.«

»Kako pa je s pripravo vložka doma?«

»V železarni bi tudi lahko naredili več, kot naredimo. Predelovalni obrati nam pošiljajo legirane odpadke. Nekateri jih označijo, drugi ne. Predvsem ostružki so navadno pomešani in teh potem ni mogoče ločevati. Prav tako bi morali dosledno označevati ostanke v topilnici.«

»Kaj pa vi?«

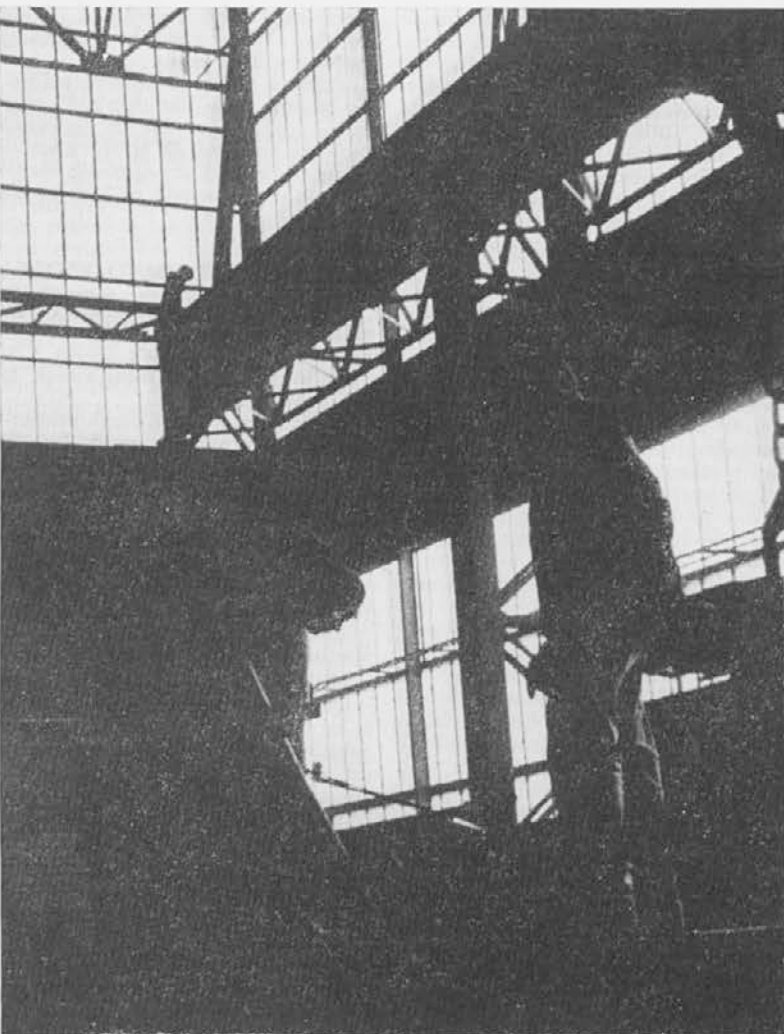
»Kot sem že dejal, ves material sproti porabimo. Takoj ko se bodo nabrale zaloge in ko bo delal terminal v Mariboru normalno, bomo tudi pri nas začeli razvrščati vložek po kvalitetah, vsaj v tri skupine.«

MNENJE RAVNATELJA RACA

»V času, ko potrebujemo veliko jekla za predelovalne obrate in za izvoz, je vsako prizadevanje za povečanje proizvodnje pozitivno. Podatki kažejo, da 2. izmena (Lupša) močno izstopa po količini izdelanega jekla (22 % nad poprečjem ostalih treh), je pa kvaliteta izdelanega jekla (zgrešene šarže in iz-

V topilnici

Jeklarjevo sonce

meček) nekoliko slabša od poprečja ostalih izmen pri 40-tonskih pečeh.

Da omogočimo kvalitetno in ekonomično proizvodnjo jekla, moramo ob izdelavi šarž opraviti še veliko drobnih, vzporednih del — tako pri pečeh kot v vlivališču. Posebej pomembno je vzdrževanje ognjevzdržne pečne obloge.

Iz podatkov se vidi, da je druga izmena krpala peč s pločevino ali s strojem le približno po vsaki šesti šarži, ostale izmene pa v poprečju po vsaki četrti. Med njimi izstopa prva izmena, ki največkrat zamenjuje drugo, saj je strojno ali s pločevino krpala kar za vsako tretjo šaržo.

Druga izmena ima tudi najkrajši poprečni čas enega krpanja. To kaže, da si že med taljenjem šarže pripravijo vse potrebno za krpanje.

Verjetno bi vse izmene tako intenzivno proizvodnje ne mogle ustvariti, ker bi sicer lahko trpeli kvaliteta jekla in vzdrževanje pečnih oblog.

Menim pa, da je še polno drobnih stvari, ki lahko vplivajo na večjo proizvodnjo v vseh izmenah in pri vseh pečeh, ne da bi se zmanjšali kakovost jekla in gospodarnost proizvodnje. Nekaj jih je izkoristila 2. izmena pri 40-tonskih pečeh.

Zeleli bi, da bi vse izmene delale tako zavzeto, da bi povsod izboljšali disciplino in odnos do dela, vodstvo tozda pa bo prav tako storilo vse za večjo in boljšo proizvodnjo.

ZA VEČJO PRODUKTIVNOST IN BOLJŠO KAKOVOST V VSEH IZMENAH

Načelna stališča o povečevanju proizvodnje v Jeklarni je izrazil tudi inženir Milan Dobovišek, član poslovodnega odbora:

»Poslovodni odbor podpira vsako akcijo za povečanje produktivnosti, tudi za boljše izkoriščanje elektro obločnih pečih v proizvodnji jekla.

Vendar:

— se mora jeklo izdelovati po programu, in to na vseh izmenah, saj so od tega odvisne pravočasne dobave naših izdelkov kupcem, predvsem tujim, le tako pa je omogočena tudi reprodukcijska veriga v železarni.

— Proizvodnja se ne sme forsirati na račun bistvenega skrajševanja tistih metalurških fizikalno-kemijskih procesov v pečih, ki so odločilnega pomena za kvaliteto jekla.

— Lahko pa izmene skrajšajo čase med posameznimi šaržami, in sicer tako, da vnaprej priskrbijo material za popravila pečih, da ni zastojev v livni jami, da je vložek sortiran, pravilno razrezan in pravočasno pripravljen za zalaganje v peč.

— Vsaka izmena mora opravljati vsa potrebna pečna popravila med šaržami, saj bi v nasprotnem primeru lahko nastale težke okvare, prodori, večja poraba ognjevzdržnih materialov ipd.

— Vse izmene morajo spoštovati zakonitosti celotnega jeklarskega proizvodnega procesa.

Vsakršna polemika oziroma različna mišljenja izmen o forsiranju proizvodnje bodo izključena takrat, ko se bodo delavci vseh izmen sporazumeli o skupni akciji za povečanje produktivnosti in kvalitete.

Prav gotovo še ne izkoriščamo tehničnih kapacitet posameznih pečih do najvišje meje, tudi v produktivnosti so še rezerve, torej je učinek katerekoli elektro obločne pečih mogoče povečati. To pa je tudi potrebno, če se hočemo približati letnemu planu proizvodnje, ki znaša 223.000 t jekla.

Poslovodni odbor meni, da bi morali topilci, delovodje, inženirji in celotno vodstvo Jeklarni uskladiti in podpreti akcijo za povečanje produktivnosti in izboljšanje kakovosti v vseh izmenah obeh jeklarn.

V Jeklarni je dovolj tehničnih kadrov, ki ob vsakem forsiranju proizvodnje lahko zagotovijo normalen tehnološki proces izdelave šarž.

Če nas ne bo pestilo pomanjkanje surovin za popravilo pečih in vložnega materiala, bomo lahko letos v železar-

ni Ravne ponovno dosegli trend naraščanja proizvodnje jekla; zadnje čase je namreč padal.

Pri jeklarjih sta se srečala dva nasprotna pola gledanja na proizvodnjo. Na eni strani mladostna zagnanost in želja po uspehu, na drugi pa izkušnost, umirjenost in velika previdnost. Upajmo, da se bosta združili prava mera zavzetosti za delo in modrosti, ki je plod dolgoletne izkušnje. Kajti le združeni bosta obrodili — uspeh.

Mojca Potočnik

Varstvo pri delu in varstvo okolja v Železarni Ravne

Za varstvo pri delu in varstvo okolja v Železarni Ravne skrbi posebna strokovna služba (služba za VPD in VO), ki sprejema in uveljavlja sodobne tehnične, zdravstvene, vzgojne, ekološke, ergonomске, organizacijske in druge ukrepe za preventivno varstvo delavcev. Lani je bilo vpliv strokovne službe močnejše čutiti v vseh proizvodnih temeljnih organizacijah, zmanjšale pa so se storitve zunanjih strokovnih institucij. Pozitivne premike je povzročil tudi samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela, na osnovi katerega smo v železarni sprejeli razširjeni program preventivnega zdravstvenega varstva delavcev.

V letu 1982 se je izboljšalo sodelovanje samoupravnih organov s strokovno službo za VPD in VO, kljub temu pa v tozdih in delovnih skupnostih, kjer zaposlujejo pet in več odstotkov invalidnih delavcev, zaradi česar imajo davčne olajšave, vseh tako pridobljenih sredstev še vedno ne porabijo strogo namensko. Deloma tudi zato, ker še niso narejeni ustrezni projekti.

OCENA VARSTVA PRI DELU V LETU 1982

Lani je v železarni prvič po letu 1976 občutneje padlo število poškodb pri delu. Bilo jih je za 73 ali za 1,7 % manj kot leto poprej, vseeno pa so naši delavci doživeli 468 nezgod, med njimi osem težkih, ena pa se je končala celo s smrtjo.

Največ poškodb je nastalo zaradi nesmotrnega ali nezanesljivega načina dela, veliko pa tudi zaradi kršitev predpisov o varnosti pri delu in zaradi pomanjkanja ali neprimernosti osebnih varstvenih sredstev. Precej je bilo še nezgod na poti z dela ali na delo.

TEHNIČNO IN SPLOŠNO VARSTVO DELAVCEV

Strokovna služba za VPD in VO skrbi, da dobijo vsi, ki kdajkoli delajo v železarni, vsaj osnovno znanje iz varstva pri delu. Pripravlja programe za učence na proizvodnem delu in delovni praksi, za tečajne za žerjavovodje, vilničariste in kurjače, na uvajalnih seminarjih poslušajo predavanja iz varstva pri delu vsi novo sprejeti delavci. Vodstveni in neposredni delavci, ki opravljajo, vodijo ali nadzirajo dela, nevarna za življenje ali škodljiva za zdravje, so opravljali izpite iz varstva pri delu.

Strokovna služba je spremljala delo organov republiške inšpekcije za delo in skrbela za izpolnjevanje njenih ukrepov. Na deloviščih z več izvajalci del je skrbela za splošno delovno varnost vseh delavcev. Sodelovala je pri tehnič-

nem prevzemu novih ali obnovljenih in dograjenih objektov ter skrbela za odpravljanje nepravilnosti, ki jih je ugotovila komisija.

Pooblaščen delavci strokovne službe so sodelovali pri izdelavi tehnične dokumentacije za rekonstrukcije in adaptacije ter pri nameščanju delovnih priprav in naprav. Pregledovali so proizvodne prostore in sodelovali pri preizkušanju mehaniziranih in drugih delovnih naprav v vseh tozdih. Odgovorne delavce so opozarjali na napake in pomanjkljivosti, ki jih je treba kar najhitreje odpraviti.

Izdelovali so normative za dodeljevanje vseh vrst osebnih varstvenih sredstev in opreme ter sodelovali pri njihovi izbiri. Lani so se stroški za tovrstne nakupe močno povečali, zato bo treba v prihodnje še bolj paziti, da bomo varstvena sredstva in opremo res pravilno shranjevali, vzdrževali in racionalno uporabljali, kajti denar za te namene bo skopo odmerjen.

Pooblaščen delavci strokovne službe so sproti raziskovali in analizirali vzroke poškodb pri delu, ob hujših nesrečah pa so sodelovali z republiško inšpekcijo dela ter z drugimi organi družbenega nadzora.

Izdelali so projekt revizije del in nalog, pri katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem. Ugotavljali so, katera dela v železarni še imajo pogoje za beneficirano zavarovalno dobo. Vse potrebne podatke so poslali republiški SPIZ v nadaljnji postopek.

Služba je sistematično zbirala podatke o varstvu pri delu v DO in sestavljala periodična statistična poročila in gradiva za seje samoupravnih organov, spremljala je samoupravno zakonodajo o VPD in VO ter jo upoštevala pri svojem delu. Sodelovala je pri sestavljanju letnih programov uporabe sredstev, ki jih tozdi in delovne skupnosti zberejo z davčnimi olajšavami, in skrbela, da so jih uresničili.

VARSTVO DELOVNEGA OKOLJA

Strokovna služba je merila onesnaženost zraka v delovnih prostorih ter pripravljala analize in poročila o spremembah delovnih pogojev.

Delavcem medicine dela je pomagala raziskovati fiziološke obremenitve delavcev pri delu ter sodelovala pri analizi in ocenjevanju 24 del in nalog, ki jih preučujejo v sozdu Slovenske železarne. Pripravila je posebno študijo o ekoloških razmerah v Jeklolivarni in merila temperaturo delovnih prostorov, v katerih dobivajo delavci poseben dohodek za zvišano ali znižano temperaturo.

ZDRAVSTVENO VARSTVO DELAVCEV

Lani je iskalo zdravstveno varstvo kar 21.513 delavcev. Oddelek za zdravstveno varstvo jim je dajal strokovno prvo pomoč, sodeloval pri reševanju poškodovanih in obolelih delavcev na delu in opravljal razne osnovne ambulantne storitve. Skrbel je tudi za preventivne zdravstvene preglede (obdobje in za novo sprejete delavce).

Zdravstveni delavci so sodelovali pri razporeditvah na druga delovna mesta in pri medicinski rehabilitaciji delavcev. Zbirali in analizirali so podatke o izostankih z dela zavojo boleznih, poškodb in drugih vzrokov ter sproti ugotavljali negativne kazalce zdravja.

Kontrolorji bolnikov so nadzirali delavce v bolniškem staležu in ugotavljali druge vzroke izostankov z dela.

Zdravstveni oddelek je nadziral higieno sanitarnih prostorov in avtomatov za pijačo in ob nepravilnostih primerno ukrepal.

Veliko časa so zdravstveni delavci namenili zdravstveni vzgoji in prosveti delavcev. Izvedli so tečaj za prvo pomoč, pripravili navodila za razkuževanje prostorov ter vodili zdravstveno propagandne akcije. Sodelovali so tudi pri organiziranju krivodajalskih akcij. (Informativni fužinar je redno objavljala članke z zdravstveno tematiko).

PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE VPD IN VO

1. Še več bomo morali narediti za varstveno vzgojo in izobraževanje delavcev, saj se pri delu pripeti še veliko nesreč, tudi težkih, večinoma zaradi subjektivnega dejavnika. Delavce moramo usposabljanje za varno in samostojno delo.

2. Pri izdelavi tehnične dokumentacije, pri izbiri nove tehnologije in opreme pa pri uvajanju le-te morajo vedno sodelovati varstveni strokovnjaki, da bo že pred začetkom del zagotovljena varnost.

3. Nepravilnosti in pomanjkljivosti, ki jih ugotovijo varstveni strokovnjaki ob rednih pregledih, morajo odgovorni

delavci odpravljati na predpisan način in v dogovorjenih rokih (zdaj jih prepočasni).

4. Na deloviščih, kjer dela več skupin delavcev, je treba že pred začetkom del skleniti pisni dogovor o varstvenih ukrepih, odgovorni pa morajo skrbeti, da se bodo delavci držali varnostnih pravil.

5. Dopolniti je treba sistem normativov za osebna varnostna sredstva in opremo, s tem se bodo znižali materialni stroški, še posebno, če bomo poskrbeli, da jih bodo dobivali le tisti, ki so do njih upravičeni, in da jih bodo uporabljali za prave namene. Kršitelje je treba kaznovati.

6. Sistematično je treba preučiti razmere, potrebe in možnosti prilagajanja dela in del. okolja delavcem z zmanjšano delovno zmoglostjo ter pripraviti ustrezne projekte.

7. Ponovno je treba oceniti ekološke in fiziološke obremenitve predvsem pri delih in nalogah s povečano zavarovalno dobo in nato skrbeti za redno preverjanje podatkov.

Preiskave in ocene ekoloških razmer je treba razširiti na širše delovno in življenjsko okolje delavcev.

8. Nadaljevati moramo postopek revizije del in nalog s povečano zavarovalno dobo, tako da bodo še naprej beneficirana le tista dela, ki imajo pogoje za to.

9. Organizacijo in delovanje strokovnih služb bo treba prilagoditi spremembam in dopolnitvam republiškega zakona o zdravstvenem varstvu ter samoupravnemu sporazumu o uresničevanju zdravstvenega varstva. Po novih določilih bodo namreč prešle na DO nove obveznosti: izplačevanje nadomestil za izostanke od dela, predvsem še za nesreče pri delu in za poklicne bolezni.

Nujno bo zagotoviti sprotno in točno evidenco vseh izostankov z dela, nadzorovati vse vrste odsotnosti, proti kršilcem pa ukrepati.

10. Letni program razširjenega zdravstvenega varstva je treba dopolnjevati predvsem z nalogami, ki so pomembne za delavce in njihovo delovno varnost.

ljiv), sledi hrup s ceste, zvonec na hišnih vratih, telefon itd.

— motnje apetita (izločanje želodčnih sokov je ponoči enako ničli, zato je priporočljivo, da bi nočni delavci pred 1. uro zjutraj dobili toplo jed v prijetnem socialnem okolju)

— prebavne motnje (bolezni želodca, prebavil). Ni mogoče trditi, da je nočno delo neposredni vzrok čirov na dvanajsterniku, lahko pa deluje vzporedno (cigarete itd.)

— ravno tako ni ugotovljena zveza z nekaterimi boleznimi (infarkt itd.) ali s smrtnostjo.

V ospredju je torej družbeno življenje. Ne morejo se normalno vključiti v družinsko življenje in ostale oblike družabnih in družbenih aktivnosti. Nočno delo vodi do socialne izolacije. Zato parola: »Sreda ni sobota«.

Kdo je in kdo ni primeren za nočno delo

Za nočno delo niso primerni ljudje z želodčnimi in črevesnimi težavami, ljudje, ki imajo sladkorno bolezen, epileptiki s psihotričnimi boleznimi, ljudje, ki imajo nočno slepoto in ki nimajo urejenih stanovanjskih pogojev.

Primerni za nočno delo so ekstrovertirani (odprti, zgovorni), tisti, ki imajo veliko variacijo v dnevni temperaturi črevesa in nočni tipi.

Kako olajšati težave nočnega dela

(manjkajoče spanje se ne da plačati z denarjem)

— skrajšati vrajanje nočnega dela v času delovne dobe

Primeri shem:

2 — 2 — 2 METROPOLITAN — ROTA (1967)

D = dop.
P = pop.
N = noč.

1. teden							2. teden						
Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne	Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne
D	D	P	P	N	N	—	—	D	D	P	P	N	N
3. teden							4. teden						
Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne	Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne
—	—	D	D	P	P	N	N	—	—	D	D	P	P
5. teden							6. teden						
Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne	Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne
N	N	—	—	D	D	P	P	N	N	—	—	D	D

Človek in nočno delo

Ko sem za pripravniško nalogo leta 1981 spoznal topilnico, mi je njihov ravnatelj med drugim dejal približno tako: »Pojdite tudi v nočno izmeno in vprašajte, zakaj delavci takrat spijo. Kaj mislite, da boste ugotovili?« Kratkotek molk. »Ja, zato, ker je noč za spanje!«

Izmensko delo

Normalno delo poteka med 6. in 17. uro, delo zunaj tega časovnega okvira pa je izmensko. V Evropi je znanih prek 500 shem rotirajočega sistema.

Vzroki izmenskega dela so:

- tehnološki (pri nas peči)
- gospodarski (izkoristek stroja, staranje stroja, zaposliti več ljudi na istem stroju brez investicij, velika naročila)
- oskrba prebivalstva (peki, zdravniki itd.)

Hkrati z elektriko (moderna javna razsvetljava) se začne nočno delo, ki ga je v velikih delovnih organizacijah bistveno več. S tem smo normalni ritem človeka porušili. Raziskave kažejo, da 20 do 30% odklanja vsako nočno delo, 60 do 70% pa jemlje nočno delo kot nujno zlo, ki so si ga izbrali s poklicem.

Prilagajanje na nočno delo

V človeku je sprožilni faktor: noč — dan — spanje — delo. Človek se ne navadi na drugačen ritem (najbolj naraven je kmečki način življenja) zaradi socialnega okolja, kjer živi. Socialno okolje govori, da se življenje začne, človek z nočnega dela pa mora spat.

Če potuješ z letalom v drugo socialno okolje, kjer je npr. dan, se ti ritem lahko spremeni: med Evropo in New Yorkom je pomik 6 ur in na ta ritem se delno navadiš v 14 dnevih. V poizkusih so ugotovili popolno prilagoditev v 3 tednih. V 7 dnevih ni možna nobena prilagoditev, tudi če socialno okolje spremeniš.

Kaj se dogaja?

Organizem je vklopljen v določen ritem (spanje — budnost). Z izmenskim — nočnim delom se le-ta moti. Zato pride do nekaterih pojavov:

— pripravljenost za delo je manjša in zmanjša se storilnost

— motnje spanja (tisti z nočnega spijo povprečno 6 ur, tisti, ki delajo dopoldan, 7,5 ur, tisti pa, ki delajo popoldan, spijo povprečno 9 ur).

Delavce z nočne izmene najbolj motijo pri spanju otroci (hrup je spremen-

— daljši dopust

— zmanjšati hrup v stanovanju (omejitev prometa in primerna lokacija garaž, zvočna izolacija stanovanj)

— primerno urediti delovna mesta (zmanjšati možnost nesreče v primeru, da delavec zadrema, očala, ki sprožijo alarm ob povečanem številu srčnih utripov, kontrola pritiskanja gumbov)

— možen vzorec trajanja izmen: (nočna 7 ur, dopoldan 8 ur, popoldan 9 ur)

— premik izmen: 7.—15. ure
15.—23. ure
23.—7. ure

— organizirano spanje med nočnim delom

— zmanjšati posadke na minimum (delo, ki ni nujno, naj se prestavi na naslednji dan)

— urediti socialno okolje (TV, kino in druge aktivnosti razporediti prek dneva).

Kakšne spremembe ritma izmen so priporočljive

— boljša je hitra zamenjava izmen

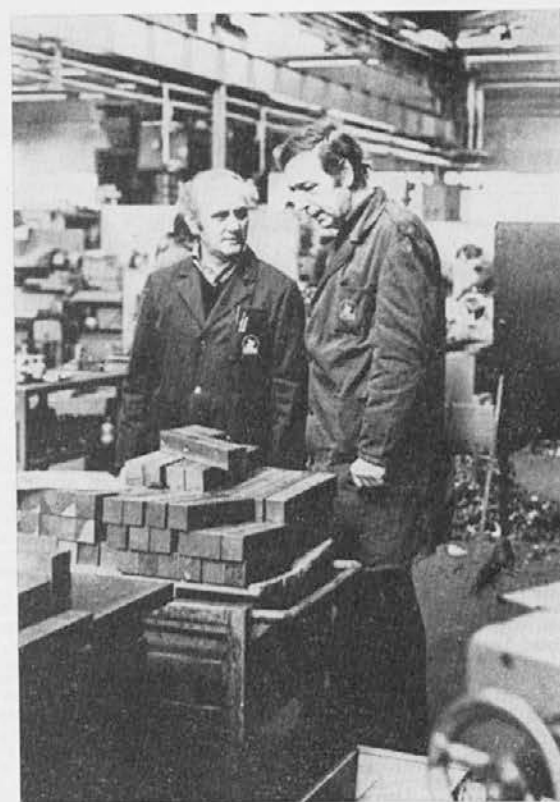
— največ bi si naj sledili trije nočni šifiti

— najmanj 24 ur prostega po nočnem ritmu

— najbolj je, če si sledita 2 prosta dneva, sploh če se grupirata okrog splošnih prostih dni (sobote, nedelje, tudi petka ali ponedeljka)

— dolgoročni cikli bi se naj v enem mesecu zaključili, da se izide in še ostane prosta sobota v spominu

— zmanjšati tedensko kvoto ur na račun letnega dopusta.

Posvet

7. teden

8. teden

Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne	Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne
P	P	N	N	—	—	D	D	P	P	N	N	—	—

2 — 2 — 3 CONTINENTAL ROTA (1977)

1. teden

2. teden

Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne	Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne
D	D	P	P	N	N	N	—	—	D	D	P	P	P

3. teden

4. teden

Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne	Po	To	Sr	Če	Pe	So	Ne
N	N	—	—	D	D	D	P	P	N	N	—	—	—

Ta sestavek je nastal iz razgovora z dr. Sušnikom, strokovnjakom medicine dela. Samo Save

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE ZAKONA O DEVIZNEM POSLOVANJU IN KREDITNIH ODNOSIH S TUJINO

Skupščina SFRJ je na svoji zadnji seji Zbora republik in pokrajin dne 30. 12. 1982 sprejela med množico zakonskih sprememb, ki bodo bistveno vplivale na gospodarjenje že v letošnjem letu, tudi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 77/82. S tem zakonom so bile izvršene določene spremembe in dopolnitve v zakonu o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino (Uradni list SFRJ, št. 15/77 in 61/82) — nadalje Zakon. Tu imamo namen obravnavati najvažnejše spremembe in dopolnitve, ki se posredno ali neposredno tičejo tudi nas.

Z dopolnitvijo 3. člena Zakona imajo na področju ekonomskih odnosov s tujino delavci enak družbenoekonomski položaj kot v celoti odnosov družbene reprodukcije. V odnosih pridobivanja, razpolaganja in zadrževanja deviz zaradi plačevanja v tujini imajo delavci v osnovi enake pravice, obveznosti in odgovornosti kot v odnosih pridobivanja, razpolaganja in zadrževanja drugih družbenih sredstev.

Po spremenjenem 5. členu Zakona so devize, ki jih ustvarijo temeljne in druge OZD, rezultat dela delavcev v TOZD in celotnega družbenega dela in se uporabljajo samo za plačila v mednarodnem prometu. Devize, ki jih ustvarijo temeljne in druge OZD kot terjatve v tujih valutah in plačilno sredstvo v tujini, so specifično denarni izraz družbenih sredstev. Devize pripadajo TOZD, ki so bile udeležene pri njihovem ustvarjanju. OZD, ki so ustvarile devize ali so bile udeležene pri njihovem ustvarjanju, svobodno in samostojno odločajo, ali bodo imele devize, s katerimi razpolagajo v skladu s tem zakonom, na deviznem računu ali pa jih bodo spremenile v dinarje. OZD, ki so devize spremenile v dinarje, imajo prednost pred odkupom deviz pod pogoji, ki so določeni v tem zakonu.

Spremenjen je tudi 7. člen Zakona. S spremembami, vsebovanimi v tem členu, se ustvarjene devize uporabljajo za poravnavo zapadlih obveznosti, za plačevanje reprodukcijskih potreb temeljnih in drugih OZD, ki so jih ustvarile oziroma so bile udeležene pri njihovem ustvarjanju, reprodukcijskih potreb OZD, ki ne ustvarjajo deviz s poslovanjem s tujino ali jih ne ustvarijo dovolj, in reprodukcijskih potreb OZD, ki jim je z akti organov federacije prepovedan ali omejen izvoz, ter za zadovoljevanje splošnih in skupnih družbenih potreb, določenih s tem zakonom, predpisi, izdanimi na podlagi zveznega zakona in samoupravnimi sporazumi.

Po spremenjenem 8. členu Zakona imajo temeljne in druge OZD ustvarjene devize, s katerimi lahko v skladu z odredbami tega zakona razpolagajo, na deviznem računu pri eni sami pooblaščenki banki. Ti računi se vodijo v devizah ali dinarjih. Te devize se lahko uporabljajo za plačila v tujini, vlaganje v lastna ali mešana podjetja v tujini ali prodajo pooblaščenki banki. Plačila v tujini in vlaganje v lastna ali mešana podjetja v tujini se smejo opravljati samostojno ali združeno z drugimi temeljnimi in drugimi OZD. Te OZD smejo zadrževati devize v okviru določenih reprodukcijskih potreb na podlagi samoupravnega sporazuma o združenju dela in sredstev oziroma na podlagi pogodb o dolgoročni proizvodni ko-

operaciji, o skupnih vlaganjih v državi in v tujini ali o poslovno-tehničnem sodelovanju.

Spremenjen je tudi 12. člen Zakona. Po odredbi 1. odstavka spremenjenega člena je planiranje ekonomskih odnosov s tujino sestavni del celotnega sistema samoupravnega družbenega planiranja. Planiranje ekonomskih odnosov s tujino se vrši zaradi zagotavljanja možnosti in pogojev za uspešnejše vključevanje združenega dela v mednarodno delitev dela, utrjevanje izvozne usmeritve subjektov planiranja in gospodarstva države v celoti in vzpostavljanje dolgoročnih ekonomskih povezav nad OZD pri izvoznih poslih. Ta člen vsebuje tudi odredbe o planiranju ekonomskih odnosov s tujino kot npr. usklajevanje planov in interesov, spremljanje izvrševanja planov in drugo.

Po spremenjenem 22. členu Zakona izhajajo iz načela, da je izvoz svobodno, če se izjemoma in začasno s aktom skupščine SFRJ oziroma aktom ZIS, izdanim na podlagi akta skupščine SFRJ, prepove ali omeji izvoz določenega blaga in opravljanje uslug tujim osebam in je s tem prizadeta enakopravnost OZD pri ustvarjanju deviz, se mora istočasno s takšnim aktom zagotoviti kompenzacija z določanjem pravic do nakupa deviz na deviznem trgu ter pogoji in viri deviz za uveljavljanje te kompenzacije.

Spremenjena so tudi določila členov 23, 24, 25, 26, 27, 28 in 29, ki se tičejo predvsem sprememb na področju plačilne in devizne bilance Jugoslavije, republik ter avtonomnih pokrajin. Tu je med vsemi spremembami navedsti določilo člena 28, da projekcije plačilno-bilance in devizno-bilance pozicije republik in avtonomnih pokrajin ne smejo spreminjati vzpostavljenih razmerij OZD na enotnem jugoslovanskem trgu, ki so udeležene pri izvozu. Te projekcije se morajo prilagajevati blistem spremembam, ki nastanejo na enotnem jugoslovanskem trgu v razmerjih med OZD, ki sodelujejo v izvozu.

Z določbo novega 50a člena je določeno, da tečajne razlike pri poslovanju OZD in drugih družbeno pravnih oseb z devizami krije vsak udeleženec — uporabnik devize neposredno ali po pooblaščenih bankah. Tečajne razlike, ki nastanejo iz kreditov, črpanih v tujini, krije uporabnik teh kreditov. Spremenjena so tudi določila 1. in 2. odstavka 53. člena Zakona. Po novih določilih je z enotnim deviznim trgovim mišljen organiziran sistem vseh nakupov in prodaj deviz na ozemlju Jugoslavije, na način, določen v tem in drugih zveznih zakonih in predpisih o pogojih, organizaciji in delovanju enotnega deviznega trga, ki ga izda ZIS na predlog NB Jugoslavije.

58. spremenjeni člen Zakona določa, da pooblaščenke banke za posle s tujino kupujejo in prodajajo devize po tečajih, ki se določijo na medbančnem sestanku enotnega deviznega trga.

Spremenjen je tudi 67. člen Zakona. Po teh spremembah devize, ki so jih TOZD ustvarile s samostojnim opravljanjem poslov, pripadajo tem organizacijam in te razpolagajo z njimi v skladu s tem zakonom. Devize, ki so bile ustvarjene z združenjem dela in sredstev, pripadajo TOZD, ki so bile udeležene pri njihovem ustvarjanju z vzajemnim proizvodnim, finančnim ali drugačnim gospodarskim sodelovanjem. OZD, ki so v odnosih neposredne reprodukcijske povezanosti in od-

IZ GRADIVA INDOK CENTRA

ZAPOSLOVANJE V OBČINI RAVNE

Lani naj bi zaposlovanje v občini Ravne na Koroškem poraslo za 1,9 %, vendar podatki kažejo komaj 1,5 odstotno rast. Pod planom je rast zaposlenosti v gospodarstvu, medtem ko je negospodarsko plan prekačilo.

Občinska skupnost za zaposlovanje planira v letu 1983 manjše povečanje zaposlenosti (1,8 %). Skrbela bo za poklicno usmerjanje učencev in z ustreznimi stipendijami politiko vplivala na priliv strokovnega kadra v delovne organizacije in skupnosti.

SPodbujanje RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

V letu 1982 je bilo v programu občinskih raziskovalnih skupnost koroške krajine 28 raziskovalnih nalog. ORS Ravne je sofinancirala 24 nalog v skupni vrednosti 2.933.954,00 dinarjev. Za letos so raziskovalci prijaviili 60 predlogov raziskovalnih nalog; ravenska raziskovalna skupnost jih bo sofinancirala 28. Razpolagala bo s 4.594.149,90 dinarjev.

DELO OSNOVNIH SOL

V naši občini je 3079 osnovnošolcev. Razporejeni so v 122 oddelkov. Celodnevni sta le šoli na Holmcu in OS Koroških jeklarjev na Javorniku. Na ostalih šolah je 9 oddelkov s podaljšanim bivanjem. V interesne dejavnosti je vključenih kar 93 % učencev. Osnovna šola Juričevega Drejčka na Ravnah in Zavod za delovno usposabljanje mladine v Črni pa skrbita za vzgojo in izobraževanje duševno prizadetih otrok.

NEUSKLAJENOST SREDNJIH SOL

V občini Ravne sta dve šoli usmerjenega izobraževanja: Srednja šola TNPU Ravne in Rudarska šola Mežica. Kljub težavam z učbeniki in učili šoli uspešno uresničujeta program. — V regijskem merilu se kaže neusklajenost mreže šol s potrebami združenega dela.

ZA BOLJŠO PREHRANO OTROK

Občinski komite za družbene dejavnosti in obč. upravo se zavzema za ustanovitve komisije, ki naj bi poskrbela za pomenenje prehrane otrok v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Z združevanjem sredstev in strokovnih znanj, upajo, bodo izboljšali prehrano naših otrok.

NA RAVNAH PREMALO MEST V VRTCIH

V lanskem šolskem letu je v naši občini delovalo 40 oddelkov, kjer so vzgajali in varovali 949 predšolskih otrok. V drugih krajih doline imajo vrtci dovolj prostora za vse otroke, ki so potrebni varstva, le na Ravnah ne sprejmejo vseh malčkov, ki jih starši vpišejo v vrtec.

MAJHNA RAST SREDSTEV ZA IZOBRAŽEVANJE

Občinska izobraževalna skupnost Ravne planira v letu 1983 le 11,5 odstotno povečanje sredstev, torej bo imela na razpolago 162.120.000 dinarjev, ki jih bo namenila za izvedbo osnovnih programov, določenih z zakonom.

Program dejavnosti je kljub vrsti varčevalnih ukrepov izobraževalna skupnost uresničila tudi lani.

(Vir: Referalne informacije št. 3 Indok centra Ravne na Koroškem)

visnosti, s samoupravnim sporazumom uredijo svoje medsebojne odnose pri skupni proizvodnji blaga in opravljanju storitev za izvoz, kot tudi razporejanje deviz, ustvarjenih s tem izvozom na neposredne izvoznike in njihove kooperante, sorazmerno njihovim prispevkom pri ustvarjanju skupnega izvoza in priliva deviz.

Popolnoma je spremenjen tudi 68. člen Zakona, ki sedaj določa, da OZD smejo devize, ustvarjene ali pridobljene na podlagi ugotovljenega prispevka, v okvirih dogovorjenih reprodukcijskih potreb zadrževati na podlagi samoupravnega sporazuma o združenju dela in sredstev oziroma na podlagi pogodb o dolgoročni proizvodni kooperaciji, o skupnih vlaganjih v državi in tujini ali o poslovno-tehničnem sodelovanju zaradi skupne proizvodnje blaga in opravljanje storitev za izvoz, s katerimi se prispeva k ustvarjanju večjega deviznega priliva v ustvarjanju skupnega dohodka, v številni tudi skupni rizik. Devize, ki se tako združujejo, smejo uporabljati samo za plačila do tujine, OZD pa smejo devize, ki jih združujejo, medsebojno prenašati na račune, ki jih imajo pri pooblaščenih bankah, samo za tiste namene, za katere jih združujejo. V takšnih sporazumih oziroma pogodbah o združenju deviz ni mogoče predvideti prodaje deviz in tudi ne odobravit kreditov na podlagi tako združenih deviz.

Po spremenjenem 69. členu Zakona se z devizami razpolaga, izhajajoč iz tega, da se devize ustvarjajo z delom z družbenimi sredstvi, da so rezultat dela v OZD in celotnega družbenega dela.

Pomemben je novi 69 a člen, po katerem TOZD od deviznega priliva zadržijo del deviz, določen po enotnih merilih. Iz dela deviz, ki jih zadržijo TOZD, prioritarno izpolnjujejo svoje obveznosti glede zunanjih kreditov,

obveznosti, prevzete z mednarodnimi konvencijami in zadovoljujejo dogovorjene potrebe svoje reprodukcije. Istočasno iz dela deviz, ki jih zadržijo, izločajo devize po enotnih merilih: za uvoz energetskih surovin za zadovoljevanje določenih družbenih potreb; za uvoz blaga posebnega pomena za oskrbo prebivalstva; za del njihove reprodukcijskih potreb TOZD, katerih prispevka k izvozu ni mogoče ugotoviti itd. Hkrati se določa, da enotna merila določil interesna skupnost Jugoslavije. Po določilih tega člena se pred določitvijo dela deviz, ki jih zadržijo TOZD, z aktom skupščine SFRJ določil del deviz za potrebe federacije po tem zakonu.

Po spremembah 141. člena Zakona se temeljne in druge OZD in druge družbeno-pravne osebe lahko zadolžujejo v tujini oziroma odobravajo kredite v tujini po enotnih merilih o zadolževanju, ki jih določa interesna skupnost Jugoslavije ob soglasju ZIS. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino vsebuje tudi druge določbe, posebno še tiste, s katerimi se določa črtanje posameznih členov, odstavkov, stavkov ali besed, kar je bilo nujno zaradi sprememb in dopolnitev Zakona.

Zakon velja od 1. 1. 1983, pri čemer je temeljnimi in drugim OZD ter drugim družbeno pravnim osebam naloženo, da najkasneje do 30. 4. 1983 veljavne samoupravne sporazume o združenju deviz ali o združenju dela in sredstev zaradi ustvarjanja deviz, ki so bili sklenjeni po 67. in 68. čl. Zakona, uskladijo z določbami tega spremenjenega in dopolnjenega Zakona, v roku 6 mesecev od uveljavitve tega Zakona (do 30. 6. 1983) pa prenesejo devize z deviznih računov pri pooblaščenih bankah na devizni račun pri eni sami pooblaščenki banki.

Drago Mežnar

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto X

Ravne na Koroškem, 15. aprila 1983

Št. 4

»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Saša Meško, Irma Fajmut, Barbara Sušnik, Marjana Kjørpenčev in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino »Mladega fužinarja«

Za stabilizacijo in samoupravljanje

Mladi železarji so organizirali tridnevni seminar na Rimskem vrelcu. Dnevni red je bil kar natrpan. Teme, ki so jih izbrali, pa so bile zanimive.

Uvod v prvo temo je podal tov. Ivan Žagar, član poslovnega odbora železarne Ravne. Z njim so mladi razpravljali o SAMOUPRAVNEM SPORAZUMU O ZDRUŽITVI V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE IN O IZVAJANJU TEGA SPORAZUMA. Dotaknili so se pravega dela in življenja slovenskih železarjev. Skupno so razmišljali o ciljnih SOZD, predvsem na področjih:

- usklajevanja razvojne politike
- oblikovanja skupne poslovne politike
- združevanja sredstev
- skupnih poslov
- planiranja
- enotnega računalniškega sistema informiranja.

Jasno je, da na teh področjih še nismo dosegli tistega, kar si želimo. Vendar pa so opozorili tudi na področja, kjer SOZD ni dosegla svojega namena in bo treba precej truda, da bomo uspešni tudi na teh področjih. Ta področja pa so:

- delitev dela v okviru SOZD še ni izdelana
- treba bo izboljšati materialne tokove znotraj SOZD, prav tako pa tudi znotraj posameznih delovnih organizacij
- izboljšati funkcijsko povezanost strokovnih služb
- povezati se s široko reprodukcijsko verigo v slovenskem, jugoslovanskem in svetovnem prostoru
- poenotiti skupna izhodišča (predvsem na področju družbenoekonomskih odnosov — da bi za enako delo prejeli enako plačilo)
- poenotiti dopolnitve pravilnika o delovnih razmerjih

Uvodničar v drugo temo je bil tov. Jernej Kožar. Z njim so mladi razpravljali o GIBANJU NEUVRŠČENIH, VLOGI IN POMENU NAŠE DRŽAVE V NJEM. Jasno je, da so se osredotočili na sedmi vrh neuvrščeni v New Delhiju. Spregovorili pa so tudi o političnem položaju na Balkanu in o odnosih Jugoslavije s sosednjimi državami. Dotaknili so se vprašanja obstoja slovenskih manjšin izven meja naše države in dela in življenja narodnostnih manjšin v naši državi.

Zelo živahni so bili pri obravnavi tretje teme. O PROTISLOVJIH SODOBNEGA SVETA so razpravljali s tov. Andrejem Logarjem. Prvo so razčističevali, kaj je komunist in kakšen naj bo komunist, v čem se loči od »ostalnih« ljudi. Dotaknili so se tudi porabe in pridobivanja energije (nafta), problemov pridelovanja hrane (ob tem naj zapišem, da ima Jugoslavija možnosti — beri: rezerve — pridelati hrane za 80 milijonov ljudi), o razkoraku s cerkvijo...

S tov. Maksom Pešlom so razpravljali o USTVARJANJU IN DELITVI DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA. Dohodek mora biti rezultat dela. Zavzeli so se tudi za investicije (naložbe) v delovna mesta, saj je le to pogoj za boljše delo, za boljše gospodarjenje. Vse kazalce rasti dohodka moramo dosledno spoštovati. Ugotovili so, da je na področju inovacijske politike še veliko nedorečenega. Prav

tako so ugotovili, da bodo morali biti zakoni na področju ustvarjanja, razdeljevanja dohodka in čistega dohodka bolj razumljivi, enostavnejši in prilagojeni vsebini — skratka prožnejši, prilagojeni.

S sekretarjem medobčinskega sveta zveze socialistične mladine za Koroško tov. Miroslavom Garbom so razpravljali o oblikah dela v ZSMS, o nalogah, o 11. kongresu ZSMS. Prek akcijskih konferenc, javnih tribun, aktivov, raznih posvetovanj in seminarjev in podobnih enot morajo mladi uveljavljati svoje specifične interese.

Mladi morajo dati svoj prispevek pri:

- hitrejšem uveljavljanju politike gospodarske stabilizacije (tudi njenem doslednem uveljavljanju)
- nagrajevanju po delu in rezultatih dela
- reševanju stanovanjske problematike

- odpravljanju brezposelnosti
- obravnavi (proizvodne) problematike.

Naloga vseh mladih (še posebej mladih delavcev) je, da se maksimalno angažirajo, da vsa našeta prizadevanja izvedejo v življenje.

Zanimivo je bilo tudi pri razpravi o AKTUALNEM DRUŽBENOPOLITIČNEM POLOŽAJU V OBČINI RAVNE IN KOROŠKI REGIJI. Pogovor s sekretarjem občinske konference Zveze komunistov Slovenije Ravne na Koroškem tov. Edom Lorberjem je potekal sproščeno. Pogovarjali so se oziroma razpravljali o možnosti večje pridelave hrane tudi v naši občini. Dotaknili so se prizadevanj posameznih OZD (oziroma TOZD) o povečanju izvoza predvsem na konvertibilno tržišče. Spregovorili so tudi o bonih in bili mnenja, da bi morali svojo vlogo odigrati potrošniški sveti.

Mladi so seminar dobro ocenili, saj je bil dobro pripravljen in voden. Nedvomno so k temu pripomogli tudi predavatelji, mladi pa so z zanimanjem in aktivno sodelovali v razpravi.

M. K.

Udeleženci seminarja na Rimskem vrelcu

TUDI LETOS MNOŽIČNO PO POTEH XIV. DIVIZIJE

Pohod »Po poteh XIV. divizije« je stalna ter tradicionalna in ena najbolj množičnih akcij, ki jih organizira OK ZSMS Slovenj Gradec na področju negovanja in ohranjanja revolucionarnih tradicij naše preteklosti.

Tako je bilo tudi letos zadnje dni februarja, ko so kraji in ljudje z obronkov Pohorja spet dobesedno živeli z nekdanjimi borci, mladinci, taborniki in pripadniki teritorialne obrambe, ki so se zbrali na tem svojem vsakoletnem pohodu. Spet so kraji kot nekoč ponudili svoje zasnežene poti, gozdne previse in skrite globoče pohodnikom, ki so tokrat krepko presegli številko sto.

Pohod se je začel pri spominskem obeležju v Spodnjem Doliču pri Mislinji, na kraju, kjer

so se trije bataljoni legendarne divizije prebili na Pohorje, ostali del glavnine pa se je moral vračati nazaj na kopaste vrhove Paškega Kozjaka, kjer so se spopadali z novimi borbami in težavami. Mladi so prihajali na pohod domala iz vseh strani, iz Doliča, Mislinje, Slovenj Gradca, Dravograda, Raven na Koroškem. Od povsod tam, kjer je bilo v najtežjih časih čuti neuklonljivo srce in puško. Tako so se tu shajala pota starih in novih generacij, rojevala so se nova poznanstva in prijateljstva, soočena s tistim legendarnim februarjem in s spoznanjem, da sneg izpred 39 let ne kopni...

Mladi smo na tem pohodu spoznavali kraje in ljudi, ki so pred več kot tremi desetletji

Živa priča preteklosti

nadvse prisrčno in gostoljubno sprejeli borci divizije, ki je imela do svojega odhoda na Štajersko za sabo že nešteto bojev in velikih zmag, bila je že izkušena in njeni borci so bili prežeti z veliko mero optimizma, hrabrosti in poguma. Ustanovljena je bila 16. julija, 20. julija pa jo je vrhovni štab imenoval XIV. divizija. Na pohod je krenila iz Suhorja v Beli krajini. V njeni sestavi sta bili najprej Tomšičeva in Šercerjeva brigada. Sploh pa je imel pohod Štirinajste v zavesti slovenskega partizana posebno mesto. Po vojni je postal legenda o junaštvi, nadčloveških naporih, ki so jih borci divizije imeli in premagali na tej dolgi poti. Prehodila je več kot petsto kilometrov dolg marš, pretežno v zimskih metežih, ob nenehnih bojih in slabi prehrani. Vendar borci niso klonili. Svoje položaje so branili vztrajno in zagrizeno, preboje pa so dosegli z juriši. Prav zategadelj je obujanje spomina njenih borb in zmag toliko bolj sveto in častno. Tudi tovariš Stane Dolanc je na osrednji proslavi ob 35-letnici prihoda štirinajste divizije na Štajersko v Bohovi pri Mariboru med drugim dejal, da je preteklo 35 let od največjih podvigov v NOB. Pohod Štirinajste je bil pohod neprekinjenih bojev, nihče nam ni podaril svobode, izborili smo si jo sami. Tudi nova Jugoslavija se ni rodila za zeleno mizo zavezniških vojaških sil, temveč v štirih letih trpljenja in bojev vseh naših narodov in narodnosti...

Del udeležencev letošnjega pohoda

Iz Doliča smo potem krenili k znani partizanski domačiji — Koprivnikarjem, kjer je bil nadvse prisrčen klepet z domačimi. Življenje se je tudi v teh hribih spremenilo na bolje, topli domovi pa so ostali še vedno gostoljubni in dobri, kot so bili nekoč. In zima je bila tistega februarja izredno dolga in suha, na borbah je zmrzovala obleka, pokala je in se lomila, ko so se premikali, ko so stopale v sneg noge, obute v vrečevino in ko je bilo življenje kot majhen, droben plamenček. Od Koprivnikarjev smo potem krenili h Konečniku, Vavkanu in Brešarju, kjer je bila končana prva etapa pohoda. Zvečer je bil tam tudi pravi partizanski miting, ki so se ga udeležili številni domačini ter nekateri preživeli borci štirinajste. Pesem in prešeren smeh nista utihnila še dolgo v noč, kajti pohodniki smo pripravili pravi pohodniški klepet.

Drugi dan smo nadaljevali pohod proti Krivcu, Lakovniku in naprej proti Podgorju. Tudi na teh domačijah ni bil nič manj prijeten in prisrčen pogovor z domačini.

Takole pa so svoja doživetja in vtise strnili nekateri pohodniki:

Robert Cernjak: »Na tem pohodu sodelujem že šestič. Kljub številnim naporom so vtisi

izredno dobri, pa tudi pogovori z domačini in spoznavanje naše zgodovine je name naredilo poseben vtis.«

Alenka Gašper: »Prvič sodelujem na pohodu. Kljub žuljem in naporni hoji so občutki izredno lepi. Rada bi tudi v prihodnje sodelovala na pohodu, saj je to ena neposrednih oblik spoznavanja NOB in novih prijateljev.«

Jože Jehart: »Tretjič sem na pohodu in tudi tokrat sem presenečen nad vzdušjem, ki vlada. Toliko je bilo doživetij, da se jih preprosto ne da opisati, moraš jih doživeti in prav za tegadelj se bom tovrstnih pohodov še udeležil.«

Takšne in podobne odgovore bi dobili tudi med ostalimi pohodniki, ko smo jih zmotili ob zaključku pohoda v parku herojev v Slovenj Gradcu. Kljub temu, da so bili izmučeni, so utrujenost vendarle prikrivali. In preden smo se dokončno razšli, smo še zaklicali: »Zmogli smo vsaj delček tistih naporov, ki so jih borci Štirinajste doživljali vsakodnevno in na svidenje prihodnje leto na tem našem pohodu kot večnemu simbolu obelježevanja spomina na borce in bitke legendarne Štirinajste.«

Silvo Jaš

Aktivnost OO ZSMS v delovnih skupnostih računovodstvo, posebne finančne službe in gospodarjenje

V našo OO ZSMS smo vključeni mladi iz treh delovnih skupnosti. Nesmiselno bi bilo organizirati v vsaki delovni skupnosti svojo osnovno organizacijo, saj bi bilo v vsaki le nekaj članov. Združeni v eno osnovno organizacijo pa smo nekako srednje močna osnovna organizacija, saj šteje okrog 20 članov. V takšnem številu naj bi lažje in uspešneje delali. Poudariti je treba tudi to, da je večina mladih iz računovodstva in PFS. Kljub rednemu dostavljanju vabil se mladi iz delovne skupnosti za gospodarjenje, razen enega, niso udeležili sestankov.

Že pred leti ustanovljena mladinska organizacija je zaradi slabega delovanja pred dobrim letom povsem zamrla, tako da organizacije praktično ni bilo več. Pred mesecem smo imeli ustanovno konferenco. Že na tem uvodnem sestanku pa se je pokazal osnovni problem v delu OO ZSMS, to je nezainteresiranost mladih in nekakšen odpor do funkcij, saj smo le predsednika izvolili brez večjih težav (tov. Marjeta Čegovnik iz računovodstva). Problemi pa so nastali že pri izbiranju predsedstva, saj se je vsak izgovarjal, da ima že dovolj obveznosti.

Nekoliko bolj živahno je bilo na prvem delovnem sestanku, saj je pogovor že stekel bolj

sproščeno, prav tako pa je bilo čutiti voljo do dela v OO ZSMS, saj smo zbrali referente za razne dejavnosti.

Poudariti je treba tudi to, da je včlanjenih precej članov, ki so »starejši«, in da so prav ti mladinci najbolj delavni. Mislim, da je takšna struktura mladih v naši OO dobra; saj nam prav oni lahko posredujejo svoje izkušnje. Naloga nas vseh pa je, da na podlagi lastnih izkušenj in nasvetov predsedstva naredimo dobro organizacijo Zveze socialistične mladine Slovenije.

Marjana Sekavčnik
Delovna skupnost
za računovodstvo

Od tu in tam

V prvi polovici marca je potekal na Rimskem vrelcu seminar mladih iz železarn Ravne, Store in Žične iz Celja. Seminar je organiziral KS OO ZSMS Železarn Ravne. Škoda samo, da je pri preostalih predelovalcih, ki so združeni v SOZD Slovenske železarn, prisotno mnenje, da tovrstni seminarji pač niso potrebni, vendar pa lahko spet podkrepimo nujnost takšnih seminarjev s številnimi pozitivnimi argumenti. In ne nazadnje tudi udeleženci sami so izrazili željo po tovrstnem izobraževanju. Kar pa je najpoglavitejše, seminar je vseboval veliko mladinskih tem ter kongresnih usmeritev 11. kongresa slovenske mladine iz Novega mesta. Izredno zanimiva in razgibana je bila tema o vlogi in položaju mladih v Žični Celje, železarni Ravne in Store, kjer so se vsi udeleženci vključili v razpravo ter hkrati posredovali izkušnje neposredno iz sredin, od koder so prihajali. Zanimiva je bila ugotovitev, da imata koordinacijska sveta OO ZSMS v Železarni Ravne in Store izredno veliko in pomembno vlogo kot koordinatorja in usklajevalca dela OO ZSMS znotraj železarn kakor tudi z OK ZSMS. Ob zaključku seminarja je bila izražena skupna misel in želja, da bi se mladi Raven, Stor in Žične še tesneje povezali med seboj na najrazličnejših področjih njihovega dela, ki so jim skupna. To pa je hkrati nekakšna plemenita misel in pobuda, ki bi jo veljalo še kje uporabiti. Sploh pa ni najmanjše bojazni in dvoma, da je mladi iz obeh železarn ne bi v celoti uresničili.

Komisija za informiranje in propagando ter za mladinske delovne akcije pri MS ZSMS za Koroško je pripravila v sredini marca enodnevni seminar za člane centrov za obveščanje in propagando ter MDA pri OK ZSMS koroške krajine. Predvsem so se mladi s teh dveh področij seznanili z animiranjem mladih v pripravah na mladinske delovne akcije ter z vlogo in pomenom informiranja v času priprav mladinskih delovnih brigad na delovne akcije tako v republiškem kot tudi zveznem merilu. Kar pa je najvažnejše, prišlo je do konkretnih dogovorov, kako sodelovati oziroma usklajevati informativno področje s prostovoljnimi delom in obratno. Doslej se je velikokrat ponavljalo staro stanje, da je pač vsakdo delal samo na svojem področju, akcije, takšne ali drugačne pa so ravno zategadelj izgubljale pomen. Ob koncu naj omenimo še to, da sta se obe komisiji (COP in MDA) konstituirali v regijske centre za obveščanje in propagando ter mladinske delovne akcije.

Polaganje venca na Čakijevi domačiji

Komisija za mladinske delovne akcije pri OK ZSMS Ravne je pripravila v počastitev dneva brigadirjev — 1. aprila potujočo razstavo o mladinskem prostovoljnem delu v ravenški občini oziroma o brigadi »Prežihov Voranc«, ki so sodelovale na zveznih ali republiških delovnih akcijah. Razstava tako neposredno in pristno prikazuje spomine na brigadirsko poletje, na žulje in znoj tako na delovišču kot tudi življenje v naselju. Obiskala bo sleherni sredino od osnovnih in srednjih šol, do krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela.

Sodelovanje med mladimi iz železarne in Tovarno avtomobilov in motorjev Maribor je bilo pred leti na dokaj zavirljivem nivoju. Potem pa je vse to usahnilo. Sedaj so se ponovno razvili in navezali stiki in sodelovanje, kajti mladi obeh delovnih organizacij imamo toliko sorodnosti in skupnih akcij, da bi bilo zares škoda, če takšnega sodelovanja ne bi navezali. Mlade v TAM in njihov KS OO ZSMS je že obiskala delegacija mladih iz železarne, prav tako smo prisostvovali njihovi volilno-programski konferenci, kjer so podpisali listino o trajnem pobratenju in sodelovanju z mladimi iz zavodov Crvena zastava Kragujevac. V aprilu pričakujemo prvi obisk večje skupine mladih iz TAM v naši železarni, predstavili pa jim bomo tudi utrip koroške pokrajine.

KS OO ZSMS železarne Ravne je na svoji zadnji seji sprejel sklep, da se v vrste ZSMS v Železarni Ravne včlanijo vsi mladi do 27. leta starosti. V železarni je 1806 mladih, od tega pa je samo 900 članov ZSMS. Kolikor kdo ne želi postati član ZSMS, lahko dobi pri predsedniku OO ZSMS odjavnico.

S. J.

Osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Mladi iz osnovnih organizacij ZSMS v OZD in osnovnih organizacij ZSMS v krajevnih skupnostih so se zbrali na posvetu in obravnavali osnutek zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju.

- Novosti, ki jih prinaša osnutek zakona, so:
- samostojni obrtniki so izenačeni z delavci v združenem delu
  - možnost dokupa let delavcev, ki opravljajo samostojno delo (obrniki) vključno s kmetijsko dejavnostjo
  - obvezno invalidsko in pokojninsko zavarovanje kmetov (graditev enotnega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja)
  - uvedba pravice do zajamčene pokojnine
  - sprememba sistema usklajevanja pokojnin
  - uveljavljanje pravic zavarovancev s preostalo delovno zmožnostjo
  - merila in način za odmero denarnega nadomestila za telesno okvaro in usklajevanje (poblaščen skupnost)
  - širši krog zavarovanih družinskih članov

— uživanje in izguba pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti.

Mladi pa se niso strinjali s tem, da bi bila možnost, da se zavarovanec odpove beneficirani delovni dobi. Delavec, ki opravlja dela in naloge, ki so škodljiva njegovemu zdravju, naj dela in naloge opravlja »manj časa« (beneficirana delovna doba). »Dvojni« dobi se lahko odpovedo tudi udeleženci NOB. Mladi so menili, da so udeleženci narodnoosvobodilne vojne in socialistične revolucije pripomogli k izgraditvi naše domovine in našega socialističnega in samoupravnega delegatskega sistema in da ni sprejemljivo, da bi se lahko »dvojni dobi« odpovedali.

Ob vsem tem pa so mladi razmišljali tudi o skrajšanju delovnega dne (od 8 ur npr. na 6 ur). Na to pa je opozorila oziroma predlagala tudi srbska mladina na svojem kongresu. S tem bi lahko zaposlili več ljudi in bolje izrabili delovna sredstva.

Sklep tega posveta je bil, da se morajo mladi v javne razprave aktivno vključiti v svojih sredinah.

M. K.

PROZA IN PESMI NAŠE MLADINKE

Kjer življenje riše svojo pot

... Zdaj je med belimi bolniškimi zidovi priklenjena na posteljo. Z očmi, uprtimi v strop, skuša odgnati preteklost, a je ne more. Kar naprej se je dotika, jo zbada in ji ne da miru. Kadar vstopi večer in počasi izginja svetloba, jo obide nekaj čudnega. V megli ga spozna. In takrat si zaželi, da bi se on, ki ga je tako zelo ljubila, sesul v prah, da bi izginil v temi, kajti z njim bi odšel tudi tisti nesrečni del njenega življenja. A preteklost ji sledi, zaganja se vanjo, dokler je v mučnem razmišljanju ne odnese s seboj.

Kadar so potoki po obilnem deževju hiteli po hribih navzdol, so se na vejah mladih dreves nabirale kapljice rose. Vonj, ta prečudoviti vonj pomladi pa je bilo čutiti na vsakem koraku. Rada je imela pomlad. Že od nekdanj se je dotikala njene duše in takrat se je v njej nekaj zganilo kot upanje na srečo v prihodnosti, kajti dovolj ji je bilo pustih in samotnih dni.

Zdaj, ko je minilo leto in je pomlad prišla, se je njeno srce, izmučeno od bolečin, začelo rahlo odpirati. Zelela si je priti iz te kletke, ki jo je utesnjevala, želela si je zbežati in pustiti za seboj bele stene bolnišnice. Silno si je želela vrniti se v pomlad.

Videla je majhno vas, videla je zelene travnike in živino na njih. Dišalo je po pomladi. V dolini nekje se je slišalo rohnenje traktorja in ptice so pele. Vse to čudno šumenje drevja, omamen vonj trav, ki so šele pokukale iz zemlje, in petje ptic, je pilo njeno telo. Videla je, da prihaja. Njegovi koraki so se približevali. Se malo, pa je bil pri njej. Rahlo je zavel veter in trave so se sklonile. Vznemirjena je segla v bujne lase. Kmalu ga je začutila ob sebi.

... Prijel jo je za roko in ji z nasmehom na ustih povsem brez besed legel v krilo. Pobožala ga je po licu, njen pogled pa je splaval

Zagnano in delovno

OB ROBU:

SEMINAR MLADIH SOZD
SLOVENSKE ŽELEZARNE

Mladi železarji z Raven so bili organizatorji tridnevnega seminarja mladih železarjev SOZD Slovenske železarne. Toda — seminarja so se udeležili le domačini in mladi iz železarne Štore. Drugih ni bilo na seminar. Menda seminarji niso stabilizacijski.

Na seminarju so se mladi pogovarjali tudi o sodelovanju družbenopolitičnih organizacij na ravni SOZD Slovenske železarne. Sindikat je povezan s koordinacijskim odborom, sedaj so se povezali tudi komunisti v akcijsko konferenco, mladi pa so povezani v svetu Zveze socialistične mladine SOZD Slovenske železarne. Toda sodelovanje med vsemi družbenopolitičnimi organizacijami ni takšno, kot si vsi želimo. Zato bi bilo prav, da bi se tega seminarja udeležili tudi mladi iz Jesenic, Verige Lesce, Žične Celje in drugih delovnih organizacij v sklopu SOZD Slovenske železarne.

M. K.

nekam daleč. Opazovala je hišo in dim iz nje, ki se je dvigal pod nebo. Začutila je njegovo božajočo roko, zatrepetala je. Takrat bi ga morala odriniti. Toda nemočna pred željo, ki jo je ob dotiku začutila, se je predala, njene sanje so se vrnile...

Pod svetilko stojim, hladno mi je,
medla svetloba osvetljuje cesto, kjer prvič s tabo
sem spregovorila,
prislunem, ker slišim korak, v upanju,
da ti na prsi glavo bom sklonila.

Glasba srca prekinja morečo tišino,
čakam, preplašena v temo strmim,
hočem oditi, ko telo se v bolečini zvije,
dvignem pogled, obstojim.

Vidim tvoj lik, ki prihaja,
iz sveta, ki nam zemljanom ves je tuj, neznan,
in potlej senca tvojo, ki odhaja,
spet je minil povsem navaden dan.

Gledam za teboj, ki izginjaš v temi,
solza mi kane iz motnih oči,
dvignem roko in pomaham v slovo,
zdaj vem, nazaj od tam te več ne bo.

Ko hodim dan za dnem po cesti znani,
vidim, svetilke več ni,
je senca, samo senca vsak dan obrne se k meni,
zaman čaka name, sama stoji.

Plakovana cesta,
slišim odmev...
Moji koraki.
Ropotanje strojev,
rjavo nebo...
V ustih grenki prah.
Brezciljnost misli, srečanje prijatelja
in hladen pozdrav.
Utrujeno vračanje po isti poti.

Saša

Odpel ji je bluzo in poiskal njene prsi, ki so se napele v silni strasti. Zaživela je, odzivala se je na vsak njegov dotik. In takrat je zagrebel roke v njeno telo, da jo je bolelo. Občutila je to trganje svojega telesa in čutila je njegovo telo...

Potem je odšel. Tista vznemirjenost, ki jo je čutila prej, je izginila. Bila je mirna. Še vedno je bilo slišati skrivnostno šumenje drev in tudi iz dimnika se je še kadilo.

Zapustil jo je. Počasi je dojemala, kako puhle so bile njegove besede o srečnem življenju z njo, kako lagal ji je, pravzaprav, samo da bi se poslužil njenega mladega telesa. Stekla je po hribu navzdol, mokre oči so ji zastirale pogled, ničesar ni videla. Le top udarec je začutila, ko je tekla čez cesto. Potem se je izgubila v temi...

Skozi okno se prebijajo sončni žarki. Sonce! Še vedno je tu, med belimi zidovi bolnišnice. Samo še danes, jutri pojde domov. Sla bo na hrib. Opazovala bo dolino pod hribom, zrla bo v vrhove drev in poslušala skrivnostno šumenje, šepetanje zemlje. Tudi on bo tam. A izginjal bo v megli, dokler ga ne bo povsem zakrila tema. In potem bo prvič začutila, da se tema iz preteklosti ne bo dotaknila te lepote, le prihodnost se bo odprla pred njenimi očmi, svetla, lepa, polna pričakovanj. In sončni žarki ji bodo sledili vse do tja, kjer življenje riše svojo pot...

Saša

Branka Jurca

KAKO SEM SPOZNAL PISATELJICO
BRANKO JURCA

Poleti smo se vračali z morja in se v Ljubljani ustavili pri sestrični. Po kosilu je mojega brata Roka in mene peljala k svoji sosedni pisateljici Branki Jurca. Pozvonili smo in odprl nam je pisateljčin mož Ivan Potrč, ki je tudi pisatelj. Zatem smo se seznanili še z Branko. Nismo utegnili dolgo kramljati, ker so imeli obisk. Toda obljubila je, da nas bo prišla obiskat v Kotlje, mi pa smo ji rekli, da jo bomo peljali na Prežihovino.

Čez nekaj dni sva z Rokom dobila pošiljko. Branka Jurca nama je poslala nekaj svojih knjig s posvetilom in kaseto s posnetkom njene radijske igre.

Letos na Prežihov dan pa je pisateljica obiskala našo šolo. Najprej je vse učence lepo pozdravila po zvočniku šolskega radia, nato pa je prišla v veliko predavalnico, kjer smo jo že težko pričakovali mladi radovedneži. Odgovarjala je na naša vprašanja. Najbolj nas je seveda zanimalo njeno pisateljsko delo. Žal se je morala vse prehitro posloviti. Moj brat se ji je v imenu vseh zahvalil za prijetno srečanje in ji izročil šopek.

Popoldne sem jo ponovno videl v Kotljah, ko se je skupno z drugimi književniki predstavila učencem, ki so prišli z vseh šol ravenne občine.

Dan je bil prekratek, zato tokrat Branka Jurca ni utegnila k nam domov, toda obljubila je, da bo prišla spet spomladi.

David Vevar, 6. b.
COŠ KOROŠKI JEKLARJI
Ravne na Koroškem
Foto: Denis Rozina, 8. č.

DAN NAŠE ZMAGE

Naša šola nosi ime velikega koroškega pisatelja Prežihovega Vranca. Obletnico njegove smrti smo izbrali za dan naše šole. Letos je bilo pri nas tega dne še posebej svečano. V prestrem programu smo spregovorili o življenju in delu pisatelja ob njegovi 90-letnici rojstva.

Opravili smo kviz o poznavanju Prežiha in dobili zmagovalno ekipo za občinsko tekmovalje. 263 bralcem smo podelili bralne značke. Naša gosta tokrat sta bila slovenska etnologinja dr. Marija Makarovič in odgovorni urednik Informativnega fužinarja Železarne Ravne in pisatelj Marjan Kolar, ki je podelil bralne značke bralcem — značkarjem.

Tov. Marjan Kolar je po proslavi imel razgovor s skupino osmošolcev in sedmošolcev o svoji knjigi za bralno značko Sledovi medalj, tov. Marija Makarovičeva pa je predstavila članom novinarskega krožka in šolskega radia svojo Kmečko abecedo.

Veseli smo takšnih pogovorov, kjer lahko sproščeno sprašujemo in izvemo kaj novega.

Novinarsko-dopisniški krožek
Osnovne šole Prežihovega Vranca
RAVNE NA KOROŠKEM

Učenci osnovnih šol pišejo

LITERARNI VEČER V KOTLJAH

18. februarja 1950 je umrl naš koroški pisatelj Lovro Kuhar-Prežihov Vranc. Ob obletnici njegove smrti so pri nas na Koroškem številne proslave, pa tudi podelitev Prežihovih in Suhodolčanovih bralnih značk.

Ob tej priložnosti so se nekateri pisatelji zbrali v Kotljah, kraju, ki ga je Vranc tako ljubil. Literarni večer je bil namenjen mladim, ki so osvojili bralno značko.

Kristina Brenkova je za to proslavo napisala sestavek o Prežihovi dediščini. Opisala je pota njegovega življenja, od borne bajte na Preškem vrhu do potovanja po Evropi.

Branka Jurca pa je pripravila čisto nekaj drugega. Prebrala nam je odlomek iz knjige

»Rodiš se samo enkrat«, ki govori o njenih nesrečnih pegah, ki jih je poskušala odstraniti na vse mogoče načine.

Marija Makarovič ni pisateljica za otroke — piše bolj strokovne knjige. Prav zanimivo nam je pripovedovala o svojih »dogodivščinah« na Strojni, kjer je zbirala gradivo za knjigo »Strojna in Strojanci«.

Pa še Marjan Kolar. Ta nam je prebral svojo humoresko »Človek po JUS-u«.

Bilo je res zanimivo poslušati znane pisatelje. Škoda le, da se tako poredko prirejajo podobna srečanja.

Veronika PUŠNIK,
novinarsko-dopisniški krožek
Osnovne šole Prežihovega Vranca
RAVNE NA KOROŠKEM

Banka podatkov o strokovnih dokumentih za lažje iskanje strokovne literature

V zadnji številki Informativnega fužinarja je bil objavljen celoten pregled možnih načinov iskanja strokovne tehnične literature, ki jo ima Indok center. Na tem mestu pa bom predstavil samo enega od teh načinov iskanja, ki je v železarni novost in je bistveno boljše od dosedanjih.

Podrobneje bo tu predstavljen »Katalog AOP strokovnih dokumentov« (Spisek literature po geslih), ki se nahaja v strokovni knjižnici. Namen tega kataloga je v čim bolj dostopni obliki nuditi raziskovalcem in strokovnim delavcem pregled vse strokovne tehnične dokumentacije, ki jo ima Indok center. V Indok centru se namreč nabira veliko dokumentacije, od raznih poročil raziskav, elaboratov, do predavanj na strokovnih srečanjih in podobnega. Po dosedanjih načinih je moral uporabnik, prav tako pa tudi knjižničar, pri iskanju vložiti precej truda. Razumljivo je, da je marsikdo kaj hitro obupal na težki poti nabiranja informacij. Ta so elaborati in drugi pomembni interni dokumenti ostali na policah v arhivu neizkoriščeni, posebno tisti z nekoliko bolj odmaknjanim datumom izdelave, ki so strokovnemu kadru že usli iz spomina.

Odgovorni delavci v železarni so že dolgo videli to pomanjkljivost in jo skušali odpraviti. Uvedeni so bili razni načini pregleda in iskanja dokumentacije, ki so kaj hitro postali pretesni in neuporabni zaradi preobsežnosti. Zato je bilo pred nekaj leti odločeno, da izkoristimo možnosti računalniške obdelave. Od tedaj je bilo opravljenega veliko dela, da so podatki o vseh razpoložljivih strokovnih dokumentih vneseni v banko podatkov na računalniku.

V banki so tako trenutno podatki za skupno prek 31.000 dokumentov, in sicer za naslednje skupine dokumentov:

- članki in separati iz strokovnih revij (prek 23.000)
- poročila raziskav zunanjih inštitutov (prek 500)
- interni strokovni elaborati in razna poročila (prek 1000)
- predavanja na strokovnih srečanjih, posvetovanjih in simpozijih (prek 1000)
- patentni dokumenti (okoli 200)
- interne raziskovalne naloge s šiframi nalog (blizu 600)
- projektne naloge s šiframi (prek 100)
- diplomske in magistrske naloge, disertacije (blizu 100)
- strokovne knjige blizu 5000 naslovov oz. prek 10.000 knjig).

Podatki o vseh teh dokumentih so izpisani v tem »katalogu« oz. »Spisku literature po geslih« v enem izvodu na liste velikosti A 4.

Katalog bomo večkrat dopolnjevali s podatki o novo dospelih dokumentih. Za vsak dokument so navedeni naslednji podatki:

- avtor in naslov dokumenta oz. dela ali članka
- naslov revije, simpozija, inštituta ali firme, številka patenta, šifra naloge
- volumen in leto izdaje, številka ali mesec, strani
- mednarodna metalurška klasifikacija ASM-SLA
- številka dokumenta.

Za nekatere članke iz tujih revij so na razpolago tudi izvlečki v slovenskem jeziku, ki jih objavljamo v Biltenu tehnične dokumentacije Slovenskih železarn.

Ta »Spisek literature« je narejen po strokovnih geslih. To pomeni, da so npr. pod geslom »EPZ« ali »varstvo pri delu« izpisani podatki za vse dokumente, ki imajo vpisano to geslo. Gesla so razvrščena po abecedi. Trenutno je v banki podatkov prek 1100 gesel. V tabeli je naštetih nekaj teh gesel s frekvenco, tj., pri kakšnem številu dokumentov je trenutno vpisano posamezno geslo. Npr.: Postopek elektro pretaljevanja pod žilindro (EPZ) obravnava 272 dokumentov, zato imajo vsi ti dokumenti vpisano geslo »EPZ«, ali varstvo pri delu« obravnava 269 dokumentov.

akustična emisija	16
analiza jekla	361
AOP	124
avstenitno jeklo	558
boriranje	72
brzorezno jeklo	776
cementacija	248
cepljenje	13
degazacija	87
dezoksidacija	238
dilatometrija	40
dinamična trdnost	197
elektroerozija	52
elektro obločna peč	309
elektro varjenje	17
fazni diagram	83
ferozlitine	99
fizikalne preiskave	294
formanje	188
galvanizacija	70
globina kaljenja	25
grelna žica	68
hitrost deformacije	49
hladno preoblikovanje	614
hrup	35
indukcijska peč	125
indukcijsko kaljenje	102
inhibitorji	23
ionitiranje	46
izotermo žarjenje	16
jekla za delo v vročem	139
jeklarstvo	2614
jeklo za vzmeti	52
jominy	31
kalilno olje	31
kaljenje	541
kontinuirno litje	301
korozijska obstojnost	269
kovnost	34
krhkost	312
lastnosti v vročem	157
litje jekla	423
livarstvo	1198
lopatiche	28
luženje	138
mangansko jeklo	159
matematična statistika	98
mehanska obdelava	619
meroobstoje jeklo	14
metalografija	2330
nadomestni material	37
napake	423
natezni preizkus	95
nerjavno jeklo	964
nitiranje	254
normiranje	45
numerično upravljanje	29
obdelovalni stroji	144
obnova materiala	22
odpraševanje	61
odžveplanje	121
ognjevzdržni materiali	355
oligoelementi	86
peleti	60

peskanje	62
plastičnost	338
platiranje	43
pnevmatično orodje	60
ponovna tehnologija	87
procesni računalnik	52
razogljčenje	155
redke zem. kovine	88
rezilnost	25
sferoidizacija	33
siliciranje	7
sintrani izdelki	74
spajanje	74
standardizacija	527
svedri	54
širjenje razpok	44
štancanje	45
termomehanska obdelava	137
tipizacija	39
torzija v vročem	26
TTT — diagrami	127
ultrazvočna kontrola	191
utopno kovanje	133
utrufanje	186
valjanje	758
varjenje	793
varstvo okolja	328
ventilska jekla	10
vpihovanje dodatkov	63
zaostali avstenit	115
zarezna občutljivost	33
zobniki	176
žarjenje	259
žage	16
železna goba	57
žilavost	297

Čeprav je katalog precej obsežen, saj že sedaj obsega blizu 12.000 strani, se ni treba prav nič ustrašiti. Nekega uporabnika zanimajo samo določena področja, ki so označena z določenimi gesli. Zato pregleda samo tiste strani oz. mape, ki obsegajo ta gesla. Kdor rabi seznam literature, si lahko tudi prekopira tiste strani, ki imajo zelene podatke. Za nabavo izbranih dokumentov pri knjižničarskem delavcu pa si mora zabeležiti vsaj številko dokumenta (ki je v izpisu podatkov napisana spodaj desno) in številko signature (ki je pri nekaterih dokumentih vpisana na koncu naslova).

Dokumentacija internih raziskovalnih nalog, projektnih nalog in internih strokovnih elaboratov je precej obsežna, saj predstavlja arhiv nalog, zato jo praviloma ne posojamo iz knjižnice, porabnik si jo lahko ogleda v čitalnici strokovne knjižnice. Za dajanje nfor-

macij izven knjižnice pa bo treba v bodoče iskati primerno obliko. To informacijo se izdelava po posebnem dogovoru.

S tem katalogom smo se precej približali osnovnemu namenu: približati strokovne informacije delavcu, ki jih rabi, in mu olajšati izbiro. Naj velja pravilo: bodimo praktični in izkoristimo izkušnje drugih, tako bomo hitreje, ceneje in uspešneje rešili problematiko, ki se pojavlja v proizvodnji. Te številne izkušnje in rešitve so morda že opisane v literaturi oz. dokumentih, ki so že na razpolago. Ni treba, da v železarni trošimo sredstva in čas, da bi ponovno ugotovili, kar je že znano.

S tem je pojasnjen tehnični postopek informiranja in način iskanja obstoječih tehničnih dokumentov. Namen tega zapisa je vsekakor tudi spodbuditi strokovni kader, da veliko bolj kot do sedaj koristi obstoječo dokumentacijo.

Moramo še enkrat poudariti, da je s tem zajeta samo tista dokumentacija, ki se nahaja v Indok Centru, oz. je tu registrirana. Naš namen, tj. namen vsega strokovnega kadra, pa je, da v sistem tovrstnega informiranja vključimo vse strokovne tehnične dokumente, ki so v železarni. To smo dolžni storiti tudi po določbah »Pravilnika o prenosu znanja z dejavnostmi strokovnega kadra«, ki ga je sprejel delavski svet železarne Ravne dne 29. decembra 1980. Ta pravilnik nas zavezuje, da moramo v fond strokovne knjižnice zaradi skupnega interesa in dostopnosti širšemu krogu strokovnih delavcev obvezno oddati:

— diplomske in magistrske naloge, doktorske disertacije, pri izvedbi katerih je sodeloval kakšen oddelek železarne z uslugami, napravami in materialom, posebno še, če je naloga izvedena med službenim razmerjem s študijskimi ugodnostmi

— zbornike in druga besedila z raznih tehničnih strokovnih posvetovanj, konferenc, simpozijev kongresov in podobno doma ali v tujini; delavec, ki se takega srečanja udeleži na stroške železarne, je dolžan te materiale takoj predati strokovni knjižnici

— podobno velja za tehnična strokovna srečanja, ki so organizirana v železarni; materiale teh srečanj je dolžan predati knjižnici organizator srečanja

— en primerek članka v tehničnih publikacijah je dolžan predati avtor strokovni knjižnici.

Ravensko sidro

KAZALCI REZULTATOV DELA ZA ŽELEZARNO RAVNE OD 1. 1. DO 31. 12. 1982

1	2	3	4	4:2	4:3
	DOSEŽENO 1981	PLAN 1982	DOSEŽENO 1982		
DOHODEK NA DELAVCA	478.444,00	554.474,00	638.122,14	133,4	115,1
DOHODEK V PRIMERJAVI S POPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI	26,64	0,00	20,44	76,7	
ČISTI DOHODEK NA DELAVCA	307.452,00	361.290,00	418.252,40	136,0	115,8
AKUMULACIJA V PRIMERJAVI Z DOHODKOM	18,35	15,83	21,69	118,2	137,0
AKUMULACIJA V PRIMERJAVI S ČISTIM DOHODKOM	28,38	24,30	33,09	116,6	136,2
AKUMULACIJA V PRIMERJAVI S POPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI	4,89	0,00	4,43	90,6	
OSEBNI DOHODEK IN SREDSTVA ZA SKUPNO PORABO NA DELAVCA	20.844,40	24.556,00	25.242,33	121,1	102,8
ČISTI OSEBNI DOHODEK NA DELAVCA	13.007,75	14.876,00	15.782,58	121,3	106,1
IZLOČANJE IZ OSEBNEGA DOHODKA NA DELAVCA	4.638,00	5.352,00	5.797,05	125,0	108,3
IZLOČANJE IZ DOHODKA NA DELAVCA	100.562,00	120.415,00	148.221,94	147,4	123,1
AKUMULACIJA Z AMORTIZACIJO V PRIMERJAVI S POPREČNO UPORABLJENIMI SREDSTVI	8,75	0,00	8,47	96,8	
POPREČNO UPORABLJENA SREDSTVA NA DELAVCA	1.796.413,00	0,00	3.121.792,36	173,8	
CELOTNI PRIHODEK GLEDE NA PORABLJENA SREDSTVA	1,29	1,29	1,30	100,8	100,8
CELOTNI PRIHODEK GLEDE NA POPREČNO UPORABLJENA OBRATNA SREDSTVA	1,81	0,00	1,26	69,6	
IZGUBA NA DELAVCA	0,00	0,00	0,00	0,00	
SREDSTVA ZA REPRODUKCIJO V PRIMERJAVI S POPR. UPORAB. SREDSTVI	8,75	0,00	8,47	96,8	
DOPLAČILA ZA INVESTICIJSKE KREDITE V PRIM. SREDSTVI ZA REPROD.	31,36	0,00	33,24	106,0	

KAZALCI PO 140. ČLENU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU IN ODLOKA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA (UR.LIST SFRJ ŠT. 8/78)

Današnji tempo dela zahteva hitro ukrepanje in so zato potrebne hitre in kvalitetne informacije. Na razpolago je premalo časa, da bi strokovni delavec listal po vseh tehničnih dokumentih, iskal po arhivu in spraševal sodelavce o že znanih možnih rešitvah njegovega

problema. Zato naj bodo te informacije in dokumentacija čimbolj popolno zbrana na enem mestu, kjer jo uporabnik hitro najde. To mesto je Indok center in »Katalog« oz. »Spisek literature po geslih«. To naj bo naša skupna skrb. Indok center, TOZD RPT

oblastveni in nesamoupravni načini reševanja. So se pa v letu 1982 pojavljali že prvi spori (predvsem iz samoupravnih razmerij — usklajevanje OD), ki so se reševali po samoupravni poti — prek arbitraže. Glede na sam pojem kršitev bi morali po samoupravni poti preventivno delovati, da do teh kršitev in kasneje sporov ne bi prišlo, kar toliko bolj velja za nezakonitosti. To je naloga vseh odgovornih tako posameznikov kot samoupravnih organov. Vsekakor lahko trdimo, da je tu bilo in še bo precej narejenega in da marsikatera kršitev izhaja iz prepričanja posameznikov ali pravne osebe, da ima določene pravice oz. da je nekdo obvezen oz. dolžan nekaj storiti, opustiti ali dati, kar pa se v sporu izkaže za neutemeljeno. Prav tako se pri očitani nezakonitosti izkaže marsikdaj, da je ta očitek neutemeljen. S tem je treba v bodoče še računati, saj se v tem kaže pravno varstvo. Bolj vprašljivi so tisti primeri, kjer se pokaže kršitev in nezakonitost upravičena oz. utemeljena. Iz prikaza je to razvidno.

na pasivni strani in le 43 primerov na aktivni strani. Na aktivni strani gre le za 8 primerov, ki se ne tičejo plačila pavšalne odškodnine, ki torej še vedno zavzemajo pretežni del aktivnih predlogov pred SZD.

Zahtevki zoper TOZD (DSSS)

Od celotnega števila obravnavanih zadev 60 pred SZD jih je bilo zoper naše TOZD (DSSS) uperjenih 17 ali 28 % vseh zadev. To je v primerjavi z letom 1981, ko je bilo 9 primerov (ali 9,2 % vseh obravnavanih zadev) zopet porast, v primerjavi z letom 1980 (19 zahtevkov ali 58 % vseh obravnavanih zadev) pa nekoliko manj. Procentualna primerjava z vsemi obravnavanimi zadevami v letu 1980 ni primerna, ker smo v tem letu šele uvedli pavšalno odškodnino. Tudi v letu 1982 je struktura zahtevkov pred SZD pretežno enaka prejšnjim letom.

Odškodnine iz delovne nezgode: bili so vloženi trije zahtevki (v letu 1980 — 6, 1981 — 2). Zoper TOZD SGV sta bila vložena dva zahtevka. V enem primeru je delavec zahteval odškodnino 440.000,00 din, do sedaj je priznana na 1. stopnji 98.474,00 din, vendar odločba še ni pravnomočna, v drugem primeru pa delavec zahteva odškodnino 112.761,00 din vendar je zadeva še v teku. Zoper TOZD Kovačnico je delavec zahteval 2.000,00 din iz naslova rente, vendar se je postopek ustavil, ker je delavec predlog umaknil.

V primerjavi z letom 1981 gre za en zahtevek več, kar pa je zanemarljivo. Tudi za leto 1982 velja enaka ugotovitev, da sami zahtevki za plačilo odškodnine in delovne nezgode, ki se obravnavajo pred SZD, ne kažejo realne slike o tem, ali število delovnih ne-

Kršitve in nezakonitosti v železarni v letu 1982

I. Uvod

Gre za tretji prikaz kršitev in nezakonitosti v železarni. Ker od leta 1980 sistematično spremljamo te podatke, je že možen primerjalni pregled, ki kaže na trend rasti ali padca števila posameznih pojavnih oblik. Kot že pri prejšnjih prikazih tu nimamo namena globlje analizirati vzroke, ki vodijo k tem nepravilnostim. Bolj želimo opozarjati na nepravilnosti in s tem pomagati vsem tistim, ki so zadolženi, da do teh pojavov ne bi prihajalo. Kljub vsemu se pa poskušamo spraševati vsaj po temeljnih vzrokih, ki vodijo k tem nepravilnostim.

Ker v dosedanjih prikazih nismo podrobneje razčlenili pojmov kršitev in nezakonitosti, poskušamo to pomankljivost zaradi lažjega razumevanja prikaza popraviti. S kršitvami razumemo vsa tista dejanja, ki po prepričanju fizične osebe (delavca) ali pravne osebe (TOZD, DSSS, DO) predstavljajo nespoštovanje njihovih pravic ali obveznosti in dolžnosti drugih do njih. Zaradi uveljavljanja teh pravic, obvezno-

sti in dolžnosti pride do spornih razmerij, pri nas konkretno le v odnosih delavec — TOZD (DSSS, DO) in v odnosih naš TOZD (DSSS, DO) drug TOZD (DSSS, DO). Pri nezakonitosti pa gre za nespoštovanje predpisanih oblik ravnanja, katerim družba pripisuje tolikšen pomen, da za njihovo preprečevanje in sankcioniranje skrbi sama po uradni dolžnosti prek organov pregona in pravosodja (kazniva dejanja, gospodarski prestopki, prekrški).

II. Pojavne oblike

Pojavne oblike kršitev in nezakonitosti so enake kot v prejšnjih letih. To je glede na ugotovitev že v prejšnjih letih, da v bistvu druge pojavnne oblike niti ne obstajajo, razumljivo. Vendar to niti ni toliko bistveno. Veliko bolj pomembno je število posameznih pojavnih oblik in njihova teža. Ta podatka namreč kažeta na izboljševanje oz. slabšanje stanja na tem področju.

Bistvenega premika pa ni opaziti pri načinu reševanja oz. saniranja teh oblik. Še vedno prevladujejo represivni,

zgod in odškodnin za njih raste ali pada. Delavci se že neposredno obračajo na zavarovalnico z željo po sklenitvi izvensodnih poravnav, t. j. rešitve zadeve mimo sodne poti. To je pozitivno. V marsikaterem primeru pa niti ne zahtevajo odškodnine za posledice delovne nezgode, ki bi jim sicer pripadala. Iz teh razlogov zato ne moremo ugotoviti povsem realnega stanja o padcu ali rasti delovnih nezgod in zvezi zvezanih odškodninskih zahtevkov. Zaradi same narave dela bo do teh zahtevkov verjetno še prihajalo. Bo pa v bodoče v skladu s spremembo ZDR treba obravnavati odškodninske zahtevke najprej v TOZD (DSSS) in se ne bo več možno direktno obračati na sodišče.

Zahtevki iz delovnega razmerja: bilo je vloženih 7 zahtevkov več kot leta 1981 (3) in enako kot v letu 1980. Zoper TOZD Jeklarna je delavec vložil zahtevek zaradi izbire kandidata, ki je bil kot neutemeljen zavrnjen. Zoper TOZD Industrijski noži je delavka vložila zahtevek zaradi izreka disciplinskega ukrepa javnega opomina, ki pa je bil zavrnjen tako na 1. kot 2. stopnji. Zoper TOZD Jeklarna je bil vložjen zahtevek za ugotovitev nezakonitosti sklepa disciplinske komisije, kateremu je bilo ugodeno (!) Zoper TOZD Stroj in deli je bil vložjen zahtevek zaradi ukrepa prenehanja delovnega razmerja, delavec sploh ni imel pogojev za sodno varstvo. Zoper TOZD Rezalno orodje je bil vložjen zahtevek zaradi premetitve, kateremu je bilo na 1. stopnji ugodeno, po pritožbi pa se je na 2. stopnji zavrnil. Kot drugoudeležencu je bil zoper TOZD Transport vložjen zahtevek za priznanje bolniškega staleža, ki pa je bil zavrnjen, in zoper TOZD Rezalno orodje je vložjen zahtevek zaradi plačila pavšalne odškodnine, vendar je postopek še v teku.

V primerjavi z letom 1981 je število teh zahtevkov naraslo in je enako kot v letu 1980. Vendar je od vseh 7 zahtevkov bil le eden upravičen, eden je še v teku, ostali pa so bili neupravičeni. Zato tudi to povečanje števila zahtevkov ni zaskrbljujoče, vprašanje je le, zakaj se delavci v takšnih primerih obračajo na sodišče. Razlog lahko iščemo ali v tem, ker jim v TOZD ni dovolj obrazložena neupravičenost njihovih zahtevkov ali nezaupanje v same odločitve v TOZD. Vsekakor je neposredno, da delavec ima in mora imeti možnost iskati svoje pravice tudi pred SZD, verjetno je pa tudi res, da posredno k temu vpliva tudi to, da se pred SZD ne plačujejo takse.

Same obravnavane zadeve iz delovnih razmerij pred SZD ne dajo dejanske slike o tem problemu, saj je neprijetno več zahtevkov, ki so dokončno rešeni v TOZD (DSSS). Z analizo tudi teh zahtevkov bi šele dobili kolikor toliko pravo sliko o problemu.

Zahtevki v zvezi z OD: zoper TOZD (DSSS) so bili s tega področja vloženi trije zahtevki. Zoper DS KSZ je delavki predlog za povečanje OD bil zavrnjen, v drugem primeru pa je bila zadeva odstopljena v ponovno odločanje DS KSZ. Zoper TOZD SGV je bil delavčev zahtevek po spremembi analitične ocene na prvi stopnji zavrnjen.

S tega področja gre že tretje leto za enako število zahtevkov. Kot za prejšnje leto velja tudi sedaj ugotovitev, da je zaradi števila zaposlenih in narave teh zahtevkov število zahtevkov relativno majhno. Drugačna bi bila tudi tu slika, če bi upoštevali zahtevke znotraj TOZD (DSSS).

Zahtevki v zvezi z inovacijo: pojavila sta se dva zahtevka zoper TOZD SGV in TOZD Pnevmatični stroji, katerima je bilo ugodeno. V letu 1980 ni bilo nobenega zahtevka s tega področja, leta 1981 eden, sedaj pa že dva. Ne

toliko rast števila teh zahtevkov, bolj je zaskrbljujoče dejstvo, da so ti zahtevki upravičeni. Zaradi pomembnosti inventivne dejavnosti bi jim verjetno morali posvetiti več pozornosti. Kje iskati vzroke za takšno stanje, je težko reči. Verjetno pa je eden izmed vzrokov tudi nasploh slabo priznavanje te pomembne dejavnosti, tudi v družbi nasploh.

Zahtevek za preizkus zakonitosti odločbe notranje arbitraže: po letu 1980 je bil v letu 1982 obravnavan drug primer takšnega zahtevka nasploh. V letu 1982 smo prvič v tako velikem številu aktivirali delovanje notranje arbitraže. Zaenkrat res šele na področju sporov iz samoupravnih razmerij (usklajevanje analitičnih ocen). Glede na celotno število obravnavanih zadev pred notranjo arbitražo (15) je en vložjen zahtevek pri SZD malo. Vseeno pa bo treba stremeti za tem, da arbitraža res odigra svojo vlogo, t. j. da se stranki predvsem sporazumeta in da izvensodno rešita svoj spor. Postopek o vložnem zahtevku še traja.

Zahtevek s področja stanovanjskih razmer: vložjen je bil en zahtevek zoper TOZD Jeklolivarna, vendar delavec ni imel pogojev za sodno varstvo. Tudi ta zahtevek je šele drugi nasploh (eden iz leta 1980). Gre za zanemarljivo majhno število teh zahtevkov, upoštevajoč število nerešenih stanovanjskih problemov in pomen stanovanja, ki ga le-to predstavlja v socialnem standardu vsakega posameznika oz. družine.

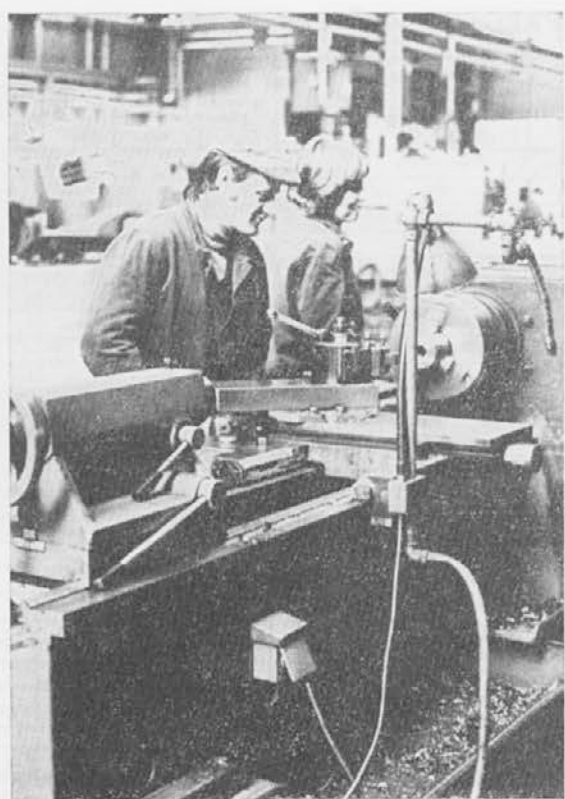
Nasploh lahko rečemo, da je število zahtevkov, vložnih pred SZD zoper naše TOZD (DSSS), majhno, pa še ti so v večini primerov neupravičeni. Tudi struktura le-teh se ponavlja, iz česar lahko sklepamo, kaj predstavlja najbolj občutljive zadeve za delavce. Zato bi bilo treba mogoče malo več pozornosti posvetiti tem problemom. Sicer pa, sodno varstvo je zato, da se ga delavci poslužujejo, drugače sploh ne bi bilo potrebno. Treba pa je poudariti, da v nobenem primeru ni ukrepal družbeni pravobranilec samoupravljanja, in če še upoštevamo, da je večina vložnih zahtevkov bila neupravičena, lahko z gotovostjo sklepamo na dokaj nizko raven kršitev in veliko disciplinno pri spoštovanju ustavnosti in zakonitosti.

Zahtevki TOZD (DSSS) zoper delavce

TOZD (DSSS) so v 43 primerih vložili zahteve pred SZD zoper svoje delavce. To je v primerjavi s celotnim številom 60 obravnavanih zadev pri SZD sicer veliko, pa vseeno bistveno manj kot v letu 1981, ko jih je bilo 97. Gre za več kot 50% manj zahtevkov.

Zahtevki za plačilo pavšalne odškodnine: vložnih je bilo 45 predlogov za plačilo pavšalne odškodnine, torej 96% vseh vložnih zahtevkov TOZD (DSSS). Vendar je samo v letu 1981 bilo vložnih 85 zahtevkov za plačilo pavšalne odškodnine. Bistvo padca števila zahtevkov ni v tem, ker bi disciplinske komisije izrekle manj ukrepov. Razlog je v tem, da smo dosegli s podpisovanjem izjav, da delavci dovoljujejo, da se jim pavšalna odškodnina odtegne od OD, ki jih pošiljamo na tajništva TOZD (DSSS), večji odziv kršiteljev.

Od 35 primerov zahtevkov za plačilo pavšalne odškodnine so v 15 primerih delavci, ko se je sprožil sodni postopek, takoj plačali, v 6 primerih je bilo plačano na podlagi izvršbe; v 6 primerih izvršba še ni pravomočna. V dveh primerih bomo izvršbo šele vložili po pravomočnosti odločbe SZD; v 4 primerih postopek še ni pravomočno končan; v enem primeru je zahtevek ugasnil zaradi smrti udeleženca in v enem primeru je bil dan predlog za odpis na DS prizadete TOZD, ker

Prijazna soseda

ni naslova udeleženca. Večina zahtevkov je bilo upravičenih. O pomenu in rezultatih uvedbe pavšalne odškodnine je že bil govor, zato tega ne bi ponavljali.

Zahtevki v zvezi s stanovanjskim razmerjem: v 4 primerih so TOZD Armature Muta, TOZD Jeklolivarna, TOZD Kovačnica in DS KSZ vložili zoper svoje delavce predlog za izpraznitev stanovanja. V enem primeru je bil kasneje zahtevek umaknjen, v ostalih treh pa je sodišče ugodilo zahtevkom. V 4 primerih so TOZD ETS, Transport, Komercialia in Armature vložili zahtevke za plačilo finančne soudeležbe pri dodelitvi stanovanja, katerim je bilo ugodeno v celoti.

Skupaj gre torej za 8 primerov zahtevkov v zvezi s stanovanjskim razmerjem, kar je za 5 primerov več kot leta 1981, ko so bili trije takšni zahtevki.

Glede na to, da je bilo v vseh, razen v enem primeru ugodeno zahtevku TOZD, so povsem upravičene zahteve

TOZD (DSSS), da po sodni poti zahtevajo spoštovanje pravic in obveznosti. To toliko bolj, ker predhodnega sporazuma z delavci ni bilo moč doseči in ker le-ti nemalokdaj mislijo, da se bodo izognili svoji dolžnosti s tem, da bodo ignorirali prizadevanja TOZD (DSSS) po sporazumni rešitvi spornega razmerja. Vseeno pa povečanje števila teh zahtevkov dá misliti, da se disciplina na področju spoštovanja obveznosti slabša.

Število vseh zahtevkov TOZD (DSSS) zoper delavce je v glavnem padlo na račun pavšalnih odškodnin. Pri porastu drugih zahtevkov, t. j. zahtevkov iz stanovanjskih razmerij, pa preventivno ne moremo bistveno vplivati, saj gre v glavnem za spoštovanje ustavnosti in zakonitosti vsakega posameznika.

(Nadaljevanje in konec v naslednji številki)

Vodja pravne službe
Drago Mežnar

ANALIZA DISCIPLINSKIH POSTOPKOV V ŽELEZARNI RAVNE

Skupna disciplinska komisija železarne Ravne se je po svojih senatih v letu 1982 sestala 110-krat.

Ta aktivnost komisije je tako precej povečana v primerjavi z letom poprej, ko se je sestala le 80-krat.

Število zaposlenih v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, ki sestavljajo skupno disciplinsko komisijo, je 5332 delavcev.

Od teh je bilo predlaganih v disciplinski postopek 661, ali 12 odstotkov vseh zaposlenih. Pavšalno odškodnino je disciplinska komisija ugotavljala v 455 primerih, kar predstavlja 72 odstotkov vseh predlaganih v disciplinski postopek.

Največ predlogov za uvedbo disciplinske odgovornosti in ugotavljanje pavšalne odškodnine je bilo tudi v preteklem letu iz TOZD metalurške dejavnosti, kjer prednjači tozd Jeklarna z 223 predlogi za uvedbo disciplinskega

postopka: Sledijo tozd Valjarna s 111 predlogi, Jeklolivarna z 59 itd. Ostale temeljne organizacije sledijo z bistveno manjšim številom predlaganih, s tem da je število najnižje pri delovnih skupnostih.

Seveda je nekaj temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so po vpogledu v tabelo, vzorne v disciplini. To so Elektrotehnične storitve, Razvoj proizvodnje in trga, Projektivno izvajalni inženiring, delovna skupnost za gospodarjenje, delovna skupnost posebne finančne službe.

Upajmo, da je disciplina pri njih tudi v resnici vzorna.

Pri pregledu vrst kršitev ugotavljamo, da še vedno izstopajo naslednje:

- neopravičeni izostanki, zamude na delo, predčasni odhodi z dela
- neizpolnjevanje delovnih obveznosti

PREGLED KRŠITEV DELOVNIH OBVEZNOSTI ZA ČAS OD 1. 1. 1982 DO 31. 12. 1982

Št.	TOZD ali D.S.	pred. v disc. postopek	Izrečeni ukrepi					denarna kazen	oprostitve	nerazeno	pavšal na odšk.	exter. odškod.
			Opomin	Javni opomin	razporeditev	prenehanje delov. res.	pogojno prenehanje delov. reser.					
1.	JEKARNARNA	223	62	60	1	12	13	2	28	45	152	3
2.	JEKLOLIVARNA	59	14	12	-	6	6	-	12	9	44	2
3.	VALJARNA	111	29	29	-	6	15	-	13	19	83	-
4.	KOVAČNICA	39	13	10	-	3	6	-	4	3	31	2
5.	JEKLOVLEK	9	2	2	-	1	1	-	1	2	5	-
6.	KALILNICA	12	3	4	-	-	1	-	2	2	8	-
7.	STROJI IN DELI	40	8	8	-	3	2	-	12	8	21	-
8.	INDUSTRIJSKI NOŽI	6	-	2	-	-	2	-	1	1	4	-
9.	PNEVMATIČNI STROJI	11	5	3	-	-	-	-	1	2	8	-
10.	VZMETARNA	47	10	18	1	2	6	-	4	6	36	-
11.	GRODJARNA	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
12.	HO PREVALJE	14	5	4	-	-	-	-	1	4	9	-
13.	ENERGIJA	3	1	-	-	-	2	-	-	-	13	-
14.	ETS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	SOV	34	11	10	-	-	1	-	5	7	22	1
16.	TRANSPORT	7	4	1	-	-	-	-	-	2	4	-
17.	KONTROLA KAKOVOSTI	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18.	HPT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19.	PII	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20.	KOMERCIALA	35	14	9	-	2	-	-	8	2	14	-
21.	DRUŽBENI STANDARD	3	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
22.	DELOV. SKUP. ZA RAČUNOVOD.	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
23.	DELOV-SKUP. ZA GOSPODARJ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24.	DEL. SKUP. POS. FIN. SLUŽBE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	DELOVNA GRUPOST KSZ	5	2	1	-	-	-	-	1	1	-	-
B K U P A J:		661	187	173	2	35	55	2	93	114	455	8

- vinjenost na delu
- odklanjanje dela
- povzročanje materialne škode.

Od navedenih kršitev predstavljajo 85 odstotkov neopravičeni izostanki z dela, zamude in predčasni odhodi z dela.

Po vrstah izrečenih ukrepov je največ opominov in javnih opominov, manjše pa je število ostalih, ki jih tudi izreka disciplinska komisija.

POVZETEK pregleda disciplinskih ukrepov nam pove:

— aktivnost disciplinske komisije prek senatov se je močno povečala

— predsednik disciplinske komisije je bil ob odhodu ene podpredsednice močno zaseden z delom na tem področju

— kljub utečenemu delu vztraja komisija na prisotnosti strokovnega delavca

— kršitve kažejo določeno podobo nedisciplin, ki se je povečala kar za 39% v primerjavi s preteklim letom (182 več predlogov)

— novi zunanji člani dobro sodelujejo pri delu in smo z njihovim delom povsem zadovoljni.

PAVŠALNA ODŠKODNINA

O pavšalni odškodnini in njeni uveljavitvi v železarni smo spregovorili v

BESEDA NAŠIH DELEGATOV:

Iti na sestanek v Ljubljano

S častjo, ko si delegat za republiške seje, je velika tudi odgovornost do samega sebe in do tistih, ki so te pooblastili govoriti. Zato tak »poslanec« ni lahko biti.

O svoji besedi na republiških sejah, o pripravi in o težavah pri tem govorijo naši delegati.

NA DELO V REPUBLIŠKI SKUPŠČINI SE JE TREBA NAVADITI

Ivan Vušnik, vodja delegacije za delegiranje delegatov za zbor

Informativnem fužinarju 15. 1. 1983 pod naslovom »Kratka analiza pavšalne odškodnine«, zato sedaj posebej ne bi analitično predstavljali dela na tem področju. Rečemo lahko, da je uvedba pavšalne odškodnine pozitivno vplivala na urejanje in spoštovanje delovnih obveznosti in s tem delovne discipline. Pri tem nam je v veliki meri pomagalo tudi sodišče združenega dela v Mariboru, ki je večino odločitev disciplinske komisije potrdilo. Na ta način pa je prispevalo h krepitvi zavesti delavcev za dosledno spoštovanje delovnih obveznosti.

TOZD Armature Muta, Kovinarstvo Ljubno in Varvarin imajo svoje disciplinske komisije, zato o njihovem delu ne moremo poročati. Prav tako jih nismo upoštevali v tabelarnem pregledu.

Vsi navedeni podatki v analizi kažejo nekaj značilnosti. Zapisali smo, da pravilnik velja za vse. Iz predlogov, ki jih sprejemamo, pa izhaja, da so v postopku večina delovci iz neposredne proizvodnje, drugi le malokdaj.

Kršitve, zaradi katerih so predlagani delavci v postopkih, se vedno ponavljajo. Lažje in težje kršitve so navedene v 43. in 44. členu, vendar se ugotavlja, da se predlogi zahtevajo le za tiste, ki smo jih navedli v analizi.

Za pravno službo:
Sonja Slemnik

Kot posamezniki z Raven svojega mnenja še nismo zastopali. Nikoli se nismo pojavili kot govorniki pred skupščino, tudi pripomb nismo dajali. Zakaj? Pri svojem delu se naslanjamo na izvršni svet skupščine občine. Pripravimo se na obravnavo vseh teh zadev tam, razčistimo in zato ni treba posredovati naprej. Tako navadno ni pripomb, vsaj ne tehtnih, poleg tega velikokrat že predhodni diskutant da pripombo, ki jo ima tudi naš delegat, pa še se je udeležuje vedno drug delegat, vsi pa niso navajeni na delo v skupščini. Če pa bo kdaj kaj takega, da se bo treba oglašati, lahko pričakujemo, da se naši delegati bodo oglašili.

Na republiški skupščini so zelo živahne razprave, sploh so bile, ko so se sprejemali izredno važni zakoni za gospodarstvo. Delegati so se oglašali, razlik med razvitiimi in nerazvitiimi občinami ni bilo čutiti. Način, kako priti do besede, je zelo demokratičen, predsedniki zborov in skupščinski funkcionarji zelo podpirajo diskutante, ne kradejo besede.

Dejansko pa združeno delo daje premo pripombo. Stik za delegiranje delegatov v zbor združenega dela bi moral biti tesnejši, saj je zbor združenega dela delegatsko telo, kjer naj bi dajali pobude.

IDEJE MORAJO BITI IZ BAZE

Bernard Zver, v republiškem svetu sindikata zastopa koroški medobčinski sindikalni svet in je delegat v družbenopolitičnem zboru skupščine SRS.

»V družbenopolitičnem zboru skupščine nas je 50 delegatov, ki usklajujemo mnenja vseh družbenopolitičnih organizacij, na predhodnem sestanku pa samo predstavniki ene organizacije, recimo sindikata. V republiškem sindikatu je 16 predstavnikov iz vse Slovenije.

Na skupščini gre samo za poenotenje stališč. Če ima kdo drugačno mnenje, kot posameznik ne pride do izraza, saj tja ne pri-

deš s svojo nalogo, ampak z nalogo organizacije. K razpravam v skupščini se ne prijavljam, kot delegat pridem do izraza le v prostih pogovorih.

V pripravi na sejo skupščine se udeležujem občinskih sej zboru združenega dela. Mislim, da bi ta zbor moral imeti večji vpliv, da bi delegati dobivali mnenje od njega, tako pa je vse prepuščeno iniciativnosti delegata. Takšno delo me zelo moti, način ni pravi, ker ostajam sam. Tako greš na skupščino z odgovornostjo, z idejami, ki pa jih nisi prinesel iz baze. Toda žre me to: delegat vendar mora imeti podporo v bazi in tudi v strokovnih službah v občini. Vendar tega ni. Ko so me imenovali, sem pričakoval vso pomoč, ne take, da bi me vodili za roko. Jaz vendar ne delam profesionalno, zato tudi sestankov ne morem sklicevati. Čutim se krivega, a pomagati ne morem. Mnoji so mi že očitali, da sem v Ljubljani pretiho, vendar bi razmišljal, zakaj. Ob tistih, ki so v družbenopolitičnem zboru profesionalno, dejansko lahko dobiš kompleks manjvrednosti. Toda to laži me dejstvo, da so vsi delegati iz neposredne proizvodnje bolj tiho. Tudi povratne informacije navadno obdržim zase in tudi kontrolira me ne kdo. Zavedam pa se svojih dolžnosti in pravic in če bi prišlo do prevelikega izkrivljanja, ne bi bil tiho.

REPUBLIŠKE SLUŽBE BOLJ GLEDAJO NA SREDIŠČA

Jože Trokšar, član koordinacijskega odbora za razvojne in skupne naloge pri Zdravstveni skupnosti Slovenije, stalni delegat:

»Iz koroške in velenjske regije nas je skupno 11 delegatov. Jaz sicer hodim na seje republiške zdravstvene skupnosti, a nimam pravice glasovati.

Ni res, da naša delegacija v republiki ne bi bila močna. Kot občina menim, da smo zastopavljeni, vendar je ravenska v primerjavi z drugimi koroškimi občinami močna. Moram pa reči, da republiške službe (zdravstvena skupnost, komite za zdravstvo itd.) bolj gledajo na center, manj pa na probleme na periferiji, če pogledamo že prevoze z reševalnimi avtomobili npr. Meščani se bolj znajdejo. Isto je pri solidarnosti. Tako smo se na zadnji seji skupščine borili za to, da bi občini Radlje ostala solidarnost, a naš drugi delegati niso podprli. Na koordinaciji pa sem delno uspel in dosegel, da bo o tem odločila skupščina. Prav tako smo v zvezi z novim samoupravnim sporazumom o zdravstvenem varstvu predlagali, da merila za solidarnost ne bi bila občinska, ampak panožna, a je bila večina proti. Hočejo, da bi čimbolj razvijali regijsko in občinsko solidarnost, ne pa republiške.

Pomoč za svoje delo dobivam, gradivo prihaja redno, če pa mi kaj ni jasno, se obrnem na republiško zdravstveno skupnost. Sicer pa tudi sam sodelujem pri pripravi republiških gradiv.

Pri izbiri delegata za republiško skupščino gledamo na to, da tja pošljemo najbolj izkušenega. Toda zdravstvo je zelo širok pojem in je zelo težko biti delegat, saj je ob tem vedno socialni moment, pri katerem pa smo najbolj občutljivi.

NAJBOLJŠE JE, ČE SO MNE- NJA ENOTNA

Rudi Krenker, vodja skupine delegatov za delegiranje v republiško skupščino oz. zbor občin:

»Pred vsako sejo republiške skupščine delegatov se dobi naša stalna skupina delegatov za zbor občin, da obravnava gradivo, določi delegata za republiško sejo in mu tudi svetuje, kako naj glasuje. Skupino tvorijo poznavalci, baza je občinska skupščina. Na seje po potrebi vabimo tudi predstavnike izvršnega sveta ali druge; če npr. obravnavamo zdravstvo, potem koga s tega področja, tako da smo povezani in potem usklajeno nastopamo v republiki. Navadno je naše mnenje v republiški skupščini takšno kot mnenje drugih. Menim, da je to dobro. Je pa res, da marsikdo poskuša uveljaviti le svoje interese in vidi le sebe, šele nato interese širše skupnosti.

Poseben problem so povratne informacije. Ena oblika povratnega informiranja je prek sredstev javnega obveščanja, druga pa poročanje na sejah občinske skupščine. Povratno obveščanje je povsod problem. Tako krajan ne ve, kako poteka delo v kraju, kakšne pripombe so dali delegati, čeprav je pa res, da s preveč stvarmi ljudi niti nima smisla obremenjevati, saj včasih na eni republiški skupščini sprejemamo tudi do 15 zakonov. Če bi bilo povratno informiranje enostavno, bi bilo, ker pa je zapleteno, tako ga pa ni.«

POVRATNO OBVEŠČANJE JE ŠE NEZADOSTNO

Ivan Pepevnik, predsednik Zdravstvene skupnosti Ravne:

»Moj mandat se je začel lani. Prej na področju zdravstvenega varstva nisem deloval, bolj pri požarnem varstvu. Bil pa sem že prej član temeljne delegacije za

zdravstvo v tozdu, kar sem še sedaj.

Za zdravstveno varstvo prihajajo gradiva pravočasno, vsaj s strani Skupnosti zdravstvenega varstva Slovenije, ki pripravlja res dovolj obširne informacije.

Na skupščini zdravstvene skupnosti se ponavadi izvolita dva delegata, eden iz zbora uporabnikov in eden iz zbora izvajalcev. Ni nujno, da so to predsedniki zborov, navadno je to član koordinacijskega odbora skupščine, pa še nekdo iz sozda Koroško zdravstvo. Iz prakse vem, da je najboljši, da gre v Ljubljano kdo iz koordinacijskega odbora. Vendar pri izbiri ne gledamo le na število, ampak na teme. Ustrezno temi pošljemo ali uporabnika ali izvajalca. Včasih našo delegacijo, po predhodnem dogovoru, na skupščini predstavlja delegat iz medobčinske zdravstvene skupnosti. Ta dobro koordinira delo in pravilno delitev programa. Tako grejo na republiško sejo močno formulirani, tehtni predlogi in sklepi, ki so v večini primerov potem tudi upoštevani.

Naši delegati v skupščini navadno ne izstopajo in tudi nima smisla, da bi. Največkrat so naše zahteve upoštewane že v predlogu. Skoraj ni primera, da naša stališča in sklepi ne bi bili enotni z drugimi, včina pa laže uspe in laže skoordiniira neko stališče. Na skupščini se lahko delegat opredeli tudi za zasnovo drugačnega sklepa, kot ga je prinesel iz občine. Do tega sicer ne pride pogosto, je pa za delegate zelo odgovorno.

Do povratnih informacij v zdravstvu pride, saj vsak delegat dobi Delegatski obveščevalec Zdravstvene skupnosti Slovenije. Navadno pa povratna informacija zastane pri delegatu temeljne delegacije. Zato bo treba najti še boljše obliko dela vseh delovnih skupin.«

Pripravila
Helena Merkač

RAZMIŠLJANJE O ČLANKU UVAJANJE TOPLOTNIH ŠTEVCEV ZA CENTRALNO OGREVANJE

Leta in leta sem kot porabnik centralnega ogrevanja stremel za tem, da bi se obračunavala toplotna energija po dejanski porabi. Pavšalno plačevanje preveč izenačuje dobre in slabe gospodarje ter premalo stimulira posameznike za varčno porabo.

Mnenja o najavljeni uvedbi toplotnih števcov so bila in so zelo deljena in je čutili »a priori« odpor do njih. Vsi, ki imamo montirane toplotne števece, imamo tudi ustrezno pogodbo s SKIS o načinu plačevanja. Tako je tudi prav, da tisti, ki je več vložil v toplotno izolacijo in štedi, plačuje manj kot tisti, ki z drago energijo razsipava. SKIS pa je po pogodbi dolžan zagotoviti vse potrebno, da teče obračunavanje po števcih nemoteno.

V članku je prikazan postopek uva-
janja toplotnih števcov in opisan način obračuna. Pri tem pa je treba izhajati iz osnovnega akta, to je pogodbe med SKIS in porabnikom toplote, kar pa v članku ni omenjeno. Pogodba je po zakonu o obligacijah temeljni akt dveh partnerjev. Treba se je zavedati, da če se je nekdo že odločil za števec in števec z vgradnjo tudi plačal, se ve, kaj boče s tem doseči. To mu pogodba tudi

nudi. Nesprejemljiva je razlaga, da števec ne funkcionira v redu in da se bo zato toplota obračunavala po določenem sistemu — po m² (ni predmet pogodbe). Merjenje količin, ki so predmet obračuna po pogodbenem odnosu, je podvrženo zakonu o merskih enotah in merilih. Zakon jasno opredeljuje, kako se merijo in kontrolirajo števci za merjenje toplote.

Tudi pri nas naj bi se organizirala in usposobila služba za kontrolo po tem zakonu (zagotoviti ustrezno opremo in strokovni kader), drugače bo vprašljiva verodostojnost števcov. Eventualno po potrebi odmontirani števec pa se mora takoj zamenjati z novim in praktično ne sme biti mrtvega časa za obračun toplote energije zaradi zamenjave števca (kolikor pa je, gre v breme dobavitelja).

Poseg v števec pa mora oz. lahko izvrši samo pooblaščen OZD. V TOZD Energija zasledovani podatki o mesečni porabi toplotne energije preteklih 8 let na Ravnah ne morejo biti merilo za trenutno porabo, kajti že Kotlje se po karakteristikah zime razlikujejo od Rave.

Če smo se zavestno odločili za obračun toplote energije po števcih, pa

Ko se zima postavlja

sploh ne moremo uporabiti te metode, kajti letošnja zima je tipičen primer, kako se lahko prevaramo s takšnim posploševanjem oz. pavšalnim obračunavanjem porabe toplotne energije. Omenjeni podatki se lahko uporabljajo samo za potrebe projektiranja in planiranja, za uporabo pri obračunu pa nikakor ne.

V članku je navedena cena za MWh 1.320,00 din, medtem ko je v uradnem obvestilu SKIS-a navedena cena za MWh 1.350,00 za kurilno sezono 1982/1983 (obračunsko obdobje 1. 7. 1982—30. 6. 1983). Predpostavljam, da se je tu, v tem članku, poigral tiskarski škrat.

Peter Šetina

ODGOVOR NA RAZMIŠLJANJA

Pogodba za priključitev na toplovodno omrežje in dodatek k pogodbi, ki se nanaša na vgradnjo števca, v nobenem členu ne obvezuje dobavitelja oziroma distributerja toplote, da bo toploto zaračunaval samo po števcu. Možni način obračuna toplote in druge obojestranske pravice in obveznosti so navedeni v »Pravilniku o splošnih pogojih za dobavo toplotne energije iz vročevodnega omrežja«, ki ga je sprejela skupščina SKIS. Področje obračuna je obdelano v členih 41. do 71. V členu 45. piše: »Količina toplotne energije, prevzeta prek toplotnega števca, se ugotovi na osnovi odčitkov toplotnega števca, za obdobje, ko je toplotni števec v okvari, pa na osnovi pavšalnega obračuna.«

Citiram še 50. člen: »Če se prevzetih količin toplotne energije ne da ugotoviti z odčitanjem merilne naprave in upoštevanjem odstopanja, jih dobavitelj določi na osnovi dobavljenih količin v zadnjem pravilnem šestmesečnem obračunskem obdobju ob upo-

števanju okolnosti, ki vplivajo na odjem toplotne energije.«

Če bi ne bilo tako urejeno, bi marsikateri porabnik prišel v skušnjavo, da bi zamolčal opaženo okvaro ali celo pomagal, da do nje pride. Tako pa je zagotovljen obojestranski interes, da se morebitna okvara čimprej odkrije in odpravi.

V mojem članku predlagani način obračuna je potrdil izvršilni odbor za toplovod in plinovod pri SKIS Ravne.

Priporočam, da porabniki poznamo in upoštevamo tudi vse druge člene tega pravilnika!

V članku navedeni mesečni poprečki osmih let se seveda razumejo kot orientacijski in bodo za obračun upoštevani »ta pravi«, in to ločeno za Ravne in Kotlje.

Cena za MWh je 1320 din in se je tiskarski škrat poigral drugje, kar pa ni v škodo porabnikov.

Anton Vehovar, ravnatelj
TOZD Energija

Iz naših krajev

KS ČRNA NA KOROSKEM:

PREDELAVA SREBRA

Medtem ko so v mežiškem rudniku, tozdu Metalurgija, v Žerjavu že lani poleg svinca pričeli pridobivati tudi srebro, antimon in arzen, je nedavno rudnik v sodelovanju z Zlatarno Celje v Črni odprl nov oddelek za predelavo plemenitih kovin. TOZD Metalurgija je svoj novi oddelek uredila v nekdanji prodajalni zelenjave v centru Črne. Kot smo zvedeli, bo celjska Zlatarna za delo v tem oddelku usposobila najprej deset delavk, prijavi se jih je več kot sto. Zlatarna, ki je že lani namenila 7,5 milijona din za ureditev oddelka za pridobivanje srebra

v Žerjavu, bo tudi v Črni skrbela za predelavo plemenitih kovin. Če bo predelava plemenitih kovin v Črni dobro stekla, bo tozdu Metalurgija osvojil še dodaten delovni program, in sicer naj bi v Črni izdelovali tudi embalažo za Zlatarno Celje.

Čeprav je minulo zimo v Koprivni, Podpeci in Javorju zapadlo veliko snega, zaradi tega niso imeli večjih težav pri prevozu otrok v črnjansko osnovno šolo Miloša Ledineka. Pri tamkajšnji krajevni skupnosti so povedali, da ima zato največ zaslug Maks Geršak, zasebni prevoznik iz Črne, ki je kljub temu, da včasih ceste niso bile pravočasno spluzene, pravočasno prepeljal otroke v šolo.

KS MEŽICA:

LASTNA
KOMUNALNA SLUŽBA

Čeprav smo pred leti v ravenski občini ustanovili komunalno podjetje Prevalje, je mežiška krajevna skupnost obdržala svojo komunalno službo, ki še vedno opravlja komunalna in hortikulturna dela, pokopališko službo ter vzdržuje vse družbene objekte v KS Mežica. Da bodo obdržali svojo komunalno službo, so se Mežičani odločili že pred leti predvsem zato, ker so marsikatera dela, ki jih sedaj opravlja krajevna skupnost z upokojenimi mežiškimi rudarji, za prevajalsko komunalno podjetje predraga. Gre predvsem za manjša komunalna in druga dela, ki morajo biti hitro opravljena (čiščenje kraja, pokopališka služba itd.)

Poleg upokojencev in drugih občanov mežiške krajevne skupnosti pa za lepši videz kraja skrbijo tudi učenci osnovne šole Franca Pasterka-Lenarta iz Mežice. Tako bodo tudi letos, kot je povedal Karel Potočnik, ravnatelj šole, organizirali vsaj štiri očiščevalne akcije.

»Ko smo v začetku letošnjega leta tudi pri krajevni skupnosti Mežica naredili osnutek plana KS za leto 1983 in ocenili možnosti za njegovo izvedbo, smo ugotovili, da bomo večji del predvidenih nalog tudi lahko izvršili,« je razložil Peter Štirn, predsednik KK SZDL Mežica. »Tako v tem času že zaključujemo dela pri adaptaciji Narodnega doma v Mežici (uredili smo avlo, sanitarije in vse prostore na novo prebelili). Vsa dela bodo stala okrog 2 milijona din. Sredstva pa smo zbrali z dotacijami mežiškega rudnika, ravske železarne in kulturne skupnosti Ravne. V drugi polovici leta pa naj bi stekla dela tudi pri adaptaciji stanovanjske hiše v centru Mežice. Spodnje prostore nameravamo preurediti v Družbeni dom.«

Poleg objektov, ki jih bo letos financirala mežiška krajevna skupnost, so pred nedavnim stekla dela pri gradnji novega poslovno-stanovanjskega objekta na avtobusni postaji v Mežici. V njem bo poleg čakalnice in drugih pomožnih prostorov tudi bife. Gradnja tega objekta kasni že štiri leta. Dela izvaja SGP Kograd Dravograd, tozdr Stavnbenik Prevalje, delovna enota Mežica.

»Medtem ko naj bi maja končno bil — s štiriletno zamudo — vseljiv stanovanjski blok pri Narodnem domu, ki ga gradi prevajalski Stavnbenik, naj bi aprila že stekla dela pri gradnji novega, in sicer v Lenartovi ulici,« je povedal tov. Štirn. »Sicer pa naj bi

letos tudi okrepili družbenopolitično dejavnost v kraju, kar naj bi dosegli z nekaterimi posebnimi akcijami. Organizirali bomo sestanke s predsedniki društev in organizacij, na katerih naj bi ocenili njihovo doseganje delo in sprejeli konkretne naloge za prihodnje obdobje. Naj povem, da bodo sestanki stalna oblika povezovanja z društvi in organizacijami. Ugotovljamo namreč, da so bila društva in organizacije doslej prepuščene bolj same sebi in da o njihovem delu in težavah ni bila seznanjena KK SZDL. Dogovorili smo se tudi, da bomo vsa odprta vprašanja, ki se pojavljajo pri svobodni menjavi dela med sisi in društvi, sproti reševali za okroglo mizo. Bolj kot dolej bomo sproti spremljali tudi delo delegacij in delegatov. Če bo treba, bomo neresne delegate sproti opominjali na njihovo delegatsko funkcijo,« je še pripomnil tov. Štirn.

KS ČEČOVJE:

»POZABLJENO«
NASELJE

Potem ko so tudi v tej ravenski krajevni skupnosti za letos sestavili precej obširen program dela (uredili naj bi parkirne prostore pred stolpnici, avtobusno postajališče za »lokalca« in nasploh poskrbeli za lepši videz Čečovja), vse tako kaže, da predvidenih del ne bo mogla realizirati, saj ravska komunalna skupnost predvidenih del ni vnesla v svoj letni plan.

»Kljub temu da Čečovčani razumemo skis Ravne, da mora letos levji delež razpoložljivih sredstev nameniti za dokončanje dolinskega plinovoda in vodovoda Prevalje—Mežica, menimo, da bi nekaj sredstev le morale dobiti krajevne skupnosti, predvsem za nujnejša dela,« je poudaril Jože Cesnik, podpredsednik sveta KS Čečovje. »Sicer pa Čečovčani ugotavljamo, da so pri komunalni skupnosti že zdavnaj pozabili, da je Čečovje eno najstarejših »novih« naselij, ki nikoli ni bilo komunalno in hortikulturno dokončno urejeno. Predvsem so vsi pozabili »obljube«, da naj bi bilo Čečovje vzorno urejeno in opremljeno. Žal že leta ugotavljamo, da je Čečovje eno najslabše komunalno urejenih naselij.«

Čeprav je zadnja zima šele pred nedavnim minila, pri čečovski krajevni skupnosti ne morejo čez noč pozabiti vseh težav, s katerimi so se srečevali minulo zimo, predvsem zaradi slabo očiščenih pločnikov in cest. Zato Čečovčani že sedaj pozivajo prevajalsko komunalno podjetje, naj se za prihodnjo zimo bolj organizira, da ne bo nepotrebnega negotovanja med občani.

KS STROJSKA REKA:

(NE)ZADOVOLJNI
Z NAPREDKOM

Čeprav je lani po drugem močnem deževnem neurju kazalo, da dokaj poškodovane dolinske ceste Ravne—Kušar ne bodo pravočasno in dovolj varno popravili, so cesto do prihoda zime le uredili. Tako so do konca lanskega leta na mnogih krajih popravili poškodovane podporne zidove in usposobili cesto za varen promet. Letos pa naj bi, kot je dejal Jože Čas, predsednik sveta KS Strojnska Reka, popravili še preostale poškodovane podporne zidove. Cesta pa naj bi dobila tudi novo asfaltno prevleko.

Potem ko so konec lanskega leta v tukajšnji krajevni skupnosti v novem naselju pričeli urejati novo telefonsko linijo (letos naj bi telefon dobilo 80 interesentov), so že tudi stekle pripra-

ve za ureditev 150 telefonov na kmetijah. Akcijo »telefon za kmetije« vodi TOK Ravne.

»Poleg del, ki jih bomo opravili na dolinski cesti,« je razložil tov. Čas, »naj bi letos pričeli urejati tudi makadamsko cesto do Oplaza ter cesto od Strikarja do Hudopiska. Zgradili naj bi tudi nov most pri Merkačevem mlinu. Naj povem, da imamo za ureditev dolinske ceste Ravne—Kušar in za ureditev telefonov v novem naselju zagotovljena sredstva, medtem ko za ostala predvidena dela še ne vemo, kje jih bomo dobili.«

Kljub temu da je strojska krajevna skupnost v zelo kratkem obdobju svojega delovanja precej postorila na komunalnem področju, predvsem pa naredila korak naprej pri ureditvi krajevne samouprave, baje mnogi krajanji radi očitajo predstavnikom KS, da krajevna skupnost nič ne dela in da se premalo briga za napredek kmečkih zaselkov. Jože Čas je poudaril, da to ne drži, saj je prav njihova krajevna skupnost v zadnjem štiriletnem obdobju dosegla viden napredek tako pri ureditvi krajevne samouprave, kot tudi na komunalnem področju.

KS SENTANEL:

KDAJ
DELAVSKI AVTOBUS

Na zadnjem marčevskem zboru delovnih ljudi in občanov KS Šentanel je predvsem tekla beseda o delu krajevne skupnosti v preteklem obdobju. Poleg zaključnega računa za leto 1982 so Šentanelci spregovorili tudi o doseženih rezultatih na komunalnem področju. Ugotovili so, da je krajevna skupnost kljub začetnim težavam uspelo marsikaj postoriti za lepši videz vasi.

Drugače pa so Šentanelci na zadnjem zboru spregovorili tudi o neurejenem prevozu šolarjev, ki so od šole oddaljeni 4—8 kilometrov, predvsem pa o neurejenem prevozu delavcev in dijakov srednjih šol v dolino. Peter Plevnik, tajnik šentanelске krajevne skupnosti, je povedal, da se iz njihove krajevne skupnosti dnevno vozi v dolino okrog 55 krajanov in nad deset dijakov. Ker s Šentanela ne vozi avtobus, morajo mnogi vsak dan prehoditi peš tudi po deset kilometrov do prve avtobusne postaje. Mnogi pa za prevoz uporabljajo svoja prevozna sredstva. Čeprav je KS Šentanel, kot je dejal tov. Plevnik, že večkrat opozorila na ta problem, vse tako kaže, da delavskega avtobusa na Šentanel še lep čas ne bo.

»Na zadnjem zboru občanov, ki je bil zelo obiskan, smo spregovorili tudi o letošnjem začetku gradnje nove podružnične šole na Šentanelu. Zgradili pa naj bi tako poslopje, ki bo predvsem namenjeno samo za pouk. Tako zaradi pomanjkanja sredstev ne bomo gradili dodatnih prostorov (večnamenske dvorane). Za tako šolo smo se odločili zaradi varčevanja, saj bomo manjšo šolo lažje vzdrževali. Zgradili bomo klasično šolo in ne montažne, kot smo prej načrtovali,« je razložil tov. Plevnik.

KS ŽERJAV:

Z DRUŽABNIM
ŽIVLJENJEM
DO USPEHOV

Tudi letošnji občni zbori in letne delovne konference društev in organizacij, ki so v Žerjavu potekali februarja in marca, so ponovno potrdili, da

je družbenopolitično in družabno življenje v žerjavski krajevni skupnosti zelo zadovoljivo. To nedvomno pripomore, da v tej krajevni skupnosti nimajo večjih težav pri ureditvi krajevne samouprave, delegatskega sistema in hišne samouprave.

Aprila se bodo v Žerjavu sestali vsi predsedniki hišnih svetov in predstavniki stanovanjske in krajevne skupnosti. Dogovorili naj bi se o uresničevanju hišne samouprave, o požarni varnosti v hišah in o organiziranju očiščevalne akcije. Tudi letos bodo Žerjavčani temeljito očistili svoj kraj pred krajevnim praznikom 5. maja.

Kljub pomanjkanju sredstev bodo letos poskušali temeljito popraviti letno kopališče, ki je že nekaj let edino odprto v zgornji Mežiški dolini. Pavel Kovač, tajnik žerjavске krajevne skupnosti, je dejal, da bodo kopališče uredili, saj računajo na pomoč tozdrov mežiškega rudnika, predvsem pa na udarno delo Žerjavčanov.

KS TRG-PREVALJE:

KDAJ VAREN PROMET
SKOZI PREVALJE

Končno so prve dni aprila na Prevaljah stekla dela pri ureditvi dolinskega vodovoda in plinovoda. Letos bodo na Prevaljah poskušali urediti primarni plinovod od razdelilne postaje Pod gornjaki do Integrala ter sekundarne do nekaterih glavnih kurišč v stanovanjskih blokih in delovnih organizacijah. Kot smo zvedeli, naj bi vsa dela po predračunu veljala okrog 3,5 milijona din.

Na zadnjem marčevskem sestanku komiteja za SLO in družbeno samozáščito pri tej krajevni skupnosti, so dokaj kritično spregovorili o nevarnem cestnem prometu skozi Prevalje.

»Prevaljčani ponovno ugotavljamo,« je pričel razlagati Mirko Rozman, predsednik sveta KS Trg-Prevalje, »da mnogi občani ravske občine in drugi ne upoštevajo prometnih predpisov, predvsem ne prometnih znakov. Tako kljub omejeni hitrosti drvijo skozi Prevalje. Predvsem pa svoje jeklene konjičke najraje parkirajo na pločnikih in ob cesti, čeprav imamo na Prevaljah urejenih nekaj parkirnih prostorov. Kljub temu da letno skozi Prevalje potuje okrog 300 tisoč avtomobilov, ki prestopijo mejo na Holmcu in da ti spravljajo v veliko nevarnost naše krajane, ugotavljamo, da so delavci milice premalo prisotni na Prevaljah.«

Franc Rotar

POPER IN SOL

Priznanje je rastlina, ki najbolje uspeva na grobovih.

*

Ker je poprečna življenjska doba zmeraj daljša, postaja »doživljenjsko« vedno hujša kazen.

*

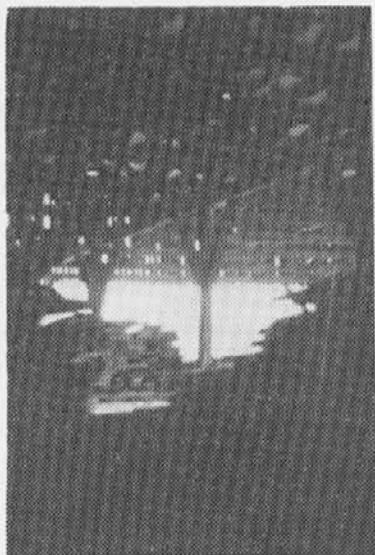
Človek je star, kadar začnejo ljudje govoriti, da ni več stari.

*

Dobro je, če dekle ve vse o moških. Manj dobro je, če si predstavljamo, kako je to znanje pridobila.

*

Obstajajo ženske in knjige, pri katerih se človek vpraša, ali je bilo vredno vztrajati do zadnje strani.

Bleščoba

Z D R A V J E

NOV OTROŠKI ODDELEK V BOLNIŠNICI SLOVENJ GRADEC

Kljub temu da je bila izgradnja novega otroškega oddelka vključena v dolgoročni načrt razvoja slovenjgraške bolnišnice že pred 25 leti, sta prednost pri izgradnji dobila kirurško-ginekološki in nato interni oddelki, saj so bile takrat na teh oddelkih razmere hujše kot na otroškem oddelku.

»Otroški oddelki slovenjgraške bolnišnice ima 55 postelj, kirurški pa še 16 postelj. Oddelki nima niti dojilnice niti ene same postelje za doječo mater. Nastanitev otrok je skrajno neprijetna. Zaradi majhnih in ozkih sob dojenčki ne morejo biti ločeni po boleznih. Obstaja nevarnost hišnih epidemij. Ko hodim po ozkih hodnikih in prenatrpanih sobah, se mi vsiljuje predstava zasilnih barak...« je leta 1973 napisal doktor Leo Matajč, tedanji inšpektor republiškega komiteja za zdravstvo in velik strokovnjak za otroške bolezni.

Takrat ni nihče predvideval, da bo moralo miniti toliko časa — do letošnjega 8. marca — ko je slovenjgraška bolnišnica dobila tudi nov sodoben opremljen in funkcionalen otroški oddelki. Zato je bil to velik praznik za vse prebivalce Mislinjske, Mežiške, Dravske in Šaleške doline, predvsem pa za delavce in zdravnike bolnišnice, saj so po dolgih desetletjih čakanja in stiskanja v nekdanji izolirnici dobili sodoben otroški oddelki.

OB SVETOVNEM DNEVU ZDRAVJA 83

POMAGAJMO NARAVI

Človeku življenjski prostor je njegovo okolje — zrak, voda, polja, gore, objekti..., njegova kultura oz. nekultura pa se kaže v pozitivnem oz. negativnem odnosu do okolja. Letošnji svetovni dan zdravja je posvečen intenzivnim ukrepom za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev človeka. Sodobna tehnologija zastruja zrak, vodo, zemljo, jemlje človeku prostor, ga duši s svojimi odpadki, plini, parami, ropotom in strupenimi snovmi. Vsemu

»Čeprav otroški oddelki še ni povsem nared, imamo v prvem nadstropju že urejenih 1255 kvadratnih metrov za internistično zdravljenje otrok in 250 kvadratnih metrov veliko teraso. V kleti imamo še mlečno kuhinjo. V nadstropjih pa so nared tudi drugi dodatni prostori. V drugi fazi naj bi v drugem nadstropju pridobili še okrog 1100 kvadratnih metrov površin za kirurško zdravljenje otrok, v kleti pa še lekarno in morda dializni center.« je v slavnostnem govoru dejal prim. dr. Drago Plešivčnik.

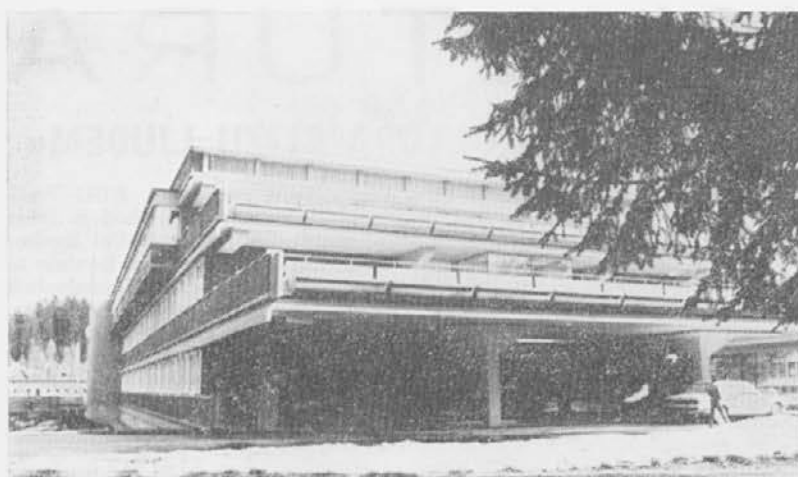
Novi otroški oddelki, katerega gradnja je doslej veljala 225 milijonov din, skupaj z obrestmi za kredite pa 283 milijonov din, pa ni samo sodoben in funkcionalen, temveč je tudi na oko zelo privlačen. Zato so med drugim poskrbeli mnogi prijatelji otrok iz slikaric in zgodbic, ki so jih umetniki upodobili na stenah.

Ze v kratkem, kot je dejal Drago Plešivčnik, naj bi stekla dela pri dokončni ureditvi otroškega oddelka. Zato bo treba čimprej zagotoviti še dodatna sredstva. Pri zbiranju sredstev ne bi smelo biti težav ali zmotnih mnenj o potrebi otroškega oddelka. Da je nujno potreben, so že doslej dokazale občinske zdravstvene skupnosti, predvsem pa občani, saj so se za naše otroke že doslej odrekli marsičemu, da bi jim zagotovili boljše zdravljenje.

F. Rotar

temu pomaga še človek s slabim osebnim odnosom do narave, do osebne in splošne čistoče doma in na delovnem mestu.

Kar oziroma se okrog — zavržene plastične vrečke, prevrnjeni smetnjaki, divja odlagaliska smeti in odpadkov ob robu naselij in ob bregovih rek... Vse to kaže na slab osebni odnos človeka do okolja, na njegovo nizko kulturno raven. Znak za kultiviranega človeka ni vendar samo to, da hodi okrog lepo

Novi otroški oddelki slovenjgraške bolnišnice

oblečen, da se lepo izraža in ima očiščeno hišo in opran avto, svojo kulturo pokaže tudi pri nedeljskem izletu v naravo... Prazne konzervne škatle, odpadki hrane, odpadni papir itd. sigurno niso pokazalci kulturnega človeka.

Vsi in vsak posameznik bi se morali zavedati, da z vsakim odvzetenim materialom bodisi organske ali kemične narave, onesnažujemo okolje, pospešujemo razmnoževanje bolezenskih klic, zastrupljamo svoj zrak in vodo s snovmi, ki zdravju škodujejo.

Npr.: zavržena prazna ribja pločevinka, izpostavljena zraku samo en dan, vsebuje prek 6 milij. klic, od katerih jih je vsaj 10⁹/₁₀ bolezenskih oz. takih, ki lahko okužijo vodni vir, talno vodo itd. Izstrošeno motorno olje (3 l), zavrženo v občestno kanalizacijo, priteče v vodo in tam veže nase prek 60 litrov kisika, ki je sicer nujen potreben ribjemu zarodu. En liter, v zemljišče nad talno vodo vlitga motornega olja, onesnaži do 3000 litrov talne pitne vode.

Kolikokrat vidimo ob cesti prazne plastične steklenice, ki jih puščajo nepremišljeni soferji, ki menjavajo ali dolivajo motorno olje... Primerov zavestnega ali nezavestnega onesnaževanja okolja je mnogo, vendar ne bi več naštevati.

S šolskimi akcijami čiščenja okolja ne bomo odstranili vse nesnage, ki spada v smetnjake. Vsi bi morali zavestno pristopiti k čiščenju narave oz. spremeniti svoj odnos do nje. Vsak posameznik bi moral prispevati svoj delež, saj končno vsi vdihavamo isti zrak in živimo v istem okolju.

Pri tem nas naj vodi načelo: »Kar ne ugaja meni, tudi sosedu, sodelavcu ali soobčanu ne bo ugajalo!« Trudimo se za čim lepše in čim bolj zdravo okolje že ob najbolj drobnih, na videz nepomembnih stvareh, ki pa, ko se jih nabere množica, usodno posežejo v človekovo počutje in zdravje!

HES Ravne

PRVA POMOČ PRI NENADNIH BOLENIH

V današnjem tempu življenja smo nešteto krat priča vrsti različnih poškodb oz. obolenj, ki prav tako nešteto krat lahko ogrožajo naše življenje. V osnovno znanje, ki ga mora imeti prvi pomagalec (ta pa ni samo zdravnik ali zdravstveni delavec, ampak vsakdo izmed nas), morajo biti zajete predvsem na naglo nastale bolezni. Pri tem pa moramo ravnati prav tako naglo in pravilno z namenom, da rešimo življenje, ali pa, da preprečimo usodno poslabšanje, dokler ne pride bolnik v oskrbo zdravnika. Ker je eno izmed najbolj pogostih in hkrati zelo nevarnih stanj tudi nezavest, se bomo s tem podrobneje seznanili. Če pa hoče pomagalec »resnično« pomagati, mora vedeti, kako in zakaj nezavest sploh nastane in kako lahko takemu človeku pomagamo.

Nezavest je stanje, ko se človek ne giblje, ne reagira več na zunanje dražljaje npr. na ščipanje, niti ga ne moremo nagovoriti. Pogosto pa so pri takem stanju ohranjeni nekateri obrambni gibi (npr. trenjenje telesa, ali pa ječanje). Nezavest nastane zaradi različnih vzrokov, večinoma nastane zaradi:

- poškodbe glave
- božjasti
- histeričnega napada
- možganske kapi
- zastrupitve in hudih obolenj
- pijanosti...

Ker pa se nezavest pogosto zamenja z omedlevico, naj povemo, da je omedlevica stanje, ki nastane zaradi brezkrvnosti možganov, pri čemer se omedlevajoči zgrudi sam vase (se počasi prevrne), v obraz pa postane blede. Če omedleli nekaj minut leži v vodoravni

legi, (z glavo obrnjeno v stran) se bo hitro zavedal in bo kmalu vstal.

Značilnosti nezavesti: hladen pot, bledica, počasen pulz...

Takoj ko izvemo, na kakšen način je prišlo do nezavesti (to nam lahko povejo očividci ali pa sklepamo sami glede na bolezenska znamenja, ki jih opazimo pri nezavestnem), moramo nezavestnega najprej zavarovati pred zadušitvijo. To storimo tako, da ga mirno in počasi položimo na tla in ga obrnemo na bok, z glavo obrnjeno v stran, da lahko morebitni izbljujki iztekajo iz ust. Nikar mu ne poskušajmo vlivati v usta kakšne pijače, saj bi le-ta odtekala v sapnik in naprej v pljuča in tako ogrozila človeško življenje. Nezavestnega človeka ne smemo stresati, saj ne vemo, kakšne notranje poškodbe je utrpel, in mu s takšnim ravnanjem utegnemo le škoditi. Vsekakor pa je treba k nezavestnemu takoj poklicati zdravnika, saj je vzroke nezavesti včasih zelo težko ugotoviti. Nezavestnega človeka ne pustimo NIKOLI SAMEGA!

Oddelki za zdrav. varstvo delavcev Železarne Ravne

OTROCI, OTROCI

So otroci, ki se jim vidi, kakšno preteklost bodo nekoč imeli.

*

Otroci lahko imajo mnogo napak, vendar vsaj ne razkazujejo kar naprej fotografij svojih staršev.

DAN ŽENA V STOLPNICI ŠT. 53

»Spoštovana tovarišica! Vabimo vas na proslavo ob dnevu žena, ki bo 5. 3. 1983 v prostorih I. nadstropja ob 16 uri. Vljudno vabljeni.« To je vsebina vabila, ki so ga dobile vse mamicice in žene bloka št. 53 na Čečovju.

V tem bloku že dobro leto dni deluje OHS — otroški hišni svet. Ustanovili so ga otroci te stolpnice. Imajo svojo sobo v kleti, kjer prirejajo sestanke, vaje in še kaj. Lani so pripravili proslavo za dan žena. Več tednov so se vneto pripravljali za nastop. Ob napovedanem času so se mamicice in žene zbrale na lepo okrašenem stopnišču I. nadstropja. Iz gramofona v kotu je prihajala nežna glasba. Nastopajoči so nestrpno čakali, da se bodo vse mamicice zbrale. Dečki so imeli kravate ali metuljčke, deklice pa lepo urejene pričeske. Nastopali so: Veronika,

Simona, Tina, Domen, Joži in Matje, stari od 6 do 13 let. Ko so se vse žene zbrale, so otroci pričeli z nastopom. Prva trema je bila premagana z glasnim aplavzom. Pelji so narodne, zabavne ter otroške pesmi, igrali kitaro, flavto, recitali in prikazali nekaj skečev, ki so se jim mamicice od srca nasmejale. Na koncu so mamicam in ženam poklonili tudi čestitke, ki so jih izdelali sami. Pogostili so jih s pecivom, ki so ga spekli otroci sami. Na koncu so se vsi skupaj zavrteli ob zvoku raček in drugih popevk.

Vsekakor je dejanje teh otrok vredno pohvale in posnemanja. Mamicice in žene tega bloka pa se jim za njihov trud najlepše zahvaljujejo in jim želijo še dosti volje do dela in uspehov.

-ervi-

KULTURA

»PRI NAS JE KULTURA BLIZU LJUDEM«

Brez raziskave javnega mnenja je dolga vsaka ocena o tem, ali je denimo v občini Ravne dovolj kulturnega življenja, govorenje na pamet. Od vprašane do vprašane so odgovori različni: kakor je enim premalo tega, je drugim preveč onega in tretjim ravno prav. Izkušnje s potrebami po kulturnih dobrinah ima pač vsakdo, ki se s tem ukvarja bodisi po funkciji ali kot soustvarjalec ali tudi le kot obiskovalec. Vračamo se tokrat k prvemu — tistemu, ki mu je bila skrb za kulturo

Ivan Vušnik

naložena v funkciji predsednika KUD Prežihov Voranc. Ivanu Vušniku se mandat izteka, ne zamira s tem njegov odnos do kulture, do kraja. In v tem duhu je bil naravnani tudi naš pogovor.

NI PRVOAPRILSKA

V Nedeljskem dnevniku smo dne 6. marca 1983 l. prebrali, da Japonci že poznajo tehnologijo pridobivanja elektrike iz svetlobe. Gre za uporabo fotocelic iz amorfne silicija, ki jih zlagajo na streho kot opeko. Baterije polprevodniških celic oskrbujejo naprave v hiši od ogrevanja do gospodinjstva. Obenem govorijo, da je jedrska energija že zastarela, vir energije iz svetlobe pa daje neslutne možnosti.

Baje bodo prijazni strokovnjaki japonske firme Sany poslali prek evropskega predstavnika vso dokumentacijo o tej zadevi tudi v Evropo. Pisec piše, da ne bi bilo napačno, če bi licenco za tovrstno znanje kupili tudi Jugoslavi. Sedaj, ko obstaja vprašanje: graditi ali ne graditi drage jedrske elektrarne, bi nam možnost izkoriščanja novih, cenejših virov energije prišla zelo prav za pravilno odločitev.

In če bi pri nas res začeli izkoriščati novi vir električne energije iz svetlobe? Ne bi bilo slabo, če bi bili prvi »poskusni zajčki« prav stanovanjski bloki z ravnimi strehami na Javorniku, ki še vedno prepuščajo vodo.

»Svetlobe je toraj dovolj, želje tudi, manjkajo le dejanja...!« zaključuje pisec v Nedeljskem.

J-k

»Niste le predsednik KUD Prežihov Voranc, ste še predsednik zbora združenega dela SO, politični komisar občinskega štaba TO, član komisije za mednarodne odnose v SRS, predsednik komisije za podeljevanje občinskih nagrad in priznanj in še bi mogla naštevati, vendar se zdi že to toliko kot delo kaknega profesionalnega funkcionarja, ki za to dobiva plačo. Vi najbrž dobite zelo malo za opravljanje teh funkcij?«

»Nič ne dobim. Še za svoj bencin se včasih kam peljem.«

»Kako pa zmorete vse te funkcije?«

»Ker imam ženo. Premalo se zavedamo, da so pravzaprav žene zaslužne za uspešnost funkcionarja, s tem ko kažejo razumevanje za številne odsotnosti in s prevzemanjem tistega dela družinskih funkcij, ki gredo na račun tega časa.«

»Kakšne možnosti ima predsednik KUD, če želi kulturnemu delovanju svojega kraja vtisniti lasten pečat?«

»Sam sem bil popoln novinec. Pri tej funkciji je to v nekem smislu hendikep, po drugi strani pa morda prednost, ker človek še ni obremenjen.

V mojem mandatu smo odprli društvo, sprejeli smo vanj nove sekcije, nismo se omejevali več zgolj na folklor in dramsko skupino.

Predsednik lahko doda dobro delo in uredi odnose v društvu, da se morejo tvorca kulture ukvarjati res le z njo, ne pa se izčrpavati v obrobni rečeh. V ta namen smo posodobili poslovanje in nasploh izboljšali organizacijo.«

»Je to sled, ki ostaja za vami, ob koncu mandata?«

»Od vseh sledi bo najbolj pomembna ta, da ni kinodvorane v Titovem domu. Ni pa to izključno moja zasluga. Kinodvorana še naprej ostaja odprt problem v ravenskih krajevnih skupnostih.

Na Ravnah je bilo marsikaj zamujenega v zvezi s kulturo in ena teh zamud je tudi kinodvorana. Ohraniti moramo vsaj Titov dom in predvsem to je bilo vodilo tistih, ki so z menoj vred nasprotovali premestitvi kinodvorane v Titov dom. Seveda bi mogli v ta dom dati tudi kinopredstave, vendar pa ne s tem filmskim repertoarjem, ki ga na Ravnah imamo.«

»Če bi bili znova predsednik, kaj bi storili drugače, kot ste?«

»Pri KUD Prežihov Voranc bi še bolj poživil delo strokovnih odborov, kajti o usmeritvah in potrebah kulture bi se morali bolj pogovarjati tisti, ki jo ustvarjajo, in manj oni, ki jim je to naloženo po službeni dolžnosti.«

»Menite, da zadošča interesom 25 tisoč prebivalcev folklor, pevski zbori pa tuintam še kakšno gledališče v gosteh?«

»Kulturno dogajanje na Koroškem je v republikli gotovo nadpovprečno. Ne gre tehtati, kdo ima lepši kulturni dom, večje orgle, oder, ki se dviga in pogreza, ampak kako in koliko je kultura last množic. V našem koncu je kultura mnogo bližja delovnemu človeku kot v republiških centrih.

Če gledamo problem kulture kompleksno, vidimo, da gre pri nas za mnogo bolj direkten vpliv in ustvarjanje, medtem ko v večjih mestih profesionalne institucije izpodrivajo to direktnost in avtentičnost.

Seveda vsi ljudje niso za vsako manifestacijo. Zlasti opažamo skromno udeležbo na raznih proslavah, čeprav

smo sposobni organizirati tudi vrhunске proslave.«

»Česa pa za svoj okus vi pogrešate v naši kulturi?«

»Zase predvsem tista dela z glasbenege in dramskega področja, ki zahtevajo večjo tehnično opremljenost.

Tudi pa ni prav, da velikega dela mlade generacije ne zajemamo v kulturno življenje. Nismo jim dali možnosti, da si organizirajo kulturo po svojem okusu. Starejšim bi najbrž ne bila všeč, to pa ne sme biti pomembno, dokler ima svoj nivo.«

»Zakaj moramo Korošci vse večje kulturne dogodke vsak po svoje loviti drugod po Sloveniji ali celo na Hrvaškem (Maribor, Celje, Ljubljana, Zagreb)? Tudi za Cankarjev dom smo dali denar, pa nihče ne organizira poti vanj.«

»Manjka ustrežna organizacija za obiske v večjih kulturnih centrih. V nekaterih občinah imajo v ta namen kulturne centre, ki za te reči skrbijo in menda se tudi obnese. Morda bi se za kaj podobnega tudi pri nas lahko odločili.«

»Ste kdaj računali, koliko damo delavci za kulturo od bruto OD v enem letu in kaj nam je za ta denar na podeželju dano?«

»Nisem računal. Dana pa nam je možnost bolj kot drugim, da usmerjamo to kulturo. Občani ali posamezniki krajevna skupnost ima gotovo večji vpliv na kulturno politiko KUD kot npr. v Ljubljani.«

»Je v kulturi tudi kaj nekulturnega?«

»Nekultura v kulturi je stvar posameznika in njegove presoje.«

Zlatka Strgar

DVOREZNI MOLK

K letošnjemu programu kulturne dejavnosti v železarni zbori delavci po tozkih in delovnih skupnostih niso imeli pripomb, čeprav je osnutek izzvenel v željo »da bomo vsi zaposleni aktivno sodelovali pri dopolnjevanju osnutka in s tem dokazali, da hočemo načrtovano kulturno dejavnost in tople medčloveške odnose.«

Na dvojce da misliti molk: program je tako dober, da mu ni kaj dodati ali dodati bi mu bilo marsikaj, a ni pravega zanimanja, zato tudi ne razmišljanja in ne pripomb.

Po trditvah nekaterih predsednikov osnovnih organizacij sindikata, da kultura po tozkih nikakor ne more prav zaživeti, kljub prizadevanju mnogih, najbolj pa animatorja za kulturo, bo najbrž držalo drugo.

Sicer pa so marsikdaj programi lepi in popolni, a ostajajo programi, dela po njih pa ni.

Pri železarniški kulturi ni tako, saj lahko po treh mesecih že obkujamo več dejavnosti: nekaj delavcev je tekmovalo za Suhodolčanovo bralno značko, v jedilnicah smo lahko izbirali nove knjige slovenskih založb in si ogledovali razstavljenе slike, nagradnega natečaja za literarni prispevek na temo »Kako doživljamo Prežihov« se je udeležilo okrog deset delavcev in 8. marca je bila akademija. Vse drugo bo še na vrsti, a tudi prodajne razstave knjig in razstave slik po jedilnicah se še obetajo, prav tako se bo vse leto nadaljevalo tekmovanje za Suhodolčanovo značko, likovniki — amaterji, naši sodelavci, bodo imeli svojo razstavo, razstava pa bo tudi ob 20-letnici izhajanja Informativnega fužinarja.

Toliko je predvidenega v železarni, zunaj nje pa bo na Ravnah srečanje pihalnih orkestrorov in gledaliških skupin Slovenskih železarn, slikarska kolonija Ravne '83, prvomajsko srečanje na Navrškem vrhu ter ob koncu leta srečanje za otroke umrlih sodelavcev in z upokojeneli.

Po Mežiški dolini bodo celovečerni harmonikarski koncerti, gledališka predstava Samorastniki (Prežih-Mikeln) in ena dobrih predstav z Borštnikovega srečanja.

Na Jesenicah se bodo srečali pevski zbori in folklorne skupine sozda, v Kovinarnstvu pa bosta nastopili folklorni skupini KUD »Bratstvo« in »Prežihov Voranc«.

Ob tem bo še veliko organizacijskega dela (pomoč Pihalnemu orkestru ravnenskih železarn za udeležbo na srečanju amaterjev Jugoslavije v Valje-

vu), skrbi za izobraževanje delavcev v kulturi (seminar za kulturne animatorje osnovnih organizacij sindikata, republiški seminar za organizatorje kulturnega življenja v organizacijah združenega dela, posebni seminar za amatersko gledališko in klubsko dejavnost) ter budnosti za izvajanje načrtovanega in odpravljanje pomanjkljivosti v železarni.

Na vse zastavljeno pa se je ena pripomba le našla: tisti, ki jim je kaj do kulture v Armaturah, so rekli, da bi radi vsaj eno gledališko predstavo v radeljski občini.

H. Merkač

DOBILI SMO PESMARICO PATIZANSKIH IN REVOLUCIONARNIH PESMI

Zveza kulturnih organizacij Slovenije je ob letošnji 40. obletnici drugega zasedanja AVNOJ izdala zbirko PARTIZANSKE PESMI za mešane zборе. Uredil jo je skladatelj Radovan Gobec.

Bogata je bila glasbena ustvarjalnost med našo NOV. V štirih letih boja smo Slovenci dobili okrog 120 izvornih partizanskih pesmi, 50 samospevov, 30 skladb za instrumente ter okrog 50 priredb pesmi drugih narodov in priredb na slovenske ljudske pesmi. Redkokateri narod se lahko pohvali s tako bogato bero glasbene tvornosti, nastale med revolucijo ali osvobodilnim gibanjem.

V pesmarici, ki vsebuje 46 skladb, bodo peveci in zborovodje lahko izbirali med vsemi omenjenimi vrstami naše in tuje partizanske in revolucionarne pesmi. Pesmarica nam ponuja:

— 24 izvornih slovenskih partizanskih pesmi,

— 8 priredb ljudskih pesmi,

— 7 pesmi drugih jugoslovanskih narodov in

— 7 pesmi drugih narodov.

Zbirka je zapolnila praznino na področju partizanske zborovske literature za mešane zборе, moški zbori so imeli že do sedaj na voljo več tovrstnega notnega materiala, založništvo ZKOS pa nam obljublja, da bo v prihodnjem letu postreglo še s pesmarico partizanskih pesmi za mladinske zборе. Veseli smo takih vesti, letošnja izdaja partizanskih pesmi pa se tudi vsebinsko lepo vključuje v praznovanje jubilejev.

Vsi zainteresirani zbori, peveci in drugi lahko pesmarico naročijo pri ZKOS Ljubljana, Kidričeva 5. Cena zanjo znaša samo 120 din.

Jožko Kert

RAZSTAVA DUŠANA TRŠARJA

23. marca so v ravenskem Likovnem salonu odprli razstavo del kiparja Dušana Tršarja.

Dušan Tršar je bil rojen leta 1937 v Planini pri Rakeku. Studiral je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1963 diplomiral in nadaljeval študij na specialki za kiparstvo.

Pred razstavo na Ravnah je imel že 19 samostojnih razstav. Sodeloval je tudi na mnogih mednarodnih razstavah in na več simpozijih. Za svoja dela je bil večkrat nagraden, nazadnje je leta 1978 dobil nagrado Prešernovega sklada.

V svojih delih združuje Dušan Tršar konstruktivistično obarvane znake, svetlobo (njegove kiparske stvaritve imenujejo tudi »svetlobni objekti« in gibanja ter snov kot popolnoma enakovredne sestavine celostne umetnine, zato mu gre med slovenskimi kiparji povsem izjemno mesto.

Njegova dela so bila koroškemu občinstvu razstavljena teden dni.

KONCERT SLAVE KLAVORE

18. marca je bil v Družbenem domu na Prevaljah koncert moškega pevskega zbora Slava Klavore iz Maribora. Z izbranim sporedom je navdušil številne poslušalce, med katerimi je bilo veliko pevcev, ki pojejo v naših zborih. Tem je bil koncert predvsem tudi namenjen.

OD NOVNE DO KRUIHA

V četrtek, 17. marca 1983, so v Kulturnem domu v Črni na Koroškem prvič prikazali dokumentarni etnografski film *Od novne do kruha*, ki so ga v letih 1980/81 posneli v Topli.

Film prikazuje starodavni način krmčenja zemlje in pridelovanje rži v novih in fratah ter delovne običaje ob spravilu žita. Organizatorji so izrabili izjemno priložnost, ko so pri Fajmutu v Topli skrčili del gozda in naredili resnično novo, saj novni sicer pri nas ne delajo več. Komajda so še našli ljudi, ki znajo prav požigati, žeti, skladata žito v kope in ga povezovali v bremana ter nositi na plečih pa mlattiti s cepci in menjavati »putle« v mlino, kajti naši višinski kmetje so poljedelstvo že skoraj popolnoma opustili.

Nekdanjega načina dela vsaj mlajši že ne obvladajo več.

Film je tehnično dobro izdelan, poseben čar mu daje lepa pokrajina pod Peco, režija (Igor Prodrič) pa kaže avtorjev osebn pristop do snovi. Dejavnje je v filmu pregledno razvrščeno, čeprav vsebinsko nekoliko prezasičeno. Manjka mu še strokovna študija, ki jo bo oskrbela Studijska knjižnica Ravne. S tem dopolnilom bo film primeren didaktični pripomoček tudi za šole.

Snemanje in izdelavo filma so omogočili občinske raziskovalne skupnosti koroške krajine, kulturna skupnost in Koroška osrednja knjižnica — študijska knjižnica Ravne, obrat za kooperacijo Ravne in Gozdarstvo Črna, kmetijska zadruga Trata Prevalje, krajevna skupnost Črna ter IS skupščine občine Ravne.

ZBOROVODJE OCENILI REVIJO OD PLIBERKA DO TRABERKA

Na razširjenem sestanku glasbenega odbora ZKO 9. 3. 1983 so se zbrali zborovodje pevskih zborov v Mežiški dolini (manjkal je mežiški dirigent Skrajnc), da so ocenili letošnjo revijo Od Pliberka do Traberka in se odločili za koncept te pevske akcije v prihodnje.

Menili so, da je bila dejavnost revije letos zelo široko zastavljena, koncerti so bili v mnogih krajih Koroške, zaključna prireditev pa pomeni prevelik prelom s tradicijo. Medtem ko je prejšnja leta nastopila na zaključnem koncertu v športni dvorani na Ravnah večina zborov, ki so sodelovali na koncertih v posameznih krajih, pa se je letos tja uvrstilo le najboljših sedem iz koroške krajine, štiri zborove iz avstrijske Koroške pa sta na prireditve poslali Kršćanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza iz Celovca.

Zborovodje iz naše občine menijo, da žirija Slovenske pevske zveze (Jože Fürst, Jože Gregorc in Andrej Habjančič) ni ocenjevala zborov po njihovi kvaliteti, ampak je bolj upoštevala kriterij občin. Uvrstila sta se namreč po dva zbor iz Radelj, Slovenj Gradca in Raven na Koroškem ter eden iz Dravograda. Prikrajšana se čutila predvsem moški pevski zbor Fužinar iz Koroški oktet z Raven, ki sodita, da bi bila morala nastopiti na zaključnem koncertu.

Po letošnjem konceptu revije je bilo število nastopajočih na zaključnem koncertu močno skrčeno, izbor pa je naša ZKO prepustila republiškim glasbenim strokovnjakom, da bi bila objektivnost zagotovljena. Če so nekateri prizadeti, ker se njihova pričakovanja v zvezi z izborom niso uresničila, je razumljivo, manj lepo pa je, da so svojo prizadetost sprevrgli v sovraštvo do drugih zborov, saj »kjer je pesem, ni prostora za sovraštvo« (Sipek).

Na sestanku so sklenili, da bomo imeli prihodnje leto občinsko revijo Od Pliberka do Traberka. Potrebujemo namreč prireditev, na kateri se bodo predstavili vsi naši zbori. Povabili bomo le tiste zborove od drugod, ki z nami tesneje sodelujejo.

Ker je raven petja večine naših zborov precej nizka, si bo ZKO prizadevala za izpopolnjevanje zborovodlj in tudi za glasbeno izobraževanje pevcev, hkrati pa za poživitev in večji razmah zborovskega petja v naši občini.

Mojca Potočnik

NAŠA BESEDA '83

Marca je bila v ravenski občini NAŠA BESEDA '83.

Na srečanju mladinskih in pionirskih gledaliških skupin, 10. 3., so sodelovali:

— Mladinska gledališka skupina Leše z igro Rudijo Mlinarja Največje odkritje (režija Rudi Mlinar)

— MPIKUD Mladost COŠ Koroški jeklarji z igro Saj si vendar punca (režija Zofija Volčanšek)

— PIKUD OŠ Prežihov Voranc z igro Muca Copatarica (režija Evelina Krivec)

— Lutkovna skupina OŠ Holmec (vodi Zdenka Prikeržnik)

— PIKUD OS Franjo Golob Prevalje z igro Figole fagole (režija Tone Robar)

Srečanje odraslih gledaliških skupin je bilo 25. in 26. 3. Na Ravnah se je predstavilo SPD Eдиноst Pliberk—Oder '73 z igro Stara garda (A. Nicolai, režija Anita Hudl), na Prevaljah KUD Prežihov Voranc Ravne z igro Spoštovanja vredna vlačuga (J. P. Sartre, režija Stanko Arnsček), v Kottljah Dramska skupina Strojnska Reka z igro Tolmun in kamen (T. Partljič, režija Mojca Po dojstršek in Helena Merkač) in v Črni DPD Svoboda Prevalje z igro Skupno stanovanje (D. Dobričanin, režija Milan Gregorec).

H. M.

KULTURNE PRIREDITVE

od 15. aprila do 15. maja

18. do 23. 4. — Teden Kluba koroških studentov v Ljubljani (nastop MPZ Vres in Mitje Sipka s Svetnečim Gašperjem v Studentskem naselju v Ljubljani, kulturni program in

V pomladni gozd

družabno srečanje v Festivalni dvorani v Ljubljani).

23. 4. — Bratski večeri v Črni, Mežici in na Ravnah; nastopi folklornih skupin pobratenih občin in hkrati sklepna prireditev Vorancjevih dnevov '83 v Mežici

26. 4. — Srečanje pihalnih orkestroravenske občine in občinska proslava ob dnevu OF na Ravnah

1. 5. — Tovariško srečanje železarjev in njihovih svojcev na Navrškem vrhu

7. in 8. 5. — 2. mednarodni festival industrijskega, obrtnega in etnološkega amaterskega filma na Prevaljah

13. 5. — Letni koncert MPZ Vres na Prevaljah

14. 5. — Neposredni radijski prenos skupne prireditve radia Ljubljana in radia Gradec iz športne dvorane pri Osnovni šoli Prežihovega Voranca na Ravnah.

P. S.: Program je le okviren, točni datumi in ure prireditev bodo na plakatih in letakih.

Iz Strojev in delov so se najbolje odrezali naslednji tekmovalci: Erika Srebot, Jože Kolar, Mirko Perger, Stefan Kamnik, Roman Kropivnik, Adi Pustoslemšek ter Ludvik Oder.

Obe tekmovalni sta odlično uspeli in naši delavci si podobnih športnih srečanj že želijo.

Tone Garb

5. ZIMSKE IGRE KOVACEV SLOVENIJE

Pod pokroviteljstvom ravenske železarnice, tozda Kovačnica, in v organizaciji SK Fužinar Ravne so 5. marca 1983 na smučišču na Oševnu potekale pete tradicionalne zimske igre slovenskih kovacev. Tekmovanja v vesleslalomu se je letos udeležilo nad 120 kovacev, in sicer iz tovarne kos in srpov Lovrenc na Pohorju, tovarne poljedelskega orodja Batuje, tovarne kos in srpov Tržič, TAM Maribor, Uniorja Zreče, Gorenja Muta, Fecra Slovenj Gradec in Zelezarne Ravne. Rezultati:

Ženske do 30 let: 1. Irena Kodrup, Zelezarna Ravne, 2. Erna Mikeln, Zelezarna Ravne, 3. Mira Rozman, Gorenje Muta.

Ženske nad 30 let: 1. Marija Komar, Zelezarna Ravne, 2. Marija Kamor, Unior Zreče, 3. Dragica Pen, Unior Zreče.

Moški do 25 let: 1. Tomaž Krejan, Zelezarna Ravne, 2. Roman Polajner, Zelezarna Ravne, 3. Zlatko Gologranc, Zelezarna Ravne.

Moški od 25 do 35 let: 1. Janez Godinov, TOKOS Tržič, 2. Vili Santner, Fecro Slovenj Gradec, 3. Franjo Večko, Zelezarna Ravne.

Moški od 35 do 45 let: 1. Berti Zagernik, Zelezarna Ravne, 2. Janko Osrajnik, Gorenje Muta, 3. Zmagomir Breznik, Zelezarna Ravne.

Moški nad 45 let: 1. Hinko Gregor, Fecro Slovenj Gradec, 2. Tomo Stefanovič, Zelezarna Ravne, 3. Janko Krmelj, TOKOS Tržič.

Rezultati ekipno:

Ženske nad 40 let: 1. Unior Zreče. Moški do 25 let: 1. Zelezarna Ravne, 2. TOKOS Tržič, 3. Gorenje Fecro.

Moški od 25 do 35 let: 1. TOKOS Tržič, 2. Gorenje Muta, 3. Gorenje Fecro.

Moški od 35 do 45 let: 1. Zelezarna Ravne, 2. Gorenje Muta, 3. TKS Lovrenc.

Moški nad 45 let: 1. Fecro Slovenj Gradec, 2. Zelezarna Ravne, 3. TOKOS Tržič.

F. Rotar

SANKANJE V TOZDU ENERGIJA

V tozdu Energija so 26. 2. priredili sankaško tekmo od Ivarčkega jezera do Rimskega vrelca. Nastopilo je 26 tekmovalcev. Med moškimi je bil prvi Franc Sagernik, 2. Jernej Grobelnik, 3. Dušan Krajnc. Rezultati žensk: 1. Milica Miklave, 2. Bojana Arceč, 3. Zofija Mager.

Po tekmovanju so se zbrali pri Toniju na malici in prvim podelili diplome. Ocenili so, da je akcija uspela, in sklenili, da bodo člani osn. org. sindikata v prihodnje še tesneje sodelovali z mladino.

Oto Kričej

PLAVANJE

27. 2. 1983 je bilo v Mariboru republiško prvenstvo za starejše pionirje. Fužinar je ekipno osvojil 4. mesto, na prva tri pa so se od naših uvrstili: Rodoškova 1. na 100 m hrbtno, 2. na 200 m hrbtno, Pešlova 1. na 100 m prsno, 2. na 200 m prsno, Mattersdor-

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V APRILU

Koroški kinematografi Črna, Zerjav, Dravograd, Slovenj Gradec, Podgorje, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem in Mislinja bodo predvidoma v aprilu predvajali naslednje filme:

ZADNJE SPOROČILO BRUCE LEEA — hongkonški, 6.—24. 4.

TO JE ELVIS PRESLEY — am. glasbeni film, 7.—19. 4.

BANOVIČ STRAHINJA — domača zgod. drama, 8.—24. 4.

SMRT V ULICI ANGELOV, 8.—24. 4.

ATLANTIK CITY — am.-fr. triler, 14. 4.—1. 5.

POSODI MI ZENO — it. komedija, 14.—30. 4.

BRATJE BLUES — am. glasbena komedija, 14.—25. 4.

ČUDEŽNI MOJSTER KUNG FUA — hongkonški pustol., 15.—30. 4.

AGENT ST. 1 LJUBI IN UBIJA — am. pustol., 17. 4.—3. 5.

VARIOLA VERA — domača drama, 19. 4.—1. 5.

DEKLE ZA POČITNICE — it. komedija, 22. 4.—8. 5.

PIRAT AVTOCESTE — am. akcijski, 27. 4.—8. 5.

PETEK 13 — am. grozljivka, 28. 4.—13. 5.

Koroški kinematografi Prevalje

ČESTITKA

Februarja letos je dipl. inž. Franc Uranc iz tozda RPT uspešno opravil magistrerij.

Tema njegove naloge je bila: »Vpliv toplotne obdelave na žilavost bainita Cr — W — V jekel«.

Čestitajo mu sodelavci

Rekreacija in šport

REKREATIVNA DEJAVNOST ŽELEZARJEV V FEBRUARJU IN MARCHU

Poleg redne rekreativne dejavnosti, ki je potekala po urniku, smo v železarni v februarju in marcu dokončali prvenstvo v malem nogometu in v odbojki za moške. V malem nogometu so se v finalni deli uvrstile ekipe TOZD Energija, TOZD ETS, TOZD TRO in TOZD Orodjarna. Takšna je bila tudi končna uvrstitev.

V predtekmovanju je sodelovalo 20 ekip, razdeljenih v štiri skupine.

V odbojki je sodelovalo 13 ekip v treh skupinah. V finale so se uvrstile ekipe TOZD Pnevmatični stroji, TOZD RPT in TOZD Orodjarna, ki so v finalu dosegle tudi takšen vrstni red.

Tako so si prvo mesto v malem nogometu priborili delavci TOZD Energija, v odbojki pa TOZD Pnevmatični stroji. Prvovrščene ekipe so prejele pokal, drugo, tretje in četrto plasirane pa diplome.

12. februarja smo se železarji udeležili zimskih športnih iger Slovenskih železarn, ki so bile v Lescah v organizaciji DO Veriga Lesce.

Ekipno smo dosegli naslednje rezultate:

Vesleslalom moški 2. mesto, ženske 2. mesto. Ekipno ženske pri vesleslalomu so sicer zasedle 1. mesto, toda zaradi napake pri izračunavanju je prišlo do zamenjave. Naknadno smo poslali pritožbo izvajalcem tekmovanja, toda odgovora še nismo dobili.

V tekih smo v obeh konkurencah zasedli tretje mesto, v sankanju pa prvo.

V februarju in marcu smo bili železarji precej aktivni pri smučanju, sankanju in smučarskih tekih, dokler so bile ugodne snežne razmere. Več tozдов in delovnih skupnosti je

izvedlo tekmovanja v vesleslalomu, sankanju in tudi v tekih. Prav tako so si železarji pridno izposojevali tekaško opremo in samostojno tekli na smučeh.

Za kegljiške Lečnik smo izdelali nov urnik kegljanja, katerega bomo obnavljali po dveh mesecih uporabe.

Glede na to, da je zanimanje železarjev za kegljanje izredno veliko, urnik pa natrpan, ugotovljamo, da je nujna izgradnja novega kegljišča na DTK.

Od ostalih dejavnosti smo izvajali redno rekreativno dejavnost v vseh zaprtih objektih, število kopalcev v zimskem bazenu pa se je v zadnjem času povečalo, in to predvsem v dne, ko je voda toplejša.

Organizator rekreacije

SPORTNO SODELOVANJE Z MARIBORČANI

Letošnjo zimo so se začeli na tekmovalnih srečevati delavci tozдов Stroj in deli iz Zelezarne Ravne in TIO Maribor.

Najprej je tozda Stroj in deli povabil tovarniše iz Metalne na smučišče pri Klemenu. Tekmovanje v vesleslalomu je bilo 12. februarja in je lepo uspelo. Zmagovalci v posameznih starostnih kategorijah so bili: Cvetka Korošec, Majda Vavpotič in Karel Lorenčič iz Metalne ter Adi Pustoslemšek, Mirko Perger in Bogdan Potočnik iz tozदा Stroj in deli.

Drugač marca pa so se smučarji iz tozदा Stroj in deli udeležili četverboja v vesleslalomu, ki so ga Mariborčani organizirali na Cojzarici. Ob gostiteljih iz Metalne so sodelovali še športniki Elektrokovine in TAM.

ferjeva 1. na 200 m delfin, 2. na 100 m delfin, 3. na 200 m in 400 m mešano. Ženska štafeta je bila 1. na 4 × 100 m mešano in 3. na 4 × 100 m kravl.

KLOR JE ZASMRADIL DOBRO ORGANIZACIJO

5. in 6. marca 1983 je bilo na Ravnah po dolgem času republiško prvenstvo za člane in mladince. Organizacija je bila dobra, obsežni spored pa je potekal nemoteno. Prvi dan je bilo vse v redu. Naslednje jutro pa popolnoma drugačna podoba:

po kloru je smrdelo že v avli DTK, v kopalnici je zrak pekel v oči, plavalci, ki so se razplavali pred začetkom tekmovanja, so pokasljivali kot astmatiki. — Nekdo je ponoči neodgovorno spustil dodatni klor v bazen.

Po besedah dr. Petriča je običajna in dovoljena količina klora v bazenih 0,2%, tu pa ga je bilo po njegovem mnenju 0,8 do 1,0%. Zračenje ni kaj prida pomagalo. Tekma se je pač morala začeti in se je. Vse je sicer potekalo po urniku, a vzdušje in razpoloženje je bilo pokvarjeno.

Plavalci so kašljali na cilju, kašljali so sodniki. Pri disciplinah 800 m in 1500 m kravl so vodje odjavili precej tekmovalcev, eden je odstopil med tekmo.

Kdor je bil po službeni dolžnosti ves dan prisiljen vdihavati klor, tega zlepa ne bo pozabil. Torej: neodgovorno, nestrokovno ravnanje, ki je povsem brez potrebe pokvarilo razpoloženje in zanesljivo ni naredilo reklame za Ravnne v Sloveniji.

Plavalci Fužinarja so bili uspešnejši v članski kot v mladinski konkurenci. Pri mladinkah je osvojila Sovinceva prvi mesti na 100 m in 200 m prsno, Netti Mattersdorfer pa 3. na 400 m kravl.

Pri članicah je bila Kosova 1. na 200 m delfin, 2. na 400 m kravl in 400 m mešano in 3. na 200 m mešano. Sovinceva je bila 1. na 100 m in 200 m prsno, Pešlova 2. na 200 m prsno in 3. na 100 m prsno, Rodoškega je bila 2. na 100 m hrbtno. Naša ženska štafeta je osvojila 1. mesto na 4 × 100 m mešano in 2. na 4 × 100 m kravl.

Pri članih je največ medalj osvojil Miran Kos, 1. mesto je osvojil na 100 m in 200 m hrbtno, 2. na 200 m mešano in 3. na 400 m mešano in 50 m kravl. Ambrož je bil 2. na 100 m in 200 m hrbtno, Sovinc 2. na 200 m in 3. na 100 m prsno. Pešičer je bil 3. v štafeti. Štafeta Fužinarja je bila 3. v štafeti 4 × 100 m mešano in 4 × 100 m kravl.

***

Državno mladinsko prvenstvo je bilo v Celju od 11. do 13. 3. Na njem je sodelovalo samo pet fužinarjevih plavalcev. Edini medalji je osvojila Erika Sovinc, ki je bila 2. na 100 m in 200 m prsno. Se je pa več mlajših plavalcev uvrstilo v finale, zato imajo naslednje leto v isti konkurenci možnosti v boju za medalje.

***

19. in 20. marca je bilo v Zagrebu državno prvenstvo za starejše pionirje. Kot moštvo se je fužinar uvrstil na 5. mesto, na prva tri mesta pa so se od naših uvrstili:

Rodoškova je bila prva na 100 m in 200 m hrbtno in tretja na 200 m kravl in 200 m mešano. Mattersdorferjeva je bila prva na 200 m mešano in 200 m delfin in druga na 100 m delfin in 400 m mešano. Pešlova je bila tretja na 100 m in 200 m prsno, ženska štafeta na 4 × 100 m mešano je bila druga, med fanti pa je bil Čeru tretji na 100 m delfin.

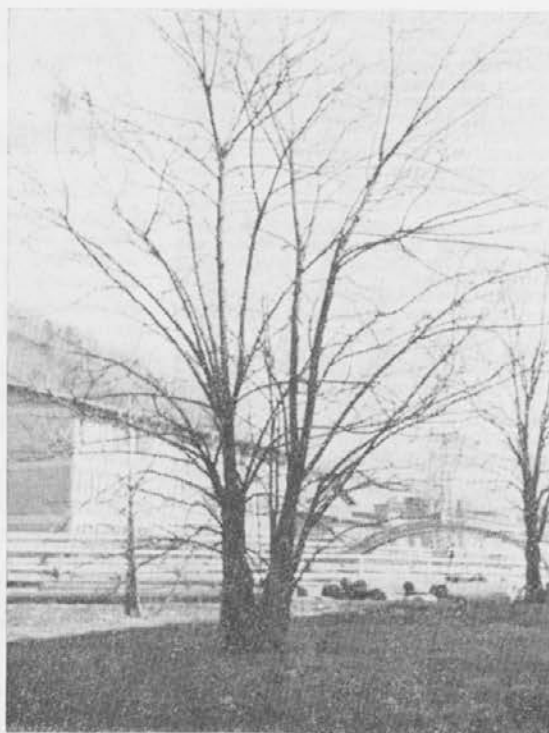
M. K.

ALPINISTIČNE NOVICE

Naš alpinizem zadnje čase ni več omejen le na plezanje v naših Alpah, temveč se vse bolj širi tudi v tujino. Za nami so že težke smeri v francoskih in švicarskih Alpah polet, zadnje čase pa hodimo tja tudi pozimi.

Od 17. februarja do 3. marca sta bili v švicarskih Alpah Irena Komprej (AS Prevalje) in Marjana Sah (AO Celje). V valiških Alpah

Sonce ob Meži

(okolica Zermatta) sta opravili nekaj turnih smukov, nato pa sta odšli na Bernsko višavje (Grindelwald). Tam sta v Mönchu (4099) preplezali južno steno. Nato se je pričelo slabo vreme in odšli sta domov.

26. februarja sta Dušan Planinc in Janez Stornik preplezala smer v Planjavi.

5. marca pa smo Irena Komprej, Rok Kolar in Stanko Mihev preplezali Grapo med Travnikom in Šilami. Ocena je 60°, mesto 80°. Plezali smo 8 ur.

S. M.

NAJBOLJSI ŠPORTNIKI ZA LETO 1982

Medtem ko je drugod že ustaljena navada, da ob koncu leta razglasijo najboljše športnike in športnice, pa pri nas s podelitvijo teh priznanj vselej nekoliko zamujamo. Tako so šele na seji skupščine ZTKO Ravne, ki je bila v začetku marca, med drugim podelili tudi priznanja najboljšim športnikom ravenske občine za leto 1982.

Predsedstvo ZTKO Ravne je za najboljšo športnico preteklega leta izbralo članico alpinistične sekcije Prevalje **Ireno Komprej**, študentko elektrotehnike. Komprejeva je sodelovala v prvi jugoslovanski samostojni ženski alpinistični odpravi v Pamir, v pogorje Sovjetske zveze. 1. avgusta lani je sedem alpinistk, med njimi tudi Irena Komprej, osvojilo najvišji vrh Sovjetske zveze, 7495 m visoki Pik komunizma. S tem je odprava začrtala nov pomemben mejnik slovenskega in jugoslovanskega ženskega alpinizma, kajti dosegla je tudi nov jugoslovanski ženski višinski rekord. Uspeh odprave je pomemben in deležen velike pozornosti tudi v svetovnem merilu, saj ga lahko uvrstimo tudi ob bok samostojnim ženskim odpravam v Himalajo.

Med fanti je bil za najboljšega športnika v letu 1982 proglašen plavec fužinarja **Miran Kos**, kateremu je tokrat naslov pripadel še petič. Dolgoletni stalni član državne reprezentance je v lanskem letu osvojil dva naslova državnega prvaka na 100 in 200 m hrbtno, poleg tega pa je na republiških zimskih in letnih prvenstvih osvojil 6 zlatih, 2 srebrni in 1 bronasto medaljo.

Za najuspešnejšo ekipo v lanskem letu je predsedstvo ZTKO Ravne proglasilo odbojkarje Mežice, ki so v preteklem letu osvojili 1. mesto v II. zvezni ligi in se uvrstili v I. B ligo, kjer dokaj uspešno nastopajo. Leto prej so bili Mežičani tudi pokalni prvaki Slovenije, precejšnjo skrb pa posvečajo vzgoji lastnih kadrov, saj so mladinci Mežice lani osvojili tudi naslov republiških prvakov.

Dodajmo še, da so na omenjeni skupščini ob 8. marcu dnevu žena, podelili tudi državna odlikovanja trem dolgoletnim neutrudnim telesnovozgojnimi delavkam iz ravenskega TVD Partizan. Red dela s srebrnim vencem so prejele Ela Pšeničnik, Anica Podgar in Ela Rapnik.

KEGLJANJE

Kegljavki fužinarja Ančka Spanžev in Fanika Kordež sta osvojili letošnji naslov regijskih prvakinj med dvojicami in si pridobili pravico nastopa na republiškem prvenstvu. Drugo mesto je po dveh nastopih v Slovenji Gradcu in na Prevaljah pripadlo Eriki Lesnik in Silvi Čigler (Fužinar), tretji pa sta bili Slovenjgraščanki Ermenčeva in Tovšakova.

Na prvenstvu koroške regije za posameznike je v dveh kolih nastopilo 40 kegljačev iz fužinarja, ISD Samorastnika Ravne, Korotana, Črne, Slovenji Gradca in Dravograda. V vodstvu je Mlakar s 1798 podrtimi keglji (914 in 884) pred Lesnikom 1748 (909 in 839) in Podosterskom 1742 (893 in 849). Sledijo: 4. Paradiž, 5. Princič (vsii fužinar), 6.—7. Sonjak (Korotan) in 8. Penšek (Slovenji Gradec), itd. Tretje finalno kolo dvanajstice najbolje uvrščenih tekmovalcev bo jeseni na kegljišču na Prevaljah.

Odigrano je bilo tudi I. kolo regijskega prvenstva za mladince. Kegljaški klub fužinar je prav vzgoji mladih kadrov v zadnjem obdobju posvetil precejšnjo skrb in je na prvenstvu sodeloval kar z osmimi mladinci. Trenutno je v vodstvu Retar pred Bankom in B. Golobom (vsii fužinar).

ALPSKO SMUCANJE

Na republiškem prvenstvu za starejše pionirje in pionirke na Starem vrhu nad Škofjo Loko so nekaj dobrih uvrstitev dosegli tudi koroški smučarji in smučarke. V veselalomu je bil Zagar 4., Kostanjevec 8., Pustoslemšek 9., Katišuša Pušnik iz Črne pa peta. V slalomu je bil Dušan Zagar drugi, Aleš Pustoslemšek četrty, Katišuša Pušnik peta, Saša Kamnik štirinajsta in Vanja Napotnik sedemajsta.

Mlajši mladinci in mladinke so se za naslove republiških prvakov pomerili na Kobli. V slalomu sta se odlično uvrstila tudi smučarja fužinarja, Jani Ažnoh je bil 3., Pavli Čebulj pa 5.

Poleg omenjenih republiških prvenstev pa je bilo v marcu še eno, za mlade smučarje nadvse pomembno tekmovanje. Jugoslovanska pionirska reprezentanca se je namreč udeležila tekmovanja za veliko nagrado Avstrije, ki je bilo v Wänglu na Tirolskem. Kar trije jugoslovanski smučarji so na tem mednarodnem tekmovanju, kjer so nastopili smučarji in smučarke iz 14 držav, zmagali. Barve naše reprezentance pa so zastopali tudi mladi Korošci. V veselalomu je bil Zagar 8., Pušnikova 9., Kostanjevec pa 42., v slalomu pa je bil Zagar 5.

NAMIZNI TENIS

Da na Ravnah raste nov, obetaven rod mladih namiznotenističnih igralcev in igralk, o tem so nas varovanci trenerja Roberta Jamška in nje-

govih pomočnikov Zdravka Mlakarja in Stefana Plešaja že neštokrat prepričali z odličnimi uvrstitvami na raznih ekipnih in posameznih prvenstvih. Še pred leti so Pavič, Janežič, Ginter, Leš in drugi dostojno zastopali barve fužinarja, danes pa je to nič kaj lahko breme padlo na šibka ramena mladih perspektivnih moštrov bele žogice. Sedanja generacija, za katero pretežno nastopajo Jamšek, Bezjak, Špegel in Sirovina, že dosega lepe rezultate, ki so plod načrtnega, zavzetega dela tako trenerjev kot igralcev.

Na tretjem republiškem turnirju za člane in članice, ki je bil marca na Ravnah, je omenjena četverica dosegla lep uspeh, drugo mesto za zmagovalcem ljubljansko Ilirijo. Ravenčani so premagali Soboto 5:2, Kemičarja 5:4, izgubili pa z Ilirijo 0:5. Pri dekletih je tokrat prijetno presenetila domača ekipa, ki je nastopila v postavi Trbižan, Krajnc in Pandev, saj je premagala favorizirane igralkice iz Vrtojbe s 5:4. Igralkice fužinarja so se tako izenačile po točkah s Primorkami in bo o nastovu prvakinj odločal zadnji turnir, ki bo maja na Jesenicah. Pri fantih pa je trenutno v vodstvu Ilirija, fužinar pa je drugi.

Ivo Mlakar

ZMAGO HRIBAR

Dragi sodelavec Zmago!

Bila je nedelja, imenovana črna nedelja. Na črno nedeljo je na Ravnah sejem, kjer se dobi med drugim tudi drobno kmetijsko orodje, toda Zmago kaj takšnega ni potreboval, saj je to za dom in tudi za sosede postoril sam. Zares črna in kruta je bila ta nedelja za Hermanovo mlado družino, ki je vzela domačiji gospodarja in nam sodelavca.

Vse to se je zgnilo na domačijo in hišo, v kateri si je rodil pred 34 leti. Že po treh letih življenja te je prizadela bolezen in ti zapustila trajne posledice, zaradi katerih pa nisi nikoli tarnal in obupal. Takratne razmere so bile takšne, da si se moral zelo mlad zaprositi. Po smrti dedija in babice si prevzel kmetijo in tvoje pridne roke so bile vedno na delu. Ker pač sam nisi zmogel vsega dela doma in v tovarni, si se pred 10 leti poročil in si ustvaril družino. Tako prizadeven, kot si bil doma, si bil tudi za strojem. Doma si si uredil hišo in nabavil nekaj kmetijskih strojev, da bi si s tem olajšal delo. Dragi Zmago, za tebe ni bilo nobeno delo pretežko, saj si si najtežje trenutke popestril s pesmijo in glasbo. Nisi še uspel uresničiti vseh svojih načrtov in glej, že se je utrgala tvojega življenja in s tem harmonija družine, ki si jo imel tako rad.

Tako odločen, kot si bil, te ni motilo, da si delal na dve izmeni ali katero prsto soboto, če so bile zahteve dela take. Tudi sprememba časa in delovnega časa te ni motila. Govoril si, da bo dan imel še vedno 24 ur. In res, kaj vse se lahko pripeti v 24 urah. Vse bolj, ko se je odmikal in poslavljaj zadnji zimski dan, si se nič hudega slutec poslovil od nas, danes se pa od tebe, Zmago, poslavljamo sodelavci.

V imenu TOZD in IO OOS Industrijska noži izrekam iskreno sozoblje družini in sorodnikom.

Spomin na 5. kovaške igre na Ošvenu

KADROVSKA GIBANJA OD 21. 2. DO 23. 3. 1983

T O Z D - DEL. SKUPNOST	SKLENILI DEL. RAZMERJE			SKUPAJ	FLUKTUACIJA				SKUPAJ	PLAN ŠTEV. DEL.	DEJ. ŠTEV.	ŠT. ZAP. INVAL.	ŠTEV. DEL. V POSTOPKU I K
	IZ JLA	IZ ŠOLE	DRUGO		ODPOVED	BREZ ODPOV.	JLA	DRUGO					
JEKLARNA	2		4	6	3				3	392	372	47	7
JEKLOLIVARNA	2		12	14	3	1			4	530	525	72	15
VALJARNA	1		5	6	1				1	440	439	56	7
KOVAČNICA	3		1	4	1	1			2	285	286	27	2
JEKLOVLEK					1				1	104	101	14	-
KALILNICA										52	52	8	-
ORODJARNA	1		1	2						88	80	4	-
STROJI IN DELI	4		4	8	4				4	500	498	44	5
INDUSTRIJ. NOZI	3			3	2			1	3	215	213	27	5
PNEVMATIČ. STROJI	2			2						202	205	29	1
VZMETARNA	1		2	3	2	1			3	108	110	11	2
REZALNO ORODJE			2	2	1				1	327	313	28	3
KOVINARSTVO					1				1	154	144	3	-
ARMATURE	2		2	4	2	1			3	138	134	3	-
ENERGIJA			1	1						118	119	6	-
E T S	3		2	5						220	216	10	1
S G V	1			1	1				1	444	446	31	4
TRANSPORT			1	1	2				2	116	115	4	3
P I I										57	51	2	-
R P T	1		2	3	1				1	244	245	29	-
KOMERCIALA	1		4	5	1				1	261	259	33	1
KONTROLA KAKOV.	1		1	2						204	204	35	3
DRUŽBENI STAN.			1	1						53	48	3	1
RACUNOVODSTVO			1	1	2				2	116	113	7	2
GOSPODARJENJE										72	70	-	-
K S Z			1	1	1	1			2	213	209	61	5
P F S										45	45	1	-
BRATSTVO										80	64	-	-
SKUPAJ	28		47	75	29	5		1	35	5778	5676	595	67

ATLETIKA

Prvi, zimski del atletske sezone je za nami. Naši tekmovalci so uspešno nastopili na desetih različnih tekmovanjih (krosi, dvoranski mitingi, republiška zimska prvenstva). Najbolje so se uvrstili:

na krosu JLA je Tominčeva osvojila 3., Andreja Kotnik 4., Ošep pa 2. mesto. Uspešni smo bili na prvem zimskem krosu v Mariboru, kjer sta Andreja Kotnik in Tanja Kotnik osvojili 2. oz. 3. mesto pri st. mladinkah, prav tako pa je bil 3. krof pri st. mladincih. Na dvoranskem mitingu v Ljubljani, kjer je na-

stopila večina najboljših jugoslovanskih skakalcev, je bila Lihtenegerjeva 5. z rezultatom 170, Sašo Sirk pa 10. s 190. Na mitingu v Schiletu je nastopila samo Lihtenegerjeva, kjer je preskočila 172 cm. 13. februarja je bilo v Ljubljani republiško prvenstvo v krosu. Pri st. mladinkah je Andreja Kotnik zasedla 3. mesto, Tanja Kotnik 6., Paradiževa pa 7. mesto. Dani Ošep je bil pri ml. članih 4. Ekipa st. ml. je postala ekipni prvak Slovenije. Skupno je Koroški atletski klub zasedel 4. mesto za Kladivarjem, Olimpijo in Mariborom. Naslednji teden je bil v ljubljanski dvorani miting, na katerem je v skoku v višino zmagala Lihtenegerjeva z rezultatom 173, 26. in 27. je bilo v Celju in Ljubljani republiško prvenstvo v dvorani. Prvi dan je Sašo Sirk v troskoku z rezultatom 13,11 osvojil prvo mesto in tako naslov prvaka Slovenije. Naslednji dan je Lihtenegerjeva s skokom 168 zasedla 3. mesto pri članicah. Sirk pa prav tako 3. mesto pri st. mladincih (195 cm). Zimsko sezono smo končali z mitingom v Novi Gorici, kjer je Lihtenegerjeva z rezultatom 176 cm zmagala v skoku v višino.

Mitja Kadiš

MUZEJSKI EKSPONATI

V okviru dolgoročno planirane izdaje priložnostnih poštinih znamk z nazivom »Muzejski eksponati« je bila 19. februarja izdana serija znamk s štirimi vrednostmi, na katerih so prikazani muzejski predmeti, namenjeni vsakdanji uporabi.

— Vrč, izdelan iz svinca, XVII. st., najden v Gnjilanu.
— Menaške iz posrebljenega kositra, XVIII. st., z ozemlja Makedonije.

— Kozarec iz pozlačenega srebra, XVII. st., z območja Dalmacije.

— Možnar iz bronca, XV. st., najden v Kotoru.

Vrednosti teh znamk so 4,00, 6,10, 8,80, 15,00 din. Predmeti so iz muzeja uporabne umetnosti v Beogradu. Strokovni sodelavec za izbiro motivov dr. Bojana Radaković, grafična obdelava Dimitrije Čudov. Znamke je tiskal zavod za izdelavo bankovcev v Beogradu. Tisk večbarvni ofset, prodajne pole po 25.

90-LETNICA SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA

27. februarja 1893 je bila ustanovna skupščina Slovenskega planinskega društva v Ljubljani. Danes, 90 let po tem dogodku, je v Sloveniji 165 planinskih društev z več kot 100.000 člani, ki so združeni v Planinsko zvezo Slovenije.

Znamka, izdana ob tem jubileju, ima vrednost 4,00 din. Motiv planinski vrh Jalovec, znak proslave 90-letnice ustanovitve društva in planika. Likovna obdelava: Andreja Milenković. Tiskarna Zavod za izdelavo bankovcev v Beogradu. Tisk: dvobarvni ofset v prodajnih polah po 25. Znamke so prišle v prodajo 26. februarja.

100-LETNICA PRVEGA TELEFONSKEGA POGOVORA V SRBIJI

Pet let po iznajdbi in uporabi telefonskega aparata je to praktično sredstvo za prenos govora na daljavo prislo tudi v Srbijo. Prvi telefonski pogovor je bil opravljen v Beogradu 15. marca 1883.

Vrednost znamke 3 din. Motiv je stenski indukcijski telefon sistema »Ericson«, ki je bil v uporabi na začetku XX. stoletja v Beogradu. Likovna obdelava je delo Dušana Lučiča. Znamke je tiskala tiskarna za izdelavo bankovcev v Beogradu v dvobarvnem ofsetu in prodajnih polah 25. Znamke so prišle v prodajo 15. marca 1983.

f. u.

ZAHVALA

Krajevna skupnost Kotlje in organizacijski odbor za izvedbo pustnega karnevala sta analizirala delo in uspeh prireditve, ki je bila na pustno soboto, dne 12. 2. 1983, v Kotljah.

Enotno smo ugotovili, da je tudi 5. pustni karneval 1983 uspel v naše in splošno zadovoljstvo nastopajočih in gledalcev.

Ta edinstvena prireditev starih ljudskih običajev je pritegnila od blizu in daleč gledalce, ki si takšnih in podobnih prireditev želijo in podpirajo stare sege in navade.

Ker prireditve ni bila brez truda vseh nastopajočih in gledalcev, se organizatorji želimo vsem lepo zahvaliti za sodelovanje.

Zahvalimo se vsem nastopajočim maskam, posebej nastopajočim skupinam, godbi ravenskih železarjev, uslužbenec postaje milice Ravne, Vinatorju, TOZD Potniški promet, Komunalnemu podjetju Prevalje ter vsem, ki so nam omogočili izdajo šaljivega časopisa, nalepk ter seveda še mnogim drugim, ki so nam kakorkoli pomagali, da je ta prireditev tudi v letu 1983 v Kotljah uspela.

Zahvaljujemo se tudi vsem prodajalcem šaljivega časopisa nalepk, slik ter seveda vsem tistim, ki ste jih kupili in s tem pomagali kriti stroške prireditve.

Za našo delo je največje plačilo zadovoljstvo gledalcev in nastopajočih, s tem da si takih prireditev še želite in ste nam tudi v prihodnje pripravljeni pomagati.

Prav vsem še enkrat iskrena hvala za pomoč. Ze zdaj pa prosimo za prijazno sodelovanje tudi v letu 1984.

Predsednik odbora
pustne maskarade Kotlje
Polanc Karel I. r.

FIS — Čižman, Petrovič, Oblak

NAŠI UPOKOJENCI

Valentin Kos, roj. 26. 1. 1925, v železarni od 9. 11. 1947, nazadnje v tozdu Jeklarna kot žerjavovodja magnetnega žerjava. Star. upokojen 20. 3. 1983.

Mihael Rošer, roj. 11. 9. 1926, v železarni od 25. 6. 1953, v tozdu Jeklolivarna, nazadnje kot oblikovalec zahtevnih del pri pesko-metu. Inval. upokojen 25. 3. 1983.

Jožef Večko, roj. 28. 9. 1930, v železarni od 19. 8. 1946 v tozdu Jeklolivarna, nazadnje kot livni žerjavovodja. Inval. upokojen 3. 3. 1983.

Martin Palko, roj. 8. 10. 1953, v železarni od 22. 8. 1975 v tozdu Jeklolivarna kot brusilec in izsekovalec jeklotitine. Inval. upokojen 19. 3. 1983.

Bojan Novak, roj. 13. 4. 1960, v železarni od 1. 8. 1977 v tozdu Jeklolvlek kot žičar na grobo žičnem stroju. Inval. upokojen 13. 2. 1983.

Marija Potočnik, roj. 11. 4. 1928, v železarni od 14. 6. 1960 v tozdu TRO, nazadnje kot peskalka. Star. upokojena 31. 1. 1983.

Peter Jeromel, roj. 25. 7. 1932, v železarni od 10. 1. 1955, nazadnje v tozdu Energija kot I. strojnik kisikarne. Inval. upokojen 22. 12. 1982.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta in starega očeta **Ivana Merca** se iskreno zahvaljujemo vsem sostanovalcem, ki so darovali venec ter ga v tako lepem številu spremljali na njegovi zadnji poti.

Zalujoči hčerki Vida in Terezija in vnuki

ZAHVALA

Tiho in nenadoma je odšel najin oče **Rudi Šarkezi**. Vsem, ki ste ga pospremili k njegovemu zadnjemu počitku in darovali cvetje, iskrena hvala.

Zahvaljujemo se tudi gasilec **Želzarnne Ravne**, upokojencem, godbi, tov. Zunku za govor in g. kaplanu za pogrebni obred.

Zalujoči hčerki z družinama

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega dobrega in skrbnega moža, očeta, dedija in svaka **Ludvika Pavlina**, upokojenega delavca UNZ, se iskreno zahvaljujemo zdravnikom in osebju urološkega in internega oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, ki so med težkim zdravljenjem požrtvovalno bdeli nad njim in mu pomagali lajšati bolečine.

Za izkazano pozornost ob zadnjem slovesu in vzorno organizacijo pogrebnih svečanosti se še posebej zahvaljujemo občinskemu odboru ZVB NOV Ravne ter predstavnikom družbenopolitičnih organizacij Kotelj, vsem petim govornikom za zadnje slovo, uslužbenecem Postaje Milice Ravne, članom kluba »Maksa Perca« Dravograd, krajevnemu združenju ZVB NOV Polzela, godbi na pihala ravenskih železarjev, MPZ »Svoboda« Mežica, taborniškemu odredu »Koroški jeklarji« Ravne, vsem soborcem, prijateljem in sosedom, ki so ga obiskovali in tolažili v težki bolezni, ter vsem, ki so mu izkazali spoštovanje in darovali vence ter cvetje in ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Vsem, ki so sočustvovali z nami in nam osebno ali pismeno izrazili sožalje, še enkrat iskrena hvala za vse.

Sin Matjaž z Marijo, hvaležna žena Lojzka, Urška in Juri ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in omice **Antonije Kričej** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti ter darovali cvetje. Iskreno se zahvaljujemo tudi dr. Veroniku in dr. Ravnikarju za ves trud. Hvala vsem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih.

Zalujoči sinovi Štefan, Ivo in Milan z družinami

STROŠKI INFORMATIVNEGA FUŽINARJA

Po 41. členu zakona o javnem obveščanju (Uradni list SRS 1973, št. 7) objavljamo podatke o stroških Informativnega fužinarja v letu 1982.

Lansko leto je izšlo 12 števil Informativnega fužinarja v skupnem obsegu 288 str. Naklada je bila stalna 5500 izvodov.

Stroški za tisk in poštnino	1,798.061,55 din
Avtorski honorarji	120.799,00 din

SKUPAJ 1,919.760,55 din

Leta 1981 pa nas je 24 števil Informativnega fužinarja v skupnem obsegu 384 str. stalo 1,848.301,00 din.

ZAHVALA

Delovnemu kolektivu čistilnice tozda Jeklolivarna se ob odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za darila in tople poslovilne besede, ki jih je izrekel tov. Polanc, tov. Danici pa za pomoč.

Vsem skupaj želim veliko delovnega uspeha in medsebojnega razumevanja.

Anton Jurgec

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem TOZD Jeklolivarna, oddelak čistilnica, zahvaljujem za darilo in izrečene besede.

Vsem skupaj želim še naprej veliko sreče in delovnih uspehov.

Zvonko Vogrinc

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Industrijski noži za spominska darila. Tov. ravnatelju iskrena hvala za poslovilne besede. Vsem skupaj želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Franc Jablanšek

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem tozda Jeklolvlek za prejeto darilo in izkazano pozornost.

Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Marija Klančnik

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem sodelavcem tozda Valjarna, ki kljub moji dolgi bolezni niso pozabili name in so se me spomnili z lepim darilom ob mojem odhodu v pokoj. Vsem skupaj želim veliko zdravja in delovnih uspehov.

Franjo Hočevar

O ČASU

Klic po dobrih starih časih je samo klic po naši lastni mladosti.

*

Nekoč bo nekdo času, v katerem živimo, rekel »dobri stari časi«.

Izdaja delavski svet Želzarnne Ravne kot mesečnik v nakladi 5500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruđen, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek.

Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar.
Telefon 861 131, int. 304.

Tiska CGP Večer, Maribor. Glasilo je po 7. točki 1. odst. 36. čl. zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, F. Rotar, Rozina, Z. Strgar in oddelek informiranje.